

TREPTELE ȘCOLII

Sintem în pragul unui nou an în învățământul de toate gradele. Prilej de emoții conjugate ale tinerelor generații, părinților și cadrelor didactice, de bucurii, de aspirații ce-și așteaptă cristalizarea în cucerirea spațiilor cunoașterii, în dobândirea aptitudinilor necesare integrării în efortul general al societății. Anii socialismului au marcat o dezvoltare impetuoasă a școlii, pe toate treptele ei. Față de perioada antebelică, numărul elevilor din învățământul de cultură generală a crescut de peste 12 ori. Numai între anii 1966—1970 au absolvit școala generală 1.567.000 elevi. În același interval au fost pregătiți în școli 369.000 muncitori calificați, iar peste 1,2 milioane s-au calificat ori și-au ridicat calificarea la locul de muncă. În prezent, aproape 91 la sută din tineretul școlar este cuprins într-o formă de învățământ cu o durată de minimum zece ani. Anul de învățământ 1973—1974 va primi în școlile de toate gradele peste 4 milioane de tineri. Numărul elevilor înscriși în învățământul liceal va fi de peste zece ori, iar al studenților de aproape șapte ori mai mare decât în anul școlar 1938—1939. Iată câteva date care dovedesc cu prisosință larga dezvoltare a învățământului în patria noastră, grija deosebită a partidului și statului pentru educarea și pregătirea tinerelor generații. Preocupările continue de modernizare a învățământului, de perfecționare a procesului instructiv-educativ, măsurile de corelare a școlii cu cerințele economiei naționale, situează România printre țările cu un sistem de învățământ eficient și dinamic, corespunzător exigențelor civilizației, revoluției tehnico-științifice contemporane. Hotărârile Plenarei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie a.c., cu privire la dezvoltarea și perfecționarea învățământului în țara noastră, analizează riguroasă și aprofundată rezultatele obținute în dezvoltarea școlii de toate gradele, ca și a lipsurilor existente, jalonează evoluția în perspectivă a învățământului românesc. Un accent deosebit este pus pe necesitatea dezvoltării școlii în pas cu evoluția generală a societății noastre, pe adecvarea școlii la cerințele de formare a cadrelor de toate nivelurile pentru economia națională. O mare parte din măsurile cuprinse în Hotărâre sînt menite să asigure o pregătire temeinică a tineretului, pe toate treptele școlii, pentru viață, pentru muncă, pentru activități sociale. Cultivarea la elevi a dragostei față de munca fizică și formarea unor deprinderi tehnico-productive, îmbunătățirea orientării școlare și profesionale a elevilor, organizarea temeinică și eficientă a instruirii practice, pregătirea elevilor din licee pe profile largi care să corespundă principalelor domenii ale activităților economice și sociale, extinderea liceelor cu caracter tehnic-industrial, îmbunătățirea învățământului

T.

(Continuare în pag. 2)

ÎN ACEST NUMĂR SEMNEAZĂ :

ion bădică, adrian beldeanu, virginia carianopol, angel dumbrăveanu, ion faităr, aurel dimitrescu, mihai gafița, octavian georgescu, ov. ghidirmic, c. ismăileanu, rodica leonte, șerban nedelcu, c. novac, ioana pațe, doina păuleanu, al. protopopescu, cornel regman, mirela roznoveau, grigore sâlceanu, alex. ștefănescu.

Numele lăsat de poporul român — prin semnătura celor mai buni autografi ai destinului său — în vîrstele culturii universale, sînt multe. La Paris, de pildă, alături de „Muza adormită“, „Domnișoara Pogany“ și „Păsările“ lui Brâncuși s-au mai înscris în nemurire partiturile lui George Enescu, neodihna politică a lui Nicolae Titulescu, paginile operei lui Panait Istrati, elogiile de Romain Roland, și multe sute de hrisoave, hărți, peceti, rapoarte, salv-conducte și psaltiri, fără a mai aminti lucrările lui Nicolae Iorga sau memoriile lui Alexandru Ioan Cuza adresate lui Napoleon al III-lea la 1 octombrie 1865. Deasupra mărturiilor mai vechi sau mai recente veghează însă, cu deloc învechită semnificație, numele lui Dimitrie Cantemir gravat pe frontispiciul bibliotecii Saint Genéviève, alături de cei mai iluștri gînditori ai celui de-al optzecelea veac european. Și nu numai european.

Afirmîndu-se în primul rînd

ca orientalist, dar nefiindu-i

deloc străină fama de filosof

și logician, istoric și geograf,

literat, compozitor și teolog,

marele nostru învățat și-a pus

la dispoziția cititorilor vasta sa

operă în zece limbi, fiind cunoscut

— uneori în manuscris, alteori

în ediții tipărite — în cele mai

importante centre de cultură ale vremii.

Parisul, Berlinul și Londra,

Constantinopolul, muntele Athos

și Orientul Apropiat au

putut cunoaște, astfel, prin opera marelui principe, nu numai generozitatea unui spirit de elită dar și istoria poporului român cu marile și multele ei frămîntări care i-au scris suiful pînă la constituirea statului român unitar. La departamentul hărților din cunoscuta Bibliotecă națională franceză, de pildă, se găsește

opera lui dimitrie cantemir în lume

un exemplar din harta Moldovei, realizată de Dimitrie Cantemir — „Principatus Moldaviae nova et securata descriptio, decinente Principe Demetrio Cantemiro“ — format 510 x 385 mm, publicată în Olanda la 1737 și aparținînd orientalistului francez Jules Klaproth, de la care a fost achiziționată în anul 1832. La Londra a apărut în 1734—1735 volumul „The history of the growth and decay of the ottoman empire“ (... translated into English by N. Tindal), a cărei ediție a doua avea să apară

tot în capitala Angliei la 1756, în aceeași editură „James, John and Paul Knapton“, în care apăruse și primul tom.

Aceeași „Istorie a Imperiului Otoman. Crescerea și scăderea lui“ (după titlul versiunii în română, datorită Dr. Jos Hodosiu și apărută în 1876—1878 la „Editiunea Societății Academice Române“) avea să vadă lumina tiparului și în limba italiană, apoi în franceză, la Paris (editura „Jacques-Nicolas Le Clerc“, 1743), în germană, la Hamburg (editura „Herold“, 1745) și Viena (1811) și în rusă, la Moscova (tipografia universitară „N. Novikov“, 1789). Dar monumentală operă, care a însemnat aproape un secol principală lucrare de referință privind istoria Imperiului Otoman, nu este singura care a făcut cunoscut atît de durabil numele lui Dimitrie Cantemir în lume.

Începînd cu anul 1722, cînd i-a apărut la Petersburg „Kniga sistima ili sostoianie muhamedanskoi religii“ („Sistema religiei mohamedane“, o carte despre obiceiurile și credințele din lumea islamică), numeroși cercetători din țară și de peste hotare s-au apropiat de paginile prințului cărturar, rezervîndu-i importante studii și prezentări. N. Titov a publicat în anul 1900 „Scrisoarea prințului Dimitrie Cantemir către contele Gavriil Golovkin“.

TEOFIL BĂLAJ

(Continuare în pag. 3)

VIRGIL TEODORESCU

Înaintează...

Deschide poarta fără pic
de teamă :
E înăuntru chipul tău, ba
încă,
În profunzimea camerei,
adîncă,
Este un chip visat care te
cheamă.

S-ar crede că distanța —
o negură apoasă —
Se interpune, poate, cu
arțag,
Cînd ai trecut atent
rîvnitul prag
Și-ai început să-naintezi
spre masă.
Te rog respinge dorul tău
de ducă
Și nu uita că-ntre parcele
Există încă — una dintre
rele —
Străvechea, respectabila
ulucă.

Înaintează (ca să revenim),
Cu pas egal, firesc, spre
masa care
Te-așteaptă cu deplină
încîntare,
Ca un versat și foarte
sincer mim.

O DEFINIȚIE A SECOLULUI

O definiție a secolului 20 este cu atît mai dificilă cu cît el nici nu s-a încheiat încă, pentru a-l vedea din perspectiva timpului, și nici nu se „lasă“ definit, într-atît este de complex. Am mai încercat să-l definim prin ceea ce este mai vizibil, mai tranșant, mai izbitor în desfășurarea și în substanța lui. De altfel, numeroși sociologi, statisticieni, psihologi, esteticieni, tot felul de publiciști au aproximât unele caracteristici ale sale. Afirmăm după care ar fi „secolul vitezei“ sau „secolul electronic“ au în vedere dezvoltarea fără precedent a științei și tehnicii. De la velocipede la motocicletele de cursă, de la avioanele de lemn și baloane la turboreactoare și nave cosmice, vitezele au sporit. Dar nu numai la perfecționarea mijloacelor de transport se referă denumirea de secol al vitezei. Prin mărirea turaiilor, un film ne poate arăta imaginea unui oraș, a trecătorilor și mașinilor într-un furnicar debordant. Niște cinești au avut ideea de a filma mișcările zilnice pe care le face un om, sute de mii de mișcări, redată apoi cu rapiditate, pentru a ne vedea într-o oglindă am zice necrutătoare. Se pare că ne grăbim cu toții. Fiecare își calculează și planifică timpul de care dispune în chip cît mai eficient. Aminăm sau înălțurăm unele obligații sau ocupații secundare din „lipsă

ION LUNGU

(Continuare în pag. 2)

Caseta de călătorie a lui MIHAI EMINESCU, fotografie comunicată de Augustin Z.N. Pop.

O DEFINIȚIE A SECOLULUI

(Urmare din pag. 1)

de timp. Ne înconjurăm cu ceasornice (pe care le vrem cât mai exacte), cu agende, a-casă, la birou (pe care notăm cu precizie ce avem de făcut), folosim telefonul, mijloacele cele mai rapide de transport de care dispunem. Sintem solicitați și ne place să fim solicitați. Alungăm timpii morți, umplem timpul cu ocupații diverse, ne preocupăm continuu de acest timp. În pofida vrierii și a dorinței, însă, timpul nostru fizic, real (altii zic „fiziologic”) rămâne același. Nu-l putem dilata. Ne înverșunăm să credem că se poate mai mult și, la capătul fiecărei zile, ne place să credem că am făcut mai mult sau, dimpotrivă, regretăm că nu am făcut mai mult. Timpul astronomic rămâne și el același: ziua are tot 24 de ore, orice am face. Să fie oare „goana” noastră o competiție cu timpul, o încercare, fie ea și hazardată, de a învinge timpul? Un lucru apare clar: cu cât sintem mai angrenați într-o preocupare sau alta, cu atât timpul este mai ușor, se dizolvă parcă, timpul devine palpabil când acționăm și apăsător, sufocant în timpii morți, în stagnare, atunci când „ne plictisim”. Înlocuim, deci, prin acțiune senzația copleșitoare a timpului. Ne facem din acți-

ne o pavază și din rezultatele acțiunilor noastre o satisfacție — față de scurgerea implacabilă a timpului. Și totuși aflăm între o acțiune și alta nevoia răgazului, a deconectării. Este o oprire de timp resimțită organic sau tot un fel de acțiune asupra timpului, ceea ce psihologii numesc „odihnă activă”? Oricum și oricât am acționa — este bine însă să refuzăm graba sterilă. O „goană” fără scop poate să fie mai dăunătoare decât stagnarea parazitară. Graba sterilă apare ca o maimuțareală a vitezelor secolului. Se pare că mașinile care circulă peste tot în jurul nostru, întregul complex ambiant în continuă mișcare, exercită asupra noastră o influență cu atât mai puternică cu cât nu este conștientizată; îi vezi surescitați, nerăbdători, gata să alerge încolo și încocoace fără nici o noimă. Acestora li se potrivește, cred, îndemnul latin *festina lente* (grăbește-te încet). Dinamismul acțiunii trebuie echilibrat cu meditația, cu contemplația activă. Extremele: visarea sterilă, parazită, pe de o parte, ori graba nemotivată, surescitarea continuă — nu au fost și nu pot fi utile omului. Firile constructive echilibrează mișcarea cu repaosul. Chiar dacă trăim într-un „secol nervos”. Dar despre aceasta, altădată.

TREPTELE ȘCOLII

(Urmare din pag. 1)

profesional prin organizarea de cursuri de scurtă durată, prin dezvoltarea formelor serale de pregătire, — iată câteva din aceste măsuri. Intre prevederile acestei Hotărâri, o pondere deosebită o au și cele menite să ducă la o modernizare sistematică a conținutului învățământului și a metodelor de transmitere a cunoștințelor în ritmul impus de evoluția științei, tehnicii și culturii. Alte prevederi subliniază sarcinile educaționale ce revin școlii tuturor cadrelor didactice, în formarea tinerelor generații în spiritul înaltelor idealuri ale făuririi socialismului și comunismului. O deosebită atenție se va acorda perfecționării predării științelor sociale, creșterii rolului lor educativ, însușirii concepției științifice despre lume și viață, materialismul dialectic și istoric, înțelegerii politicii partidului nostru. Fiecare disciplină va trebui să aducă propria sa contribuție la educarea tineretului. O indicație cu caracter concludiv subliniază necesitatea îmbunătățirii activității și creș-

terii rolului conducător al organizațiilor de partid din toate școlile și instituțiile de învățămînt superior. Întreaga Hotărîre constituie, astfel, un amplu și aprofundat program de dezvoltare și perfecționare a învățămîntului românesc. Realizarea acestui program de măsuri va duce la asigurarea cadrelor necesare de muncitori, tehnicieni și specialiști de înaltă calificare pentru toate domeniile vieții economice și sociale, la ridicarea continuă a nivelului de cunoaștere al tuturor oamenilor muncii, în pas cu dezvoltarea societății, cu avîntul științei și tehnicii contemporane, va contribui la progresul material și spiritual, la înflorirea țării noastre. Anul de învățămînt 1973—1974 se încadrează primul acestor prevederi. Va fi un an de exigențe sporite, un an al confruntării școlii cu viața, al cunoștințelor acumulate cu practica, un an care va marca o mai deplină adecvare a școlii la cerințele societății, o mai profundă integrare în efortul unanim de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate în patria noastră.

Capacitatea omului de a transforma habitatul său natural a crescut de la epocă la epocă. Știința și tehnica modernă sînt astăzi considerabile, iar mîine vor fi și mai puternice. Dezvoltarea societății umane este însă un proces de largă perspectivă. Această dezvoltare a omenirii s-a desfășurat, se desfășoară și se va desfășura întotdeauna într-un anumit cadru și acest cadru nu a fost și nu va putea fi altul decât natura. Omul este o ființă socială și în același timp o ființă biologică. Toate resursele necesare activității umane sînt datorate omului — uneori lesnicios, alteori cu multă greutate — de către aceeași natură. Iată motivele pentru care omul nu are dreptul și nici interesul material de a-i provoca daune ireparabile. Resursele ei trebuie exploatare științific, eliminîndu-se vandalismele care duc la distrugerea iremediabilă a unor bogății ale naturii, cu efecte dezastruoase în viitor. Păstrarea acestui „capital natural” în ansamblul său este o datorie a noastră, a tuturor.

Prevederile legale privind protecția mediului înconjurător reprezintă o analiză științifică a factorilor ce concurează la menținerea și îmbunătățirea calității mediului înconjurător.

Fiind o problemă de interes general, protecția mediului înconjurător este parte integrantă a dezvoltării economico-sociale planificate a țării noastre, o îndatorire de bază a organelor puterii de stat, a tuturor cetățenilor. Această protecție trebuie înțeleasă în sensul cel mai larg: protejarea aerului, apelor, solului și resurselor sale, a pădurilor, a faunei terestre și acvatice precum și a monumentelor naturii — adevărate muzee vii. Există astăzi multe țări, pentru care se pot cita numeroase exemple privind efectele nefaste ale nesocotirii echilibrului biologic, valorificării economice neraționale și cu orice chip, conform punctelor de vedere exclusiv economice și tehnologice.

Se știe că impurificarea aerului are asupra omului acțiuni deosebite de nocive. Asociat cu fenomene de ordin meteorologic — aerul impurificat și viciat poate stagna mai mult timp deasupra marilor orașe, formîndu-se un fel de ceață, „smog” — fenomen cu tristă reputație pentru multe dintre marile orașe ale lumii, puternic industrializate.

Astfel, la Londra a fost observat între 5 și 8 decembrie 1952 un caz care a devenit „clasic”, de o gravitate deosebită. Măsurătorile făcute asupra „smogului” din această perioadă au arătat o creștere a particulelor solide aflate în suspensie de la 3 la 10 ori mai mare decât cea obișnuită, iar anhidrida sulfurată din aer a crescut de la 0,07—0,23 la 1,234. În aceste cite-

va zile s-au înregistrat la Londra 4.000 decese și un număr cu mult mai mare de persoane cu afecțiuni evidente, provocate de „smog”.

Apa atît de necesară vieții, element de neînlocuit pentru om — ale cărui nevoi de apă sporesc de la an la an — reprezintă un domeniu în care exemplele sînt tot atît de numeroase. Valea inferioară a Senei era renumită pînă nu de mult pentru bogăția și varietatea peștilor ce se puteau pescui: peste 58 de specii. În prezent această faună piscicolă a dispărut, ca urmare a devărsării apelor extrem de poluate și toxice ale industriilor acestei regiuni. De o situație similară se apropie astăzi Rhinul.

Apele mării sînt și ele departe de a fi la adăpost de poluare. Produsele petroliere devărsate sînt marele flagel dar nu și singurul, al distrugerii faunei și florei marine de-a lungul multor litorale.

omul și natura

Numeroasele „maree negre” — pe care radio, televiziunea și presa ni le fac cunoscute, duc la distrugerea oricărei forme de viață pe plajele poluate cu pătură, la scoaterea lor din circuitul economic atît de eficient al turismului.

La 18 martie 1967, petrolierul „Torrey Canyon” naufragiază în Marea Nordului, răspîndind în apa mării 50.000 de tone de țitei aducătoare de moarte. Duse de curenți marini, acestea ajung la tărîmul britanic și francez sub forma unei uriașe „maree negre”. Detergenții folosiți la curățirea plajelor se asociază la acțiunea nocivă a țiteiului, distrugînd tot ce este viu. Alături de pești și de celelalte specii marine, animale și vegetale, mult au avut de suferit păsările. În rezervația celor „Șapte Insule”, într-o singură zi a fost distrusă o muncă de 60 de ani, privind refacerea unor colonii prospere de păsări. Efectivele de pinguini nordici s-au redus de la 5.000 la 600.

Solul din care omul își ia cea mai mare cotă parte a necesităților sale, poate fi și el pus în pericol de necumpătarea sa. Iată un exemplu care poate pune pe gînduri nu numai pe specialiști: un strat de 20 cm. sol fertil dispăre prin erodare în 174.000 ani într-o pădure, în 29.000 ani într-o fineață naturală, în 100 ani într-un teren cu culturi rotative și în 15 ani într-o monocultură. Pentru refacerea lui, natura are, însă, nevoie de 2000—7000 de ani. Din cauza exploatării neraționale, regiuni întinse ale pămîntului au fost devastate, ajungîndu-se astăzi ca la nivel planetar suprafața terenurilor erodate să

echivaleze cu cea a terenurilor agricole.

Omul este singura ființă capabilă să supună natura în folosul său, dar el trebuie să o facă în cele mai bune condiții, ținînd cont de legile naturii, respectîndu-i echilibrul pe care nu-l poate modifica dincolo de anumite limite. Numai în acest fel va putea obține cel mai ridicat beneficiu și pe un termen cît mai lung.

Multe specii de animale și plante au dispărut de pe suprafața pămîntului. Ultimul bour al cărui cap se găsea pe stema Moldovei a fost împușcat la noi în 1626, iar ultimul zimbru din pădurile Carpaților Orientali ar fi fost vînat în plaiul Birgăului la 8 octombrie 1762. Lista animalelor nu de mult dispărute ar putea continua cu numeroase exemple.

Omul nu are interesul material și nici dreptul moral de a provoca dispariția unei specii animale sau vegetale. El nu va putea niciodată să refacă nici unul din numeroasele animale și plante apărute, în urma unei evoluții sinuoase, de-a lungul a milioane de ani. Legislația naturii nu ne dă dreptul să extindăm ceea ce nu am creat. Sint unii care spun că natura sălbatică nu servește la nimic omului, că ea ocupă locul culturilor rentabile. Avem mare încredere în știință și tehnică, dar astăzi încă nu putem ști cu certitudine dacă omul poate să-și ducă întreaga viață într-un mediu complet artificial. Avem datoria față de urmașii noștri de a lua anumite măsuri de siguranță, de a nu rupe toate legăturile cu mediul natural. Iată de ce trebuie conservate medii de viață dintre cele mai variate în care se poate urmări pe viu un material neinfluențat și nemodificat de intervenția omului, în care putem să înțelegem mai bine tainele naturii — încă departe de a fi pe deplin desluite, în vederea folosirii bogățiilor ei conform intereselor societății umane. Natura sălbatică trebuie apărută și pentru că este frumoasă, pură și sănătoasă. Natura nu ne este ostilă.

Pare un paradox, dar astăzi omul cheltuiește tot mai multe resurse și energie pentru a se apăra împotriva propriilor sale activități și a efectelor lor vătămătoare. Omul se apără pe el însuși, de greșelile sale.

În acest sens, țara noastră se găsește între țările favorizate, în care nu s-a greșit prea mult, avînd frumuseți naturale ce trebuie conservate astăzi cu grijă.

Tovarășul Nicolae Ceaușescu spune la Conferința Națională a Partidului că datoria noastră este de a „transmite generațiilor viitoare toate darurile cu care este hărăzită România...”. Să lăsăm generațiilor ce vor urma întreaga frumusețe a munților, plajurilor și apelor românești.

ADRIAN BAVARU

convorbire cu un tînăr reporter

„...rămîneam în mijlocul constructorilor, mîncam și beam la aceeași masă, dormeam cu ei în barăci”.

Pe Valentin Hossu-Longin l-am întîlnit mai întîi între copertile unei cărți, „Trenul de flăcări”, apărută acum doi ani. L-am întîlnit ca autor de proze scurte. Era prima lui carte. Mi-a vorbit de cîteva ori — cu franchețe și bărbăția maramureșeanului pe care nu le mai întîlnisem decât la confratele lui întru spațiu, Pop Simion — de „aventura” de a scrie o carte despre constructorii Lotrului. Îi cunosuse, vorbise cu ei în nenumărate rînduri. Și a început s-o scrie. Mi-a citit un fragment, apoi altul. Acum, după ce cartea a apărut și a primit premiul C.C. al U.T.C., m-am bucurat alături de el și discuția noastră a venit aîdoma unui schimb de păreri între doi prieteni și colegi. Un schimb de păreri pe care am considerat util a-l face cu

noscut și cititorilor.

— Pentru a ajunge la întrebarea esențială „Cum s-a născut această carte?”, ce vrea să știu, mai întîi, ce însemnă pentru tine verbul „a scrie”?

— Am fost obișnuit ca eu să pun întrebări și mi-au plăcut interlocații care nu mi răspundeau în șabloane sau „de serviciu”, așa că voi încerca să nu respect, întru totul, canoanele interviului, dorind mai degrabă un dialog, o fertilă discuție între colegi de breaslă. Am fost „reporterul cu pantaloni scurți”, cum îmi spuneau, prin '56—'57, redactorii de la „Sportul popular”, cînd le aduceam cîte o știre despre nu știu ce meci insignifiant sau competiție la care ei nu-și pierdeau vremea. Alergam ca un capiu pe cele mai mici și îndepărtate terenuri bucureștene, mîndru nevoie mare cînd eram pus în situația să scot legitimația de corespondent, un cartonaș cu poză, iscălitura redactorului șef și ștampilă. Redacția era pe

Zalomit, colț cu Brezoianu, cîteva birouri și un laborator foto la subsol. Acolo mi-am făcut înțibia ucenicie (că au mai urmat și altele), conjugînd verbul „a scrie” în fraze scurte, reperi, concise. Dintr-o joacă orgolioasă, care însemna pe vremea aceea dorința de a-mi vedea numele tipărit, fie și sub 5 rînduri de coloană, totul s-a transformat în patimă. Da, sînt un împătimit al cuvîntului scris, „a scrie”, fiind sinonim cu „a exista” nu în sens material, ci ca mod esențial de viață.

— Ai fost mulți ani la Radio, acolo vorbeai...

— Ca reporter special-radio am trăit una dintre cele mai serioase experiențe profesionale. Totul trebuia făcut repede, concis, scurt. În plus, se cerea spontaneitate, dezinvoltură, atacarea directă a oricăror subiecte. M-a atras foarte mult ja început, dar cu vremea nopțile mă trezeam chemat de hîrtie și stilou. Cu destulă teamă m-am apucat iar de scris, de data asta aruncîndu-mă în proza scurtă, fapt ce a dus, în 1971, la apariția volumului „Trenul de flăcări”. În această carte cuvintele sînt dure, muș-

cate, grele — să le păstreze hîrtia, prea se duceau în eter cele din timpul zilei... Sciam deoarece trebuia să simt că exist. Cînd am vrut să plec de la Radio, anume înșiși ochelari de cal n-au priceput de ce-o fac...

— Să ajungem la Lotru, șantier pe care ai declarat că-l iubești cel mai mult din cîte ai cunoscut. De altfel, se vede acest lucru din propria-ți carte. Ce s-a întîmplat?

— În primul rînd cîmpia. Nu m-am obișnuit cu ea și nici nu cred că am să pot vreodată. În Maramureșul meu nu puteam pleca prea des — e distanță mare și nici nu se cădea să se scrie atît de mult despre o aceeași zonă. Am venit pe Lotru, după ce văzusem Valea Uzului și Argeșul. Munte. Păduri. Ape învolburate. Serpentine. Și oameni foarte siguri pe ei, duri ca stîncă, cinstiți, răbdători. Oameni modelați în greutățile vieții de șantier, unde nu încep vorbe de prisos sau lamentări băbești. '69—'70. Ani în care m-am dus în mijlocul lor de foarte multe ori. Dar nu transmiteam decât o mică parte din ceea ce vedeam și auzeam în timpul străpunge-

rilor de galerii, la nașterea unor colonii, cu prilejul victoriilor din subteran sau de la suprafață. Relatam totul festivist, în formule seci, cu multe cifre, fără să pot intra în substanța acelor existențe care mă fascinau. După ce transmiteam relatarea (nu reportajul!) sau informația mai detaliată despre eveniment, rămîneam în mijlocul constructorilor, mîncam și beam la aceeași masă, dormeam cu ei în barăci. Lăsăm de-o parte magnetofonul. Oamenii îmi vorbeau altfel despre ei, despre necazuri și împliniri, despre familiile rămase departe și încrîncenarea găsirii unor noi soluții tehnice ș.a.m.d. — Toate acestea există în volumul tău, în care faptele cele mai mărunte din viața constructorilor de lumină sînt correlate cu izbinzile de anvergură. Poate de aceea „Țara Lotrului” se citește ca un roman, după cum bine a remarcat un critic literar.

— Pentru că așa-i viața. Altfel nu se poate. Fluturînd numai

Interviu consemnat de FLORENTIN POPESCU

(Continuare în pag. 14)

ȘCOALA — ÎN RITMUL DEZVOLTĂRII SOCIETĂȚII NOASTRE

Începe un nou an școlar, un an pe care-l dorim mai bogat în succese, mai plin de satisfacții, de rezultate rodnice care să încununeze osîrda nobilă a cadrelor didactice, energiile mereu proaspete ale elevilor. Cum e firesc, ne-am adresat comandamentului școlar din județul nostru, inspectorului general Florea Leonida, pentru a afla noutățile, altfel spus, datele și cerințele pe care le aduce cu sine anul de învățămînt 1973—1974.

— Cu ce deziderate porniți în noul an ?

— Dezideratele noastre, ale tuturor slujitorilor școlii, se inscriu în fluviul de aspirații al întregului popor care, sub conducerea partidului, pășeste ferm pe drumul făuririi societății socialiste multilateral dezvoltate. Școala, ca factor hotărîtor de instrucție și educație, trebuie să se situeze mereu în liniile suitoare ale dezvoltării economiei și culturii, să răspundă cît mai deplin imperativelor societății noastre socialiste. În modul cel mai concret, mai dinamic, mai eficient, slujitorii școlii au menirea de a transpune în viață cerințele majore ale societății, de a sădi în cugetele tinerelor generații florile cunoașterii, de a le pregăti temeinic spre a deveni cadre de nădejde în toate sectoarele de activitate. Mai „apăsător” decît oricînd se pune, începînd cu acest an, adecvarea școlii la sfera deosebit de vastă a modernizării și perfecționării vieții noastre economice și social-culturale, la exigențele impuse de conținutul și ritmurile de dezvoltare ale tuturor domeniilor. Hotărîrea Plenei C.C. al P.C.R. din 18—19 iunie anul acesta constituie, pentru noi toți, un riguros și substanțial program de acțiune, cu o perspectivă clară asupra a ceea ce avem de îndeplinit. Acest program al modernizării și perfecționării școlii fixează cu claritate sarcinile care ne stau în față, coordonatele muncii noastre, răspunderile, ne mobilizează să muncim mai mult și mai bine, să dăm patriei cetățenii educați și bine pregătiți de care depinde însăși viitorul.

— Ce ați întreprins în vederea îndeplinirii încă de pe acum a prevederilor acestui program ?

— Sub îndrumarea Comitetului județean Constanța al P.C.R., în urma unei analize aprofundate a posibilităților și cerințelor existente, ca și a perspectiveilor social-economice ale județului nostru, am întocmit un plan de măsuri privind dezvoltarea și perfecționarea învățămîntului, a procesului instruc-

tiv-educativ în școlile de toate gradele din raza noastră de activitate. Astfel, am prevăzut măsurile corespunzătoare în scopul asigurării cuprinderii în grădinițe, școli generale și în învățămîntul liceal, în proporții mereu sporite, a copiilor de vîrstă preșcolară și a elevilor de toate vîrstele. Cu sprijinul unităților economice și al consiliilor populare se va dezvolta baza materială a grădinițelor, se va mări capacitatea de cuprindere a acestora de la 16.300 locuri în prezent, la 17.300 în anul viitor și la 25.600 în 1980—1981. Pentru a se asigura cuprinderea în anul școlar 1974—1975 a tuturor absolvenților clasei a VIII-a în treapta I de liceu, încă din acest an, numărul școlilor generale de 10 ani va crește de la 69 la 81, asigurîndu-se atît funcționarea unei asemenea școli în cadrul fiecărei comune, cît și premisele materiale ale unei bune desfășurări a procesului instructiv-educativ. Totodată, am prevăzut mărirea numărului de locuri în liceele de specialitate — curs de zi — de la 1.447 la 1.560 în anul care îl începem, prin creșterea planului de școlarizare în liceele existente și înființarea unor noi licee de specialitate (Liceul industrial de construcții navale Constanța și Liceul industrial de construcții mașini Medgidia). Astfel, numărul liceelor de specialitate din orașul și județul nostru (cele mai multe cu profil industrial-tehnic) depășește în prezent pe cel al liceelor de cultură generală. În ce privește liceele de cultură generală, vor funcționa cu profil real-umanist, unele dintre ele avînd clase speciale de matematică, fizică, chimie sau biologie. Desigur că în anii următori am prevăzut o dezvoltare și mai accentuată a liceelor de specialitate, în așa fel încît numărul elevilor cuprinși în asemenea licee să ajungă în 1985—1986 la peste

4.700. O dezvoltare corespunzătoare va avea și învățămîntul liceal seral și fără frecvență. Pînă în 1985 se vor înființa 5 noi licee serale. De altfel, încă din acest an va funcționa o secție serală în ture la Liceul nr. 2 Constanța, care se adaugă astfel secției similare de la Liceul nr. 1 din Medgidia.

— Ce alte „premiere școlare” aveți în acest an ?

— O noutate o vor constitui, desigur, școlile cu orar prelunghit, măsură menită să vină în sprijinul familiilor ocupate în producție: după programul de lecții, elevii vor lua masa de prînz în școală sau într-o unitate de deservire profilată în acest scop, urmînd ca după-amiaza să se pregătească în școală. O altă „premieră” o constituie introducerea treptată a învățării limbilor străine în grădinițe. Astfel, o dată cu începerea anului școlar, ne propunem să introducem studiul limbilor străine în cel puțin 40 de unități preșcolare. De altfel, predarea limbilor străine (de circulație mondială) constituie o preocupare a noastră la toate nivelele școlare. În acest an vom dubla numărul unităților școlare în care se predă o limbă străină începînd cu clasa a doua. Această măsură va cuprinde pentru prima oară și școli din mediul rural. Alte măsuri: se vor construi și amenaja în cursul acestui an 20 noi ateliere școlare, minimum 20 noi laboratoare de fizică, chimie și biologie, va crește numărul locurilor în internate, se va extinde în școli forma de predare pe cabine etc.

— Cum concepți sistemul relațional școală-producție ?

— Așa cum este el conceput: școala să-i educe pe copii în spiritul muncii, prin muncă și pentru muncă, să-i pregătească în vederea exercitării unor profesii utile societății, să-i orienteze în alegerea profesiei adecvate înclinațiilor și aptitudinilor fiecăruia și în concordanță cu cerințele social-economice; la rîndul lor, părinții să conlucreze cu școala, să se realizeze acea unitate de scopuri atît de necesară între educatori și părinți; mai mult, unitățile economice care patronază școlile sau doar colaborează cu ele, unitățile social-culturale, întregul mediu social trebuie să realizeze această identitate de principii și scopuri, să o realizeze practic, concret, zi de zi. Se știe, în ultimii ani au fost luate o serie de măsuri menite să ducă la o tot mai strînsă conlucrare a școlii cu viața, cu producția. În anul

VASILE POENARU

(Continuare în pag. 14)

În a doua decadă a lunii august, în stațiunile Mamaia și Neptun au avut loc înfîlnirea și tratative între delegația Ministerului Turismului al Republicii Socialiste România, condusă de Ion Cosma — ministrul Turismului, și delegația Consiliului pentru odihnă și turism de pe lîngă Consiliul de Miniștri al R.P. Bulgaria, condusă de Ivan Vravec, președintele acesteia. În ultima zi a vizitei, conducătorii celor două delegații au semnat un protocol comun care reflectă înțelegerile dintre cele două țări în domeniile turismului și prevede noi măsuri în sensul dezvoltării schimburilor reciproce de turiști.

Cu această ocazie am solicitat un scurt interviu ministrului bulgar Ivan Vravec, care a răspuns cu multă amabilitate.

— Tovarășe ministru, vă rugăm, mai întîi, să exprimați

luate pentru atragerea de turiști din toate țările și apoi, pentru atragerea lor în călătorii combinate între țările noastre, în special pe litoral.

Dezvoltarea turismului în Bulgaria precum și în România, creșterea bazei materiale, preocupările pentru pregătirea cadrelor de specialitate ne determină să depunem eforturi comune pentru rezolvarea tuturor problemelor de natură turistică ce ne privesc reciproc.

— Vă rugăm să ne oferiți date despre litoralul bulgar al Mării Negre; capacitatea stațiunilor, calitatea și diversitatea serviciilor turistice oferite celor care sosesc în țara dv.

— Litoralul bulgar al Mării Negre are o întindere de 370 km, cu multe plaje și condiții naturale excelente. Stațiunile: „Albena”, „Nisipurile de aur” și „Malul însoțit” sînt de-acum cunoscute în toată lumea și sînt vizitate anual de

„CAUZA COMUNĂ A TURISMULUI — PRIETENIA ȘI CUNOAȘTEREA DINTRE POPOARE”

opinia dv. în ceea ce privește stadiul actual al relațiilor turistice dintre R.P. Bulgaria și R.S. România, cît și în legătură cu perspectivele dezvoltării schimburilor de turiști dintre cele două țări.

— Anual, numărul cetățenilor care călătoresc între cele două țări ale noastre sporește cu 8—10 la sută. Noi am constatat cu satisfacție că la această creștere substanțială contribuie în mare măsură facilitățile de frontieră și cele de transport, la care am convenit reciproc și pentru a căror simplificare milităm în continuare. Neîndoielnic, dacă avem în vedere că relațiile turistice dintre R.P.B. și R.S.R. se dezvoltă în scopul unei mai bune cunoașteri a popoarelor noastre și servesc prieteniei între țările și partidele noastre, nu putem privi decît cu încredere perspectivele acelor schimburi turistice la care se referă întrebarea dv.

— În aceeași ordine de idei, care sînt rezultatele concrete ale discuțiilor bilaterale româno-bulgare, rezultate consemnate și în protocolul încheiat ?

— Este vorba, în primul rînd, de un program turistic comun, pînă în 1980, ce prevede creșterea numărului cetățenilor români și bulgari care vor face excursii în R.P.B. și, respectiv, R.S.R. Am consemnat de asemenea faptul că între organizațiile și instituțiile turistice ale țărilor noastre sînt multe lucruri comune, interese comune în ceea ce privește măsurile

mii și mii de turiști. Ele au o capacitate de 70.000 locuri pe serie, dar în curînd, începem pregătirile pentru construirea a două noi mari stațiuni (ca Mamaia) ce vor însuma 90.000 locuri. S-au stabilit deja amplasamentele celor două stațiuni: la sud de Varna și, respectiv, la sud de Burgas. Cît privește serviciile turistice, ele sînt similare cu cele din România.

— La 9 septembrie, Bulgaria sărbătorește cea de a 29-a aniversare a eliberării sale de sub jugul fascist. Transmițîndu-vă cele mai sincere felicitări, vă rugăm să adresați cîteva cuvinte cititorilor revistei Tomis cît și tuturor aceluia care se află acum pe litoralul românesc al Mării Negre.

— Într-adevăr, la 9 septembrie poporul bulgar sărbătorește cea de a 29-a aniversare a eliberării sale, ziua demnității și independenței naționale a Bulgariei. Odată cu succesele importante obținute în construcția societății socialiste, noi am obținut și mari succese în domeniul turismului intern și internațional. Știm că la 23 August, poporul frate român a sărbătorit, de asemenea, 29 de ani de la eliberarea sa de sub jugul fascist, sărbătoare ce a marcat festiv succesele mari pe care România le-a obținut în construirea societății socialiste multilateral dezvoltate. Dați-mi voie să urez cititorilor revistei Tomis, și tuturor oamenilor muncii din țara dumneavoastră frumoasă, succese tot mai mari, fericire personală și bunăstare !

C. ISMAILEANU

opera lui dimitrie cantemir în lume

(Urmare din pag. 1)

Importanța circulației a volumelor și ideilor lui Dimitrie Cantemir a făcut posibilă, de pildă, utilizarea „Istoriei creșterii și decăderii Imperiului Otoman” („Historia incrementorum atque decrementorum aulae otomanicae”) ca sursă documentară pentru lucrările elaborate de Voltaire, Gibbon sau Winckelmann în problemele orientale. De asemenea, contribuția savantului principe la îmbogățirea istoriei muzicii orientale a fost apreciată de muzicologii secolelor din urmă pentru virtuțile lucrării sale privitoare la sistemul de notație creat de el însuși pentru muzica turcească.

Era firesc ca o personalitate și activitățile de importanță pe

care o reprezintă opera lui Dimitrie Cantemir să-și găsească locul privilegiat pe care îl merită, în marile enciclopedii ale lumii.

În această privință, publicațiile editurii franceze „Larousse” („Larousse”-ul mare, mijlociu și mic) sînt cît se poate de exacte, fără a fi însă prea generoase în amănunte. Situația este corectă și în fasciculele enciclopedice italiene, precum și în alte volume de referință din Europa.

Din păcate însă, nu în toate lucrările de sinteză importante Dimitrie Cantemir este prezentat cu precizia științifică pe care o impune valoarea complexei sale personalități.

Pentru cititorul român ope-

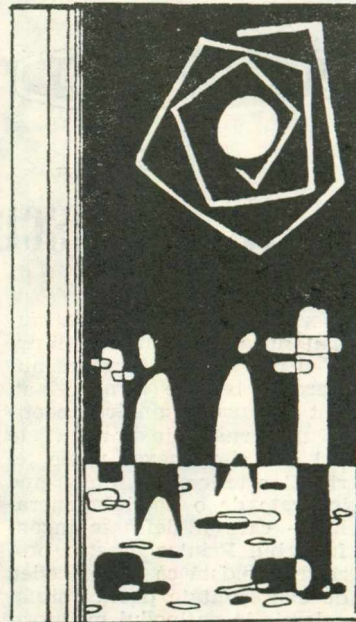
ra lui Dimitrie Cantemir rămîne ca o mărturie a celor mai importante probleme ridicate de dezvoltarea social-istorică a Moldovei de la sfîrșitul secolului al XVII-lea.

Pe plan politic și social. Pe plan literar, „Istoria ieroglică” (1705) este prima încercare de roman social din literatura română.

Printre lucrările importante ale marelui nostru prinț se mai numără „Divanul, sau gilceava înțeleptului cu lumea, sau giudețul sufletului cu trupul”, „Compendium universae logices institutionis” („Prescurtare a sistemului logicii generale”), „Monarhiam physica examinatio” („Cercetarea naturală a monarhiilor”), „Sistemul religiei mohamedane” ș.a. Într-o epocă de predominare a

ideologiei religioase, scrierile sale au adus o contribuție importantă la dezvoltarea orientării laice în cultura română. Și, apoi, nu trebuie trecut cu vederea faptul că în „Hronicul vechimii româno-moldovlahilor”, Dimitrie Cantemir a încercat să lămurească problema originii poporului român și a unității sale etnice și să dovedească continuitatea acestuia pe teritoriul Daciei, întreaga sa operă de istoric și geograf fiind străbătută de ideea eliberării poporului nostru de sub jugul otoman.

Fiu înțelept al țării sale moldave, luminatul principe Cantemir a dăruit Europei o pildă. Academia din Berlin l-a pofțit în 1714 între membrii săi pentru o activitate prestigioasă în multiple domenii.

RAYCO 13

Spre deosebire de Nichita Stănescu — alături de care este adeseori citat —, Ion Gheorghe nu deține un limbaj cu o valoare lirică proprie. De altfel, el nici nu înțelege prin poezie funcționarea liberă a unui limbaj. În concepția sa, poezia reprezintă abordarea unor subiecte, iar limbajul — rezolvarea circumstanțială a unor dificultăți de exprimare. În consecință, deși Nichita Stănescu improvizează, iar Ion Gheorghe compune, primul întreține o iluzie de perfecțiune, în timp ce al doilea lasă senzația că totul este în curs de constituire, ca totul se dislocă greoi și cețos din masa informă de cuvinte. După ce este în posesia unui proiect, Ion Gheorghe deschide un vast șantier lingvistic. Apoi abandonează lucrarea la jumătate, astfel că cititorii pot observa atât construcția, de proporții geologice, ce a început deja să se configureze, cât și urmele, risipite pretutindeni, ale unei îndrăgite lupte cu materia. Nu întâmplător, cel mai bun volum al său — **Megalitice** — se referă, prin titlu, la blocurile uriașe de piatră pe care oamenii preistorici, deși le acordau o semnificație ritualică, nu reușeau, cu mijloacele lor precare, să le cizeleze.

Ion Gheorghe a avut întotdeauna un stil rudimentar, dar abia în ultimul timp a izbutit să-și conștientizeze această limită și să o transforme într-o aptitudine, orientându-se spre teme care, prin însăși natura lor arhaică, pretind o tratare în linii mari, sumare, de o monumentalitate naivă. La început, problemele care îl preocupau țineau, în general, de viața satului, dar nu depășeau, ca semnificație, stricta actualitate. Astfel, prima carte — **Piine și sare**, 1957 —, subintitulată „roman versificat”, nu este altceva decât o consemnare prozaică a transformărilor sociale petrecute în mediul rural, în anii de după război. Lucrările de acest gen pe care le menționează istoria literaturii reprezintă, de obicei, mai mult decât simple recorduri de rezistență în menținerea ritmului și găsirea de rime. În **Evghenii Oneghin**, de pildă, Pușkin face analiză psihologică cu mijloacele poeziei, descoperind zone la care proza nu are acces. Lipsindu-i o expresie rafinată și suplă, Ion Gheorghe nu se ridică, în **Piine și sare**, nici măcar la posibilitățile prozei. Totodată, el își manifestă încă de pe acum indisponibilitatea pentru joc, pentru umorul gratuit. Glumele sale sînt bolovănoase și condescendente, ca și cum ar reprezenta rarele momente de amuzament ale unui om cu preocupări grave: „Și-n ședintă-acum rămîne / El, Anton, tot om deștept; / Vorba lui, cînd e să tune, / Te apucă rău de piept...”.

Volumul următor — **Căile pămîntului**, 1960 — este ecoul a ceea ce a trăit epoci, dar piesele pe care le conține au o anumită independență. Tonul micalit, de un pitoresc forțat, caracteristic debutului, a fost complet părăsit în favoarea unui timbru aspru, tărănesc. Cititorul poate sesiza, ca o permanentă promi-

siune, intenția poetului de a revela lirismul unei lumi simple și austere, însă efortul se consumă exclusiv în procesul de supunere a cuvintelor care, după ce au fost trezite din stereotipia comunicării curente, se însiruie ursuz, inospitalier, fără relief și culoare. Foarte rar, această vrăjmășie dintre autor și mijloacele pe care i le pune la dispoziție limba coincide cu sensul poemelor. Astfel, în **Nu pot să uit**, sentimentul colectiv și străvechi că lumea se oferă oamenilor cu zgîrcenie își găsește o formulare pe măsură, dură și dușmănoasă: „Se-ntorc cu blide-ntinse, vin ancestral / și se zbat în mine străbunicii mei / și mi-e foame-n somn ca unui animal / care-a-nceput să-și roadă funia de tei... // Gemind se urcă vin-

ziei se transformă într-un instrument poetic extrem de eficient, din moment ce obișnuitul furnal se transfigurează și devine un adevărat atelier al lui Hefaistos: „Ciudate piei de leopard păreau acolo așternute / pe aurul felin sărind și tresărind / cu petele de bronz sălbatic; / și ca un animal fluid, / ieșind să mai ucidă alintindu-se, / așa se legăna, se prefăcea supusă / ca apoi să zvîrnească într-un salt vulcanic / și despletindu-se-n ecou de flăcări. / Iar ei, de bronz străvechi pînă la briu, / cu bărbi albastre, de sudoare, / ca niște grădinari și pașnici și prea calmi / purtau uneltele de muncă la furnale / și-alcătuiau noi igheaburi directe / pe care fonta încăpuse pînă la măci”. Exemplul de mai sus explică, printre

clinațiilor sale. Lui îi lipsesc dificultățile pe care le implică obligația de a trata un anumit subiect. În absența acestor dificultăți, poemele nu se mai desfășoară în înălțime, ci se revărsă leneș pe mari suprafețe. Abia cînd întîlnesc cine știe ce obstacol (de exemplu, necesitatea de a defini marea), cresc vertiginos, punîndu-și în valoare o forță vizionară latentă: „Am dormit prima noapte pe mare / această neașezare de veci a materiei / de nicăieri stîrnită, spre nicăieri totdeauna” — **Am dormit prima dată pe mare**. În mod surprinzător, după ce a făcut dovada unei structurale incompetențe în materie de grațuitate, de combinare pură a cuvintelor, Ion Gheorghe a publicat la începutul anului 1967

care este cu adevărat un poet rafinat, colecționează asemenea cuvinte cu un invariabil zîmbet ironic. De altfel, în antologia **Cariatida** (apărută în 1967), Ion Gheorghe nu a introdus nimic din **Zoosophia**, ca și cum ar fi considerat că fermecătoarele jocuri de cuvinte nu reprezintă mai mult decât un interludiu în creația sa.

Volumul imediat următor — **Vine iarba**, 1968 — ar putea avea ca motto cunoscutul vers al lui Al. Philippide — „Vizez o răzvrătire a lumii vegetale”. În felul său tenace, Ion Gheorghe dezvoltă ideea adversității dintre natură și civilizație, ajungînd la reprezentări care, asemenea conglomeratelor de roci sînt în același timp prolixie și masive, dezordonate și impu-nătoare. **Cine mort și Vine iarba** rămîn poemele cele mai importante ale acestui volum, primul oferind, la proporții de coșmar, imaginea trupului de animal devorat de insecte și supt de rădăcinile plantelor, iar cel de-al doilea ilustrînd obsesia nemărturisită a oamenilor că edificiile lor ar putea crește și înfrunzi, minate de irepresibilă putere germinativă a materiei. Un moment de indecizie și de acordare a instrumentelor (expus, bineînțeles, influențelor) traversează Ion Gheorghe prin volumele **Cavalerul trac**, 1969 și **Mai mult ca plîsul**, 1970. În poemul **Jumătate iepure** (din **Cavalerul trac**) se recurge, de pildă, la procedeele prin care Nichita Stănescu își impune termenii cu înțeles filozofic: „fluviul era parafluviu; / pe pămîntul parapămînt creșteau / arborii paraarbori; / paraarborii aveau / pararădăcini și paratrunchiuri și / parafrunze, parafructe” etc. Totodată, este preluată și simbolistica cifrelor cultivată de autorul celor **11 e-legii**: „Marele Unu, imaculat și fecior, / stă ca pasărea flamingo, într-un picior” — **Unul, flăcăul** (din **Mai mult ca plîsul**). Cu toate aceste concesii (în fond instructive) făcute modelui, cele două volume au meritul de a fi fixat timpul ideal al poeziei lui Ion Gheorghe. Acest timp, neidentificabil istoric, conține originea gesturilor și indeletnicirilor omenești.

La scurtă vreme după publicarea unor impresii de călătorie din Cuba — **Avatara**, 1972 —, Ion Gheorghe revine, prin **Megalitice**, 1972, la preocuparea de a descoperi semnificații primordiale. (De altfel, multe dintre poemele din acest volum sînt date din 1969 sau 1970.) Nu trebuie înțeles că poetul face investigații arheologice sau că reconstituie, cu ajutorul imaginației, epocile de la care nu avem vestigii. Arhaismul său este, de fapt, o actualizare esențială a ritualurilor domestice, o descifrare a originilor și a funcțiilor primare în obișnuințele de zi cu zi. Titlurile poemelor sînt sugestive: **Descin-tec de frămîntat piinea**, **Descin-tecul cartofilor**, **Descin-te la simburii și mieji**, **La povarnă**, **Sămînța de ceapă** etc. Pretutindeni poate fi observată confruntarea cu teme primare, mo-

ALEX. ȘTEFĂNESCU

(Continuare în pag. 14)

SCRIITORI
CONTEMPORANI

ION GHEORGHE

tul după poame / și crengile se rup și vîntul cade jos / și mă pătrund de mari furtuni de foame / și simt căzînd în mine un gol nesățios. // Iar buruiana fiartă mi-a cocolit în pîntec / și mă roade ca rugina în cazan. / Ritm flămînd de linguri bate-n cîntec / căci se-ncaieră la masă frați din Bărăgan...”.

După o culegere de versuri pentru copii — **Țara rîndunelor**, 1963 —, Ion Gheorghe a publicat, în 1964, ciclul de poeme **Cariatida**, în care tendința de a reprezenta totul la scară cosmică nu se mai manifestă în cadrul strîmt al miniaturilor și pastelurilor rustice. Subiectul rămîne în continuare, pentru fiecare poem, o condiție și un obstacol, însă retorica primitivă prin care va excela mai tîrziu Ion Gheorghe își definește deja liniile de forță. Cel mai reprezentativ poem în acest sens este **Șarja**. Ca și cum ar avea de dezvoltat o temă dată, poetul descrie cu insistență un grup de muncitori metalurgici în fața cuptoarelor. Imposibilitatea de a schița simplu și precis această scenă îl determină să tragă tușe din ce în ce mai groase, pînă cînd imaginea capătă o grandoare păgînă. Astfel, incapacitatea de a merge drept la țintă, stîngăcia în folosirea vocabularului și chiar impromptitudinea fante-

alte, și diferența dintre volubilitatea unui poet ca Adrian Păunescu și aceea a lui Ion Gheorghe: Autorul **Mieilor primi** își desfășoară discursul sedus de mecanismul asocierii cuvintelor în fraze, a frazelor în perioade, a perioadelor în lungi poeme patetice; Ion Gheorghe, dimpotrivă, are elocvența timidului care spune mereu altceva decât ceea ce intenționează și care, pentru a-și repara erorile și improprietățile, recurge cu încăpăținare la noi și noi formulări.

Nopti cu lună pe Oceanul Atlantic (volum apărut în 1966 cu subtitlul **Scrisorile esențiale**) reprezintă o încercare de a compune liber, fără a mai subordona poemele titlurilor. Departate de patrie, poetul se adresează cu nostalgie celor rămași acasă, vorbindu-le despre descoperirile pe care le face și despre lumina nouă pe care aceste descoperiri o aruncă asupra trecutului. El înțelege și prețuiește cu atât mai mult spiritul românesc cu cît i se oferă posibilitatea să cunoască și alte civilizații.

În mod inevitabil, cartea are un caracter digresiv, eseistic. Notîndu-și considerațiile în legătură cu cele mai diferite aspecte ale existenței individuale și sociale, Ion Gheorghe se află pe un teren care nu convine în-

o carte care place tocmai prin savoarea ei filologică. Este vorba de **Zoosophia**. Perspectiva modernă din care sînt interpretate miturile românești constituie aspecte supralicite de critică și estetic vorbind, surse de confuzie. Adevărata ei valoare constă în actualizarea lirică a unor cuvinte ieșite din uz și în inventarea altora care par, la rîndul lor, vechi. Prin **Zoosophia**, Ion Gheorghe nu se reneagă, ci își trădează într-un mod insolit inaptitudinea retorică. Cu exuberanța celui care nu mai trebuie să se conformeze unor maniere niciodată perfect însușite, el se lasă în voia unor deprinderi de limbaj ră-mase din copilărie, a unor reminiscențe livești sau a unor capricii de moment: „Una, / due / trema / pana / trage un poșalion / la mănăstirea Tismana. // Talion / fecior de domn, / cu ochii cirpiți de somn, / cu tichie / de frînghie / face semn la dorobant — / o-prica / poprica — / boc — / țan-găr / mangăr / clant — / dă poarta la loc!” — **Formica**. Voluptatea cu care par rostite versurile este mult prea frustă și are la origine un prea acut sentiment de eliberare pentru a mai lăsa loc presupunerii că poetul face demonstrații de virtuozitate. Gheorghe Tomozei,

cronica literară

marin sorescu: la lilieci

Poezia modernă a micșorat nu-mai iluzoriu granițele dintre ea și proză. Pe măsură ce numeroase bariere formale au fost înlăturate, gîndirea poetică modernă a inventat altele noi sau și-a anexat unele teritorii estetice — multă vreme ignorate de o poetică generală — care o definesc incon-fundabil. Printre acestea prozaismul există ca un procedeu de expresivitate poetică situat polemic la antipodul metaforizării baroce a ideii. Prozaismul

poetic nu are însă nimic cu proza, pur și simplu pentru că el este un mod de comunicare integrat funcțiunilor poeziei, limbajului ei, așa cum lirismul integrat funcțiunilor și limbajului prozei, nu are nimic cu poezia. Un argument în favoarea acestei ultime afirmații îl constituie și faptul că, dacă poezia suportă o continuă prefacere estetică, lirismul prozei se manifestă invariabil în aceleași tipare (și limite) ce îl arată drept un

simplu procedeu narativ. O confuzie deliberată între aceste distincții face Marin Sorescu în ultima lui carte, forțînd nota prozaică, prilej poate pentru cei înzestrați cu prea mult spirit speculativ să teoretizeze pe marginea unui imaginar impas al poeziei. De fapt, ceea ce era prozaism în poezia anterioară a lui Marin Sorescu, devine proză curată în **La lilieci** (editura Eminescu, 1973), volum subintitulat, probabil dintr-o prea mare generozitate editorială, **Poeme**. Cartea este formată din mai multe proze scurte, mimînd grafic poezia, savuroase portrete și scene rurale dialogate, reînviata de memoria afectivă a autorului. Aceste „amintiri din copilărie”, prezentate destul de sofisticat, impun însă cu forță evocatoare imaginea satului oltenesc Bulzești animat de o lume pestriță și idealiza-

tă. În povestire, ca și în dialogul transcriere cu scrupulozitate fonetică, Marin Sorescu arborează permanent un ton ironic, chiar cancanier, care propune o complicitate glumeață pigmentată cu mulți termeni regionali. Pe lîngă spectacolul etnografic, prozele atente la comportamentul indivizilor conțin și subtile observații psihologice. Mitrele (ca și țata Maria Bălii, dornică să fie înmormîntată cu fanfara) adoră spectacolul public. În consecință, ori de cîte ori se va certa cu nevasta o va pedepsi jucînd scena spînzurătorii, prilej de a satisface și gustul de senzațional al vecinilor: „Mitrele, de cîte ori se certa cu muierea. / Își lua betele să se spînzure la sălcii, în vale; / Să vadă și ea, fir-ar a relelor, / Ce-nsemna el în casa asta, na! // Săriți lume,

țipa Leana. Nea Dumitre, Nea Ioane, / Duceți-vă, dați fuga-n vale după al nebun. / Țicu, Bag 'Seamă, Cazaca, Mitărănoaia, tot cătînul / se strîngea la panoramă. // Mitrele mergea înainte, considerîndu-se de pe / Acum mort, / Vede negru-naintea ochilor și-ăștepta să sune / Goarna de apoi / Pe podul lui Giurcă. // Spînzurătorile lui fiind mai dese în anii de secetă / Și sărăcie, / îndulceau intruciva atmosfera (...) Lega betele înflorate, țesute cu drag de muiere, asta / El o uita întotdeauna, / Trebuia să-i aducă ea aminte, cu tîrnul. / Le innoda de o creangă, scuipa spre Leana și-si / Băga capu-n ștreang. / Cînd își da drumul, altul suit din timp în salcie, / Jap! cu securea, tăia ori creanga ori betele, / Spînzuratu-l, buf, jos, / Leana venea repede cu gă-

DIALOGURI
CONTEMPORANE

CORNEL REGMAN — AL. PROTOPODESCU

ȘERBAN CIOCULESCU — CRITICUL (II)

CORNEL REGMAN: Dacă ți-am înțeles bine întrebarea (cu care întrerupeam acum o lună dialogul nostru), ar exista la baza criticii lui Șerban Cioculescu o dublă îndrumare și, desigur, un dublu stimul: pe de o parte, maioreșcianul Cioculescu, pe de alta, „tezistul”, „natura angajată” a criticii sale. La care voi răspunde că maioreșcianul și „tezistul” există într-adevăr, dar nu ca orientări ce se exclud și mai puțin chiar ca „fețe” complementare ale aceleiași personalități. Ei fac propriu-zis una, în acest înțeles că în susținerea poziției sale care e a unui maioreșcianism încercat (ceea ce implică de lângă vocația strict literară și imboldul mai larg al luptei pentru adevăr), criticul aduce arderea și intransigența proprii naturilor angajate, o credință și o virtute, și chiar o... răutate de paznic al Cauzei. La aceasta a contribuit mult și conceperea criticii ca un travaliu fără atingere cu frivolitatea (citez: impresionismul), deși nu s-ar putea spune că temperamentul... drubetan l-a ferit totdeauna de giumbușuri, cum îi place să le zică. Acest temperament, de altfel, a și fost — cel puțin în prima parte a activității criticii — lucrul care a bătut mai mult la ochi și totodată elementul pe care l-au reținut ca deficiente, în portretele pe care i le-au schițat, atât E. Lovinescu cât și G. Călinescu. Semnificativ, însă, în volumul de față criticul n-a voit să ne ofere despre sine argumente pentru îndreptățirea acestei imagini. Culegerea recentă nu suferă în sine de nici pedanteria (căci există la critic și o asemenea tendință, prezentă în unele lungi studii care numai entuziasm nu pot stârni), dar nici — așa spune — excesiva culoare oltenescă. Singura manifestare inclusă în volum în care mi s-a părut că sarcasmul și oralitățile ce-l însoțesc părăsesc albia și se revărsă cu belșug de nămol în cîmpie, e o recenzie din 1934 despre *Întoarcerea din rai*, romanul lui Mircea Eliade. Iată acest stil care prin insistență a putut fi socotit pe bună dreptate iritant: „Mircea Eliade are deci dară în urma sa un șir de ideologii potențiali, pentru care se simte îndatorat cu un obscur mesianism de „ceva cumva”... Tonul acesta și l-a reprimat ulterior criticul, și în orice caz articolele din *Revista Fundațiilor Regale* vin cu o ținută mult mai sobră, nu și impersonală. Încît n-ar fi o hazardare dacă aș spune că, în fine, o culegere ca aceasta atât de limpede în liniile ei, i-ar fi plăcut și lui Lovinescu, în ciuda faptului că harța discipolului cu înaintașul nu încetează nici aici, iar unele articole (elogiul lui Bogdan-Duică, de ex.) par ieșite „dintr-un secret imbold” — acela de a-l necăji.

Ce vreau să reiasă de aici? Că militantismul criticului, consecvent pe poziții maioreșciene, dar cu sporul de înțelegere și nuanță (și de experiență istorică) dobîndit din frecventarea unei arte mult evoluată și a unor noi forme de sensibilitate, era mai ales din speța celui implicit, a-

șadar implicat inextricabil în examenul estetic. Un astfel de militantism nu e cu nimic mai prejos, pentru cauza stimulării creației autentice și a înșănătoșirii climatului literar, decît ieșirile directe la atac împotriva confuzionismului de toate ordinele. Pentru Lovinescu, însă, în 1942—1943 — în împrejurări cu adevărat critice — maioreșcianism însemna mai ales agitatea cutezătoare a steagului deasupra redutei, motiv pentru mentor de a nu avea foarte în stimă genul de asedii prin ample mișcări de învăluire al discipolului. Dar aceasta e însăși originalitatea criticului și sursa celor mai bune izbutiri ale lui.

Pentru că oricît ne-am declara adepții foiletonului de trei pagini, Șerban Cioculescu e de recunoscut mai ales în gestul înaintării laborioase, dar implacabile, în împingerea taberei cu forfota ei nedomolită mereu înainte și — ca să mă mențin în cadrul terminologiei războinice — în larma și meticuloasa acțiune de „curățire” a teritoriului, de lichidare a „pungilor” și enclavelor inamice. Asemenea „pungi” erau în epocă (și în epocă) nu puține romane ale lui Cezar Petrescu și Ionel Teodorescu, autori care, întemeiați pe un prestigiu cîștigat anterior, întrețineau masiv spiritul industriios, stimulînd astfel condeiele tinere spre succesul facil. Nu e oare și aceasta o campanie și încă una dintre cele mai dificile, dată fiind rezistența curentului de opinie publică?

Și acesta e numai un exemplu. E de ajuns, de altfel, să comparăm acțiunea lui Șerban Cioculescu din acești ani (1934—1944) cu aceea a lui Pompiliu Constantinescu — în care E. Lovinescu vedea preferențial pe „criticul generației”, adică pe cel ce încorporează în forme optime însușirile cerute de „sacerdoții laici” care este critica — pentru a ne da seama că în împlinirea pomenitului sacerdoțiu cei doi se întîlneau nu numai pe poziții comune, dar și în biruințe comune, în care partea de contribuție a unuia sau a celuilalt e greu de determinat. Îi deosebește desigur metoda de a convinge, altfel zis, talentul. (Căci deși deopotrivă adversari ai calofiliilor critice, cel puțin în formele ei distilate și supravegheate — voluptatea extracției din alambic o întîlnim în schimb la Persepolis și Vladimir Streinu —, darul ghiersului, pe care și-l doresc și cei mai asceți dintre asceți, nu le lipsește). Astfel, dacă pentru Pompiliu Constantinescu

cronica e de nu chiar sentința însăși, în tot cazul buletinul de expertiză sobru și concludent, pentru Șerban Cioculescu ea e însuși „procesul”, cu toate meandrele sale, prilejul puricării atente a fiecărei probe, plăcerea de a ridica „incidente”, de a lega punți cu publicul prin apelul la bunul simț solid, de a se îndoi insidios, de a jubila...

AL. PROTOPODESCU: Da, dar cu aceasta chestiunea nu mi se pare a se fi simplificat multumitor, poate și din pricina impreciziei termenilor pe care îi-am angajat eu mai adineaora. Nu mă gindeam la intoleranța maioreșcianismului față de conținutul conceptului de „teză” din perspectiva divergențelor dintre Maioreșcu și pragmatismul de tip pașoptist, divergențe pe care Pompiliu Constantinescu le-a exagerat sau în orice caz le-a schematizat îndeajuns și în care privință aplecări mai noi și mai migăloase (vezi Mihai Drăgan în *Aproximații critice*) aduc revizuirii însemnate problemei. Ceea ce mă interesa era examinarea soluției la care a ajuns odată cu veacul contradicția internă a maioreșcianismului — „tema” lui N. Manolescu este de neoclit aici — între edificiul estetic propriu-zis, cu statut și hotare de sistem înălăuntrul căruia nu poate locui decît un spirit pur contemplativ și modul necesar de conservare și aplicare a acestui sistem, fapt care presupune selecția și ierarhizarea valorilor, expertiza și negația, adică acțiunea critică propriu-zisă. Se știe, aceste două funcțiuni cu tendințe de respingere în structura estetismului maioreșcian nu se vor rezolva nici prin fapta lui E. Lovinescu care, în disponibilitatea sa contemplativă pentru noua scriitură, nu schițează de pildă nici un gest de rezistență la prozele lui Brătescu-Voinești ori la „tradiționalismul” cu mireasmă de glie al lui Rebreanu.

Dar să revenim la critica lui Șerban Cioculescu, căreia, am văzut, nu-i lipsește nici comprehensiunea, nici spiritul ordonat, ba nici chiar teatralismul înalt, didact și călăuzitor, atât de adecvat unui discipol al lui Maioreșcu. Aceste trăsături sînt cu atât mai prețioase cu cît ele reies adesea dintr-un travaliu de foiletonist silit totuși să umble „cu cortul nomad al ideii” și încă printr-o epocă nu puțin ilustrată în instabilitate și experimentalism. E drept, în această privință întîlnirile criticii nu sînt toate la fel de

norocoase, nici la fel de elocvente. Nici măcar circumstanțele istorice care au pricinuit confruntarea criticii lui Maioreșcu cu unele spirite culturale minore n-ar mai putea justifica generozitatea lui Șerban Cioculescu pentru cărți și autori nu de primă importanță precum C. Stere, Ioachim Botez, Cezar Petrescu (Carleton), Ion Biberi, Eugen Bălan, Dumitru Almaș etc. Aspectele epice reprezintă, de altfel, secțiunea cea mai plină de neșansa subiectului și criticul însuși e nevoit să recunoască undeva că nu peste tot se pot așeza „săgeți” indicatoare de direcții generale...

Dar era oare de datoră imediată a unui est et care se respectă să-și încerce vigilența în marginea unui atare catalog de cărți? Concurau sau primejduiau cumva aceste texte, orice s-ar spune, de mina a doua, realele valori moderne ale literaturii deceniului '34—'44? Nu cumva maioreșcianul Șerban Cioculescu se lasă prea mult mișcat de imboldul unui nerv de polemist și de reformator cu tirania contingentului mai apropiat, mod de a interveni mai familiar celor din stîrpea lui Heliade Rădulescu decît magistrului junimist? Reprezintă oare subversificarea farmacistei Lucreția Petrescu (*O poetă ermetică*) un „caz” presant al noii direcții lirice interbelice, sau intră cu adevărat în răspunderile „apărătorului de adevăr”, cum spuneți dumneavoastră, răbdătoare execuție a infamului Grama (*De la d-rul Grama la cițiva agramai de azi*) — cel mult un subiect de amuzament? Adevărul e că stăruind cu pînții în cărți și autori prea costelivi ca să merite osteneala, chiar atunci cînd o face cu gust și exemplară conștiințiozitate, autorul *Aspectelor critice contemporane* face încă o dată vizibilă servitutea lăsată moștenire contemplatorului maioreșcian de a apăra cu halebarda seninătatea propriei cetăți. Dar mai curios decît nevoia de a rezolva litigii (reale sau inventate) va apărea poate efortul de a cruța unele producții literare cu traiectorii întîmplătoare și deci nesemnificative. Cum altfel să tălmăcim prinosul de înțelegere pe care Șerban Cioculescu îl acordă „vieților romanțate” (Eminescu văzut de romancier), de vreme ce am stabilit auspiciile evolute, moderne sub care Șerban Cioculescu norma viața romanului contemporan? Spre a demonstra însă că acestea nu-s decît simple „ren-

ghiuri” ale emoției celei mai omenești și nicidecum probe decisive agonisite de noi chiar împotriva imaginii criticului de descendență maioreșciană pe care am propus-o, vom da de pildă comportamentul critic al lui Șerban Cioculescu față de poezia lui Arghezi, subiect extrem de delicat și riscant pentru un teoretician pregătit să conteste orice imixtiune externă în pagina de poezie. Ei bine, teritoriul investigat de Șerban Cioculescu constituie un Arghezi absolut insolit, de o puritate specială, dezlegat de toate patimile sale morale și religioase, de toate neliniștile terestre și cerești în înțeles doctrinar. Întru atingerea țelului, criticul îl plasează (poate spre surprinderea noastră) între evenimentele cele mai proaspete ale lirismului, pe treptele poeziei ermetice, îi contestă curajos Testamentul: „Tudor Arghezi ne-a mai dăruit o profesiune de credință nedebace (Testament, în *Cuvinte potrivite*), pe care nu am comis greșeala de a o socoti o cheie artistică...”, îi pune la îndoaială obiectivitatea lirică („autenticitatea”), respinge metaforele „explicative”, „mecanice” sau de „manufactură”, înaintînd convîngător spre „instinctul său de matura harului”, pînă la luminarea siluetei de „admirabil primitiv” înzestrat cu „darul divin de a cînta natural ca pasărea cerului”. Distingem în această operație, deloc conformă cu încercările similare din epocă și, în unele privințe, nici chiar cu aspirațiile lui... Arghezi, însuși itinerariul lui Maioreșcu spre poezia lui Eminescu. Proba însușirii desăvîrșite a lecției există și nu doar în acest exemplu. Există însă și ieșirile cruciatului pe baricade străine cînd privilegiile estetului sînt înlocuite cu burzuliile combatantului. Mie prin urmare imposibil să împărtășesc părerea că cele două ipostaze se confundă, eventual se completează. Gîndirea liberă și suverană a judecătorului de literatură simte uneori furnicăturile „cronice” valah — e revelația dumneavoastră dintr-o mai veche recenzie la *Varietăți critice* — bucuros să fie cît de cît malițios chiar și atunci cînd simpatizează o presigloasă filiație poetică precum cea de la Verlaine la Dimitrie Stelaru: „Ciracul se comportă cu idolul său într-un mod confratern, ca de la statuie la statuie...”

Ceea ce nu înseamnă că sesizarea acestei „concesi” făcută de către estul de directivă, criticului de ofensivă reprezintă numai decît un impas al maioreșcianismului și în nici un caz, recunoscînd-o ca atare, nu pleדם cumva pentru cantonare și pasivitate critică, cî tot prin exemplul lui Șerban Cioculescu, subscriem la acea acțiune de trasare a direcțiilor dinlăuntrul operei, de consacrare a creației prin propriile ei valori, ignorînd „prețioasele” oficii cu care ațiți agenți externi se oferă criticii...

(Continuare în numărul următor)

leata de apă rece de la / Fîntînă și turna pe el, să învie. / Conta cît era de mort: alteori numai îi dădea de băut din cauc”. (*Spinzuratul*). Altul, Lungu, un timid care pretindea că i se înfățișase Dumnezeu, înnebunește complet odată ajuns în centrul atenției generale (*Minunea*). Bunica, suferind de fobia microbilor, este un adevărat personaj de roman. Obsesia ei îi conferă cu toate inconvenientele vieții practice, aura unei ființe educate și sensibile: „Spăla clanța ușii după fiecare musafir / La urmă dădea și peșchirul printr-o apă, două, / Și-l zvînta în mină, la soare, în fundul curții, / Să nu-l spurce microbii de pe gard, / Unde avea numai oale puse în parî, cu gura în jos (...) Cînd să ia varza din beci, / Întîi se spăla bine cu apă caldă, în casă, /

La urmă mai lua și într-o cană să se spele acolo / Înainte de-a umbla-n puțină, fiindcă pusese mîna pe clanță...”. (*Baba*). Satul are și filozofii lui, pe Marin al lui Pătru care pledează idealist împotriva noului văzut de el ca o agresiune la integritatea rînduieiilor vechi (*Rînduiei*) și pe Moș Pătru, care a descoperit singur că totul curge, dispus să folosească în demonstrații elementele cele mai la-ndemînă: „— Vedeți voi căcăreaza asta de iepure? / Moș Pătru se apleacă și ia în mină un gogoloi bine rotunjit. / Dacă pui pe gîrlă... într-un ceas, a ieșit din / Bulzești pînă la chindie e la Balș, în Olteț, de-aici în / Dunăre... și-i pierzi urma... / Bine că nu ne dăm seama, că ne luăm cu altele / Cînd ești mic joci pietricele, de-a alimerele, de-a omul

negru, / Dacă te mai mărești, tragi la horă, iei hora-nainte și topăr / Alunelul, Jianca, Sirba, Briul, Hora-nct, Horatara, Hora de la Plopi, / Creițele, Banu Mărăcine, Șuleandra, Rustenul, ori cum le mai zice, cite și mai cite, / Ca să-ți ostenești picioarele, mușchii și să nu-ți faci gînduri. / La urmă te pomenești năpădit de copii. Și odată ți se zburcește / Fruntea, parcă-a tăiat cineva de nojițe din ea...” (*La Cornul Caprii*). Mai apar în carte scene cu Moroi, căutători de comori, hoți de morminte, cu mătuși bune și rele, și nenumărate obiceiuri. Excelent este urmărită de Marin Sorescu (prin lecția dată de Ion Creangă) lenea, ca metodă esențială în stare s-o determine pe mamă să-și dea copilul la școală la Craiova. Inteligent, acesta înțelege că pentru a-și atinge

scopul trebuie să se facă cît mai inutil în gospodărie și cît mai nesuferit familiei. Stratagema reușește după ce o înfurie pe Tața Manda lăsînd-o cu locul arat pe jumătate (*Dezmăștenii*), se dovedește inapt pentru funcția de spierietor de ciori (*Momiile*) și nu mai are cum să-și exercite noua funcție de cioban deoarece, printr-o „minune”, hoții furaseră oile din obor (*Ciobanul care și-a pierdut oile*). În „satul” lui Marin Sorescu, cei vii conviețuiesc laolaltă cu morții într-o unitate temporală în care eternitatea este un prezent continuu, și într-o entitate culturală fortificată în vechimea ei: „Dacă ar învia strămoșii ar crede că n-au murit de mult, / Luna e tot aia deasupra, / Ci înfofoliți în mintene și cojoace de pe dealuri / Care toarnă vor-

bele prin pîlnie de gîlgiie tot satul de rîs / Spun de sute de ani cam aceleași glume, numai că le pun / Pe socoteala altora...” (*La strigat*). Ideea nu este prea originală, au mai formulat-o și alții.

Nu vād însă în aceste proze din *La lilieci*, în aceste anecdote la urma urmei fără prea mari pretenții, decît o meditație robustă, amuzată să se exercite pe o temă pe seama căreia s-a excitat în gol, cu mijloace idilice, o anumită literatură. Ambitia lui Marin Sorescu a fost totuși și mai mare, și anume să descopere mai mult decît un stil, singura cale, cea mai pură, în care s-ar putea scrie despre satul românesc utilizînd chiar „vocea” acestuia.

MIRELA ROZNOVEANU

Ce loc ar ocupa Mihail Sebastian, în cadrul strălucitei pleiade de critici dintre cele două războaie? Este el un cronicar literar prob, cu diagnostic infailibil, cu simțul judecății exacte, în genul lui Pompiliu Constantinescu? Este un eseist polemic, apărând cu fervoare o poziție intelectuală dar, în același timp, elegant, cu fraza ușor retorică, plină de ocolișuri alexandrine, precum Vladimir Streinu? Sau un critic temperamental, nervos, inflexibil, în război decisiv cu tot ce nu intră în propriile-i vederi estetice și intelectuale, de felul lui Camil Petrescu? Pentru că de o asemănare cu istorismul factologic și psihologic al lui Șerban Cioculescu, în nici un caz nu poate fi vorba. Impresia pe care ne-o lasă lectura publicisticii sale (încă neadunată toată în volum) este aceea, mai degrabă, a unui eseist ce se simte stînjinit în spațiile cronicii literare, datorită unei nereprimate nevoi de divagare continuă. Pe Mihail Sebastian nu-l interesează problemele de tehnică literară („tehnica literară nu este altceva decît o problemă de gospodărie” — ne spune el analizînd *Patul lui Procust*), ci conținutul uman al literaturii, „autenticitatea”, senzația de viață adevărată pe care o degajă lectura cutărei opere literare (romanul în primul rînd). Reflecții de „moralist”, prin

un eseist cordial: MIHAIL SEBASTIAN

urmare, întreținute cu o ver-vă intelectuală comparabilă numai cu aceea a lui Camil Petrescu, de la care eseistul a învățat mult. Mihail Sebastian are darul de a da viață ideilor, ca și Camil Petrescu el „a văzut idei”, „jocul ideilor” fiind o expresie împrumutată de la magistrul său literar. Dar spre deosebire de acesta, Mihail Sebastian nu urmărește un program strict, nu apără o singură cauză literară. „Rostul criticii noastre nu este să prefere, ci să înțeleagă” — face o declarație, undeva, criticul, surprinzător de modernă, în spiritul „hermeneuticii”, susținută la noi astăzi. „Știu dintr-o experiență veche și oarecum dureroasă că orice act de înțelegere este, într-un fel sau altul, o trădare. Pentru că orice înțelegere este parțială, individuală și greu de comunicat”. „critica este pînă la un punct facultatea de a mutila veridic”; „Cetitorul este rugat să creadă că asemenea sacrificii nu se fac niciodată cu inima ușoară”. — scrupule de eseist! Aceste ezitări de principiu nu aparțin unui critic propriu-zis, care trece peste teama de a nu mutila adevărul, pentru a nu-și știrbi autoritatea. Deși ia atitudine contra criticului „eclectic”, care îmbrățișează, cu un entuziasm egal, școli, tendințe, psihologii și moralități, ce se înfruntă, aflate pe poziții exact opuse, militînd pentru criticul „partizan”, Mihail Sebastian e mai curînd un critic „eclectic”; pro-ustian declarat, el are aceeași aderență și la un roman de tip obiectiv, cum este *Răscoală*. „Eclectismul” este însă aproape obligatoriu pentru istoricul literar de profesie, după cum o oarecare doză de „eclectism” se cuvine să aibă și criticul propriu-zis, pentru a nu cădea în păcatul exclusivismului și în acela, mai grav, al „criticii dogmatice”. „Eclectismul” acesta al lui Mihail Sebastian nu vine atît din imposibilitatea de a respinge, de a fi categoric în judecățile de valoare, dimpotrivă, nonvalorile sînt respinse cu fermitate, cît din comprehensiune, largă înțelegere și receptivitate în fața fenomenelor literare, de cele mai diverse structuri. O altă caracteristică a criticii lui Mihail Sebastian este vo-

lubilitatea. Numai Călinescu manifestă o asemenea poftă de a vorbi, are un debit verbal atît de cuprinzător. Din păcate, însă, stilul este prea oral (cronicile-eseu par a fi scrise pentru a fi citite la radio) și de aceea citatul expresiv nu mai poate fi izolat, decît cu greutate. Deși nu lipsește acestei critici reprezentarea metaforică, „culoarea”: „Cred că s-ar putea desemna schema grafică a acestei fraze, harta ei, asemeni hărții unui fluviu cu afluenții și insulele lui. Propozițiunile se unesc și se despart, se depărtează și se apropie, se adună și se amplifică, pînă ce, cu o singură trăsătură finală, prozatorul le strînge brusc și ferm, ca printr-o miraculoasă întoarcere de resort. Nu este o frază: este o întreagă geografie”. (*Proza d-lui Iorga*), nici preciziunea: „Arta domnului Ion Barbu pleacă de la o înțelegere abstractă a lumii. Lucrurile nu o preocupă... domnul Ion Barbu nu crede în obiecte. Nu le acceptă. Nu îl satisfac. Ele sînt incoerente, sînt diverse, sînt fragmentate, sînt terminate. Poezia d-sale dimpotrivă caută coerența, caută unitatea și caută principiul”. Și, în sfîrșit, o altă trăsătură, poate cea mai pregnantă, a criticii lui Mihail Sebastian este cordialitatea. Nu există o strînsă dependență între cele două trăsături, deoarece poți să fii cordial fără a fi volubil. Cordialitatea, aici, vrea să însem-

ne, mai întîi, loialitate, respect necondiționat față de adversar, în ultimă instanță, tot o atitudine specific intelectuală. Iată cum deplînge criticul lipsa de urbanitate a climatului nostru literar dintre cele două războaie: „A stima un adversar este un lux care depășește nivelul obișnuit al culturii noastre. E un lux, este într-un anumit sens (strategic vorbind) o imprudență, dar mai este o subtilă voluptate morală. *Gin-tea iritabilă* nu cunoaște asemenea voluptăți primejdioase. Ea preferă să răspundă cu invective. Stima înobilează, dar invectiva răcorește...” (*Ionel Teodoreanu*). Dar cordialitatea stilului criticii lui Mihail Sebastian stă mai ales în puterile efluvii afective ce pornesc spre cititor, în tonul ei spontan, degajat, franc, familiar, amical chiar, ce-i conferă criticului nu știu ce aer prin excelență simpatice. Criticul se adresează în permanență cititorului: „Nu vreți să încercați o recitare din Duiliu Zamfirescu? Nu cred că vă pierdeți timpul. Și dacă sînteți cumva dispuși la sentimente de pietate literară, veți lua astfel parte la o sărbătorire și la o evocare într-adevăr nobilă” (*Romancierul Duiliu Zamfirescu*); sau: „Mi-e greu să scriu despre Camil Petrescu. O spun ca o explicație personală pentru el și ca o scuză sinceră pentru cetitor” (*Camil Petrescu sau despre o dramă a inteligenței*). De altfel, articolul din urmă din care am citat este unul dintre cele mai bune care s-au scris vreodată despre autorul *Ultimei nopți de dragoste*, *întîia moarte de război* și de mirare cum a putut să lipsească din culegera de articole, studii și eseuri, consacrate scriitorului în colecția „Biblioteca critică”. Frazele critice sînt aici mai mult decît memorabile: „Numai că de la această *ultraluciditate* începe tragedia lui Ștefan Gheorghidiu. Viața, așa cum e obișnuit trăită, este un sistem cuminte de renunțări mici, de ignorări voluntare, de acomodări prudente. Toată lumea își poate petici, de bine de rău, o relativă fericire. Închizi aici ochii, te faci că nu pricepi dincolo, treci peste e-

OV. GHIDIRMIC

(Continuare în pag. 14)

PAGINI DIN
BIOGRAFIA UNOR CĂRȚI
CONTEMPORANE

UN OM CIUDAT (II)

Aici voi vorbi despre o altă formă de exprimare a convingerii desăvîrșite a lui Breslașu, că „alt drum nu-i”. El scrisese prin 1945 sau 1948: Grai cu aspru iz de coarnă / Mers-am să culeg, / Ca să fie steag și goarnă / Neamului întreg.

A scris o astfel de poezie, la care se angaja în acest cabren, cu o credință adîncă în ce scria. Dar nu numai din aceasta. A socotit că poezia e nu un singur drum, ci un complex de drumuri, care nu se exclud nici în cadrul mare al literaturii, nici în cadrul restrîns al laboratorului unui anume poet. A scris deci poezia steagului și-a goarnei — volumul *Goar-nele inimii* nu e însă al lui, e al lui Dan Deșliu (1949); volumul *Sub steagul vieții* nu e nici acesta al lui, e al lui Eugen Frunză (1950); a scris și poezia ciclurilor amintite: *Caietul pierdut*, *Cioburi*, *Cîntece de stea*, etc. — o poezie a convorbirilor dramatice cu sine însuși, cu vîrstele succesive, cu neliniștile pianistului care dibuie drumul spre poezie, cu teama poetului tras înapoi de muzică, o poezie despre năruirea primei căsnicii („Mi-am dărîmat căminul cărămidă cu cărămidă”), sau în continuarea primului său volum, *Cîntarea cîntărilor*, toarsă, însă, tragic, din materia copleșitoare a înnurilor înțeleptului Solomon.

Acum mai bine de două decenii, se discuta într-un grup de scriitori, un lung poem epic, atunci apărut. Astfel de discuții sînt o lege a literaturii din toate timpurile; participă la ele felurită lume, cu opinii diferite —unii pro și alții, firește contra. În cazul de care vorbesc, o admirabilă comunitate de opinii era stabilită în latura aprecierii globale ceea ce, dintotdeauna, se realizează cu foarte mare greutate. Însă greutățile nu lipseau nici în împrejurarea evocată. Dacă exista consensul general asupra valorii de ansamblu, în același timp convorbitorii nu iz-buteau să realizeze acordul asupra surselor, a determinantelor valorii. Fiecare lua cuvîntul contestînd pe precedentii care-și expuseseră argumentele, declara despre acestea că nu conving, că de fapt demonstrația e înlocuită de rezumarea poemului — ceea ce nu e o dovadă a valorii acestuia — observă cît se poate de adevărată. Însă fiecare nou vorbitor, după ce-și expunea profesia de credință negînd pe înaintașii la cuvînt, era, la rîndul său, contestat, pentru exact a-celeași motive, de succesul ajuns la tribună. Pentru cititorul de azi e util să se spună că ulterior, auto-

rul poemului însuși a reținut din lunga sa desfășurare epică doar cîteva zeci de strofe, a zecea parte din numărul total, făcînd cu ele un poem autonom, superior trunchiului prim, deși rămînînd în zona unui patetism plin de sonorități, sincer la origine, dar de o sinceritate ce nu izbutise să-l coboare în aceeași intensitate pe hîrtie. Breslașu a urmat destinul tuturor vorbitorilor acelei serii, prelungite pînă spre ziuă; a contestat și el pe precedenți și a fost contestat de următori. Discuția s-a prelungit în a doua seară, la început pe aceeași albie. Însă pe la miezul nopții a doua, un foarte talentat poet tînr, într-un fel ucenic al lui Breslașu atît în poezia de „steag și goarnă”, cît și în cealaltă, intimă, în poezia legendei „crestată-n carnea zilelor” — a văzut cercul în care se învîr-teau cu toții, vorbitori și ascultători, și a dat strigătul cuve-nit. Dacă nu izbutim nimemi să dovedim că poemul în chestiune e bun și de ce — înseamnă că ne place altă poezie, alt gen de poezie decît poezia narativă discutată, care nu ne place. Azi, tînrul poet de atunci ar dori, desigur, să fi pierdut bătălia, pe care atunci a cîștigat-o intervenția lui. Azi s-ar întreba, dacă nu cumva explicația sa stătea în chiar poemul analizat. Hai să discutăm deschis, pe față, dacă vrem să facem un lucru ca lumea, adică o adevărată poezie de „steag și goarnă”.

În cealaltă latură a încăperii, Marcel Breslașu a primit, cum se spune, în plină figură, lovitură. Era, orice s-ar adăuga azi, o lovitură. Interpelat, s-a ridicat la cuvînt. Nu putea absența. Breslașu nu devenea livid niciodată. El se congestiona: fața i se umplea de un plîns interior, glasul dobîndea brusc melodia dramatică — de tremolat, tremola totdeauna — lacrimile îi năvăleau în ochi. Era felul lui de a se emoționa, de a se afla într-o situație jenantă. A recunoscut fără ezitare tot ce spunea confratele mai tînr; i-a mulțumit din suflet pentru lecția de probitate administrată, pentru felul cum i-a deschis sertarul, după ce și l-a deschis și lui. În adevăr, aceasta e cauza pentru care toți vorbitorii au eșuat în demonstrațiile lor. „Sertarul nu va adăposti o poezie diferită, nu va ascunde, ci va scoate în lumină și chiar va arunca. Trebuie tras sertarul; „poezia de sertar”, dacă e a zonelor întunecate ale sufletului, să rămînă acolo. Condamnată întinericului: Las-o pradă deznădejdi! / Să

ne prăvălim în hău. / Prin hăi-tișul de primejdii, / Vai... tot binele-i a rău!”. Breslașu a fost apoi, într-o foarte mare măsură, următor legămîntului, pe care singur și l-a impus. S-a îndrîjit să scrie aproape numai „dialectici ale poeziei”, capitole ale marii construcții de „cîntece despre cîntec”, să se cufunde în propria „legendă a secolelor” (*Povestea poveștilor*) închinată istoriei neamului românesc, să se dăruie fabulei, „altor niște fabule”, să încerce noi tîlcuri la „o nouă poveste a vorbei”, să-l caute pe Bondocel în lumea prichindeilor. N-a fost însă consecvent, a cedat ispitelor sertarului; a cre-zut solemn în drumul ce-și hotărîse, însă a rămas convins că poezia trebuie să bată toate drumurile pe cite lunecă, vrînd, sau pe cite e împinsă nevrînd, biata inimă omenească, biata sau marea... Să mă-ncerce, să mă cate, / Vin și-acuma sub ferești / Toate-acele dulci păcate... Totuși, această disponibilitate a inimii lui, această amplă deschidere a poeziei lui, și-a reprimat-o, deci și-a nedreptățit-o. Iar din cite a scris în acest sens, a încredințat în continuare sertarului. Evocatorul de azi al întîmplării nu știe dacă Breslașu le mai arăta cuiva, noile versuri pe care le scria dăruindu-le sertarului. Nu era în atît de strînsă legătură cu poetul fabulelor și al Dialecticii poeziei, încît acesta să-i îngăduie a privi sertarul cu lucruri întîme, sau fotografii de familie și radiografii sufletești. Mai curînd nu le arăta — pe acelea puține cite le scria, totuși. Ne miram toți de ce scrie și publică relativ ouțin Breslașu, față de marea lui capacitate de a compune poezie. Nu răspundea nedumeririlor noastre — sau poate altora le spunea. Însă delicatele file din *Caietul pierdut*, stanțe-le aforistice din *Cioburi*, elegiile *Hramului unei umbre* — umbra e Sarah — meditațiile tragice din *Sonetele* cu loca-tan, și atîtea altele, nu le-a arătat, dar nici nu le-a asvîrlit; nu le-a distrus, nu le-a condamnat. Cum? Regrete? Lasă coane! Azi, ieșit la drumul larg, Rîd de vechile-mi icoane, Nu le scui — și nu le sparg! Dar a fost zgîrcit pînă la ne-oruțare cu ele, nedrept de zgîrcit în a le spori! Cu cite erau, cu cite le-a adăugat pe parcurs, totuși, am alcătuit *Zodiacul*. Nu-i așa că e o carte cu o poveste unică? Și că Breslașu — singuraticul, cîntărețul, poetul — a fost un om ciudat, la viața lui?

MIHAI GAFIȚA

ION MĂȘĂREANU

La țărmul Pontului Euxin

ION MĂTĂSAREANU

Peisaj

PROPUNEREA

de RADU DEICAN

Mie-mi place cînd bate vîntul invers. Da, fiindcă altfel, tot fumul de la cuptoarele laboratorului de vizavi dă năvală peste noi. Am studiat problema pe toate fețele, ne-am gîndit la un paravan, am propus înălțarea coșului, degeaba, nu merge. Cîneva ne-a sugerat ideea să-i dăm în judecată. Nici chiar așa! Sîntem oameni pașnici, doar se știe. Și apoi mai e ceva. Ei au plan, producția nu poate fi întreruptă — asta ar mai lipsi — prăjiturile se cer, laboratorul trebuie să meargă. Bine, bine, dar noi ce facem? Perdelele sînt negre — și doar astea sînt pe dinăuntru — ce să mai vorbim de rufe, care chiar dacă nu-i voie, tot pe balcon le întindem — în altă parte unde? — că le întindem curate, albe și le stringem negre, apretate gata. Au tot scris prin ziare, au vorbit la radio, la televizor au arătat și s-a zis că poluarea e pericol social, dar vecinii noștri n-au aflat probabil, sau nu vor să știe, destul că n-au luat nici o măsură.

Are dreptate domnul Partenie cînd propune organizarea. El e din partea cealaltă. Cînd vîntul bate dinspre noi, duce fumul la ei și cînd bate dinspre ei îl aduce la noi. Cred că are dreptate: să ne unim. Ei, dar ce, parcă asta e treaba cea mai grea! Facem și statut dacă-i la o adică, dar împotriva cui îndreptăm acțiunea, eforturile noastre. Mai întîi este o chestiune de principiu care trebuie lămurită. Oricît am vrea și orice am face, n-o să putem fi niciodată laolaltă. Da, fiindcă, de bate vîntul dinspre ei, lor nu le pasă și invers. De-ar merge drept în sus, dar așa ceva e caz rar, briza mă rog...

Ce facem totuși? Situația e mai gravă decît pare la prima vedere. Vorbeam de rufe. Sînt ele esențiale? Evident că nu. Noi, locatarii din jur — în total vreo patruzeci de case, mai mult de optzeci de familii, fiindcă ele, casele nu-s nici mari nici arătoase, dar stăm mai înghesuiți, cu puțină bunăvoință merge — mai ales că n-avem încotro — dar cel puțin să nu fie pedeapsa asta de fum, sau dacă totuși n-au ce-i face și rămîne, să bată vîntul doar într-un anume fel, adică dinspre noi.

S-a dovedit că și experiențele sînt precise — cancerul, în proporție de peste nouăzeci la sută, poate chiar mai mult, provine din fum. Deci, iată o chestiune care depășește limitele unui grup de case. A venit Sanepid-ul, a încheiat proces-verbal, le-au ars o amendă,

ei au plecat, fumu-i fum și noi suferim. Dacă, să zicem, apucă să se îmbolnăvească dintre noi cîțiva, vă dați seama ce nenorociri ar putea urma. Fiecare trăiește în colectivitate. Dacă-i copil merge la școală, femeile cînd le cauți sînt în piață, bărbații se duc la serviciu. Deci un focar potențial de infecție, care lăsat de capul lui ar putea face ravagii. Cronicile vorbesc de molimile de altădată — și prin partea locului au fost destule — care au secerat în neștire mii — zeci de mii de vieți omenești. Păzească sfîntul de un asemenea flagel. Păi ce, te joci?! Trebuie să facem ceva. Dacă-i dăm în judecată o facem degeaba, să ne organizăm nu-i rău, dar sînt aici cîteva probleme, simt eu că altceva trebuie făcut, ce anume însă nu mă dumiresc și pace. Acum să știi dumneata că dacă era printre noi vreun avocat aș fi avut curajul să-i dăm și în judecată. Era omul interesat și apăra cauza cum se cuvine, dar așa... Sau cel puțin cineva care să muncească pe linie obștească. Avem mai multe șanse, garantat...

Nu-i așa că vi se pare hazliu cazul? Stați, abia v-ați mutat, cînd o veni toamna cu vînturile ei, sau de ce pînă atunci, așteptați să treacă două-trei zile și pe urmă stăm de vorbă. O să vedeți fum și cicăleală din partea nevastă ce nu s-a mai pomenit. Așteptați numai!

— Știu eu! Mă faceți să-mi pară rău că m-am mutat. Credeam c-am brodit-o, fiindcă spațiul de acum e mai mare și casa mult mai bine compartimentată.

— Înțeleg, înțeleg, numai de n-ar fi păcătosul ăsta de fum. Altfel n-am avea ce reproșa. Ași spune chiar că e mai bine aici decît în multe alte părți. Să mai încercăm, poate găsim totuși o soluție. Printre avocați, aveți vreo rudă, o cunoștință, ceva?

— N-am pe nimeni.

— Păcat! Dar pe la Consiliu, Sindicat, mai știu eu, pe cineva cu greutate, mă înțelegeți, nu?

— Cunoscuți aș avea, dar nu pot să apelez. Ce să-i rog, cum să le spun?

— Cunoscut, e prea puțin. Ar trebui cineva de aproape.

— Așa n-am.

— Nu-i, nu-i, ce să faci?

— Și altceva nu s-ar putea găsi?

— Ce anume? Am tot căutat. Vîntul, el e singura speranță. Cînd bate de la ei spre noi e prăpăd, cînd bate de la noi spre ei, n-avem treabă.

— Stai, omule, asta nu-i rezolvară. Vîntul e de capul lui, altceva, care e la îndemîna omului, care să dea satisfacție tuturor nu s-ar putea găsi?

— Ușor de zis.

— Dacă-i greu înseamnă că e și interesant, nu?

— Ei, așa-i la început. Entuziasm, chestii, dar nu țin mult. Se vîntură și astea ca fumul. Știm noi. Doar s-au mai văzut destule cazuri ca să-ți faci o idee.

— Și ceilalți ce zic?

— Ce să mai zică! Au zis destule în toate ședințele și peste tot. Lor ce le pasă! Ascultă și-și dau o părere, dar să întrebăm nevestele lor.

— Și deputatul ce zice?

— El a zis, dar nimeni nu face.

— Asta e rău. Și cu ce ard cuptoarele?

— Cu motorină, cu ce să le ardă!

— O soluție ar fi arderea completă. Trebuie vorbit cu mecanicul să fie mai atent. N-ați observat că fumul nu e întotdeauna la fel de negru și de mult?

— Așa este, cînd — cum, dar asta de el depinde?

— Sigur că da, numai de el. Și pe urmă mai e ceva. Nu pricep cum de n-au făcut ei pînă acum cuptoare electrice — sînt și mai ieftine și mai sigure. Asta e un sistem vechi, o fi amortizat de mult.

— Adică cum, amortizat?

— Înseamnă că și-a recuperat cheltuiala. Ar trebui vorbit la conducerea lor, un cap tehnic știe despre ce-i vorba.

— De, știu eu, dacă dumneata zici, o facem și pe-asta. Decît fumul, mai bine o încercare. Și dacă reușim...

— Faceți cînte.

— Cînte ca cînte, asta nu-i mare lucru. Mai greu e altceva.

— Din cîte vād numai la greu vād e gîndul.

— Ce să fac și eu! De cînd sînt la pensie, n-am altă treabă. Toată ziua cu lumea pe aici. Să știi dumneata de la mine că tot greul casei femeile-l duc. Acum am prilejul să vād, să știu că așa e.

— Te-au convertit, vād eu.

— Lasă gluma, avem nevoie de deputat, asta e... Cel dinainte s-a dus și am rămas fără, ce facem?

— De treaba asta are cine se ocupa, nu-ți face griji.

— Asta-i, vezi! Așa sînteți toți. Cînd e vorba de o treabă colectivă, să se ocupe alții, dar noi ce sîntem aici?

Adică noi votăm, nu alegem? Să știu că te propun deputat, să te înveți minte, să devii om întreg. Ne-am înțeles, nu?

AUREL DUMITRESCU

adamclisi

Pe înalte faleză ale bunului pămînt trac, mărginit cu nemărginirea atotbiruitoare a Pontului

Euxin, orice floare, orice piatră, orice spic îmi pot spune cine sînt acei dinspre care istoria vine ca un fluviu mereu

înspre noi, care curg prin singele nostru ca un vin înobilat de vechime; dar nici floarea, nici piatra, nici spicul, nici glia aceasta mînoasă, legănată în valuri domoale ca o mare-mpietrită, ele, care avînd privilegiul conferit de o geologică

longevitate, au mîngîiat cosițele blonde ale fecioarelor trace și s-au izbit, ca-n platoșe, de piepturi de blînzi bărbați crunți în războaie, nu-mi spun nimic, nimic. Tac. Se infășoară într-o

tăcere prăfuită, conspirativă, poate dintr-o mîndrie de a-și fi sieși contemporanii.

Dar eu știu că mai mult ca oricare martor din cei

investiți cu blazonul contemporaneității, în mine

îi port, că singele meu, moleculă în unda trecerii,

cotrobăiește o năvală de scripturi cu glorie și cu oseminte,

ca o viitură de stele mîloase întins revărsată peste ripele zărilor luminarea gîndului meu

veghează nestinse aduceri aminte,

precum cînd nepoțiții

rimleni s-au luat în piept cu dăcii pietroși pe chelia însorită strategic peste vilcele păduroase, prin care au năboit ca dintr-un abator piraie de singe, nerodnic îngemănat în fundarea marelui monument în vecie.

Nu înfloratele metope cu cotropitori nobili și semizei băști-nași

care întîii s-au ciondănit, apoi s-au împreunat în seva noastră fertil,

nu sculpturale nișe ce-nchid în cerc rotundă vrednicia de arme

și nici pietrele ca o scoartă împodobitoare de trup maiestuos,

îmi arată mie pilduitoare cînstire a izbînzii auguste, cît acea movilă uriașă de bolovani cu ligamentul eternității

care împunge azurul de să se îngîne cu ciocirlia, parcă nici o măsură n-o mai oprește în drumul de slavă,

ca mai virtos decît prețul prea scump al acelei victorii să celebreze nepieritor dacica

dirză înfruntare, ca tot ce în țara aceasta a opus o îndărătnicie de stei.

Pe aici mărsăluiesc acum ale păcii cohorte de lanuri, cu ele bat în cadență pașii mei de tracă progenitură

și cînd rostesc cuvîntul străbun, pe limbă rostogolindu-l,

parcă mina mea frînge o azimă cu miros de grîu și de ceară.

VIRGINIA CARIANOPOL

brîncușiană

Întors spre lutul cald și frate, Vecie din vecie, Pasărea minții a plămădit Aripa care-o vrea, spre veșnicie.

Spre ce înalturi va porni Rotind luminile-i albastre? În care curcubeu va întilni Bătaia inimilor noastre?

statornicie

Toate se șterg de-atîta umblat. Ca banii, ca pașii pe lut. Cu timpul nu se mai cunosc. Nu mai sînt ca de la-nceput.

Adîncimile, toate adîncimile, Nu mai au tainele care le-aveau. Cu cit cobor mai mult în ele Cu-atît nu mai sînt cum erau.

Nici noi nu mai sîntem la fel. Cu vremea cei din afară, de foc, Ne ștergem mereu pînă ce Nu ne mai cunoaștem deloc.

Lunii, ca o monedă romană. De-atîta umblat, al nopților, Cu miinile pe ea Nu-i mai deslușim chipurile și literele

Pe care altădată le-avea.

solitudine

Cu trupul auriu, comoară Pe ruguri pline de-asfințit, Lumina albă-a verii, nesfîrșită, Acum s-a așternut pe ruginit.

Din treaptă-n treaptă, seara se coboară Cu gene tremurate mai devreme. Mări de tăceri se nasc din infinit Și umplu cerul de visări și stele.

Pe-un chei de brumă, sufletul mi-aleargă Prin lumea goală a-nsingurării mele. Cu miinile acestea-n nopți alese, Îl prind și îl ridic pînă la stele.

E imposibil să faci zece pași „corecți” și o și iau razna. Iar m-am întins la pagini bătând marginile, iar am uitat de „structurarea materialului”. Un fior de gheață, de spaimă, „un fior academic” îmi cutreiera și-ra spinării. Găsesc imediat o justificare: declar perfid că toată afacerea și tot ocolul e doar o „bucă de compozițională”, (teribil termen, cu un astfel de termen poți ajunge foarte departe. Pe mine însă sincer-sincer povestea nu mă mai poate consola. Mă apropii de patruzeci de ani și presimt că n-am să pot sorie niciodată romane de 600 de pagini; o invidie de un galben stins cu pete negre ca o piele de leopard „mă înfășoară” iar în ceea ce privește scriitura sînt un vicios inveterat: dacă îmi place o secvență anume, uit de „scopul principal”, adio balanță, adio reguli, îmi fac mendrele pînă nu mai pot și apoi pun punct. Uite, acum trebuie să descriu din zilele concediului pe care și l-am luat în toamna trecută Petrescu prislea, noaptea de petrecere, noaptea cu abur de vis ce și-o rememorează eroul meu lucrînd pe excavator. Bine, asta o s-o fac eu într-un fel; dar cum îl cobor la sfîrșit pe „erou” de pe mașină, în zorii, cînd își va termina schimbul? Am senzația că ar fi nevoie (pentru păstrarea „firului”) să încropesc didactic, (mă rog, cu bună credință, nimeni nu spune altfel) ceva sta-tornic despre „bucuria datoriei împlinite” sau un imn... Bat clo-potele în turnuri! — Ce bat?... Bat pe dracu, nu bate nimic... Doar vîntul...

Ia să mă mai lase dumnealui Petrescu D. Petrescu în pace. Singur nu poate să se dea jos de pe golemul vopsit în verde și portocaliu ca o brezaie? Poate. Atunci mai bine mă ocup de țărâni mei...

...Ce e de fapt o petrecere de toamnă, după culesul recoltei, într-un sat din sud... E un prilej de mesfirșită mîncare și băutură, un prilej de iubire și jocuri, un prilej de a povesti cu șart întîmplări care ascund înțelesuri mult mai adînci „decît s-arată”, un prilej de amintiri și de speranțe...

Cînd umbrele străvezii de sineală șerpuie peste ierburi, „o salvă de prună” străbate așezarea celor din Boldești.

După ce se execută „încălzirea prealabilă” și se trece prin „puțină cocărie”, brînzoaice, gogoși sau se cercetează cît de gustos e berbecul peste care gospodine astern un strat subțire de sare, fiecare își caută rostul fie la ospețele de gospodari, fie la cele „oficiale”, organizate, (în cazul nostru), de primarul Bolozan și notabilități la motelul de la răsruce, iar de Floricel, președintele cooperativei și de mem-

brii cooperatori, în sala mare de ședințe de la sediu. Învățătorul Deliu cu orchestra urma să cînte la motel pentru a da prilejului „o culoare cît mai locală”.

Eu mă duc după Țacu și fiu-său, după Gavrileanu și Dincu, și Ciocan, după ceilalți plugari, (ce plugari, mai termină cu expresiile astea demodate, ba nu termin deloc, și azi tot cu plugul se întoarce brazda chiar dacă nu-l mai apasă brațele omului și îl trage, scufundîndu-l adînc „în valul de cernoziom”, tractorul; mie-mi place cuvîntul plugar, îmi aduce aminte de buncii frumoși, năbădăioși, încăpățînați și destoinici din partea tatălui).

Să zugrăvesc felurile de bucate și băutura: o învălmășeală de vedre de țuică și de vin auriu, măruntăie de pasăre, pastramă, gîscani fripți, apoi plăcinte cu nucă și fără nucă, plăcinte unse cu miere și albuș de ou...

— Ați dat iama, mincați parcă de frica morții, morfăi Floricel, luptîndu-se cu o aripă de gînsac.

Taraful lui Zădăceanu își rostogolește „apele” viorilor și ale clarinetelor schimbînd la intervale chibzuite, învîrtite cu dulci cîntece de chef; flăcăian-drii în capătul celălalt al mesei lărămuiesc dar „mai cu milă, mai cu dor” să nu-i strînjenească pe cei mai în vîrstă și pe cei nu cu mult mai în vîrstă ca ei (cum era și Petrescu prislea de pildă) dar veniți de la oraș cu posturi și cu roșturi, „băgați altfel în seamă”, la sfîrt și la pahar alături de brigadierii și de cei din Consiliu...

„Binevoii a ști iubite tată și dragi comeseni”, începu Petrescu cel tînăr „cum am găsit și eu o fată care mă chinuie ca pe hoții de cai...” Și le destăinuie ce-a simțit el cînd a întîlnit-o întîia oară, cum s-a făcut că n-o bagă în seamă, cum s-a încrîncenat cînd a auzit că trăiește cu un prieten de-al lui de pe șantier, unul pe nume Vasile Tarbu. Dar Zana, căci așa se numea fata cu pricina, și nici nu era fată, nu de fată fată, azi nu mai poți să fii sigur de nici una, și nici nu se mai pune preț pe asta, cît pe caracter și suflet, și dacă are ceva carte sau o meserie, mă rog, dar Zanei nu-i puteai spune „fata aia” pentru că fusese căsătorită și divorțase, motive că încolo și încoace, totuși el a mirosit „auziți tată și oameni buni ca un cerboi cu nă-rile umflăte am mirosit că Zana mă place, că ea vine spre mine. Acum învățăm împreună, ne pregătim să dăm bacalaureatul. De Vasile ea se depărtează încet, încet, cu toate mîrfielile lui, ea se depărtează, iar mie mi se topește inima după ea; mă țin însă băhos și nu avansez nimic”. Le mai spuse Petrescu

o petrecere de toamnă

de ADRIAN

că femeia e mindră și cam luată cu leuca, din te miri ce îi sare țandăra, ba ride, ba se-ntristează, ba vrea să moară, ba visează marea cu sarea. „Asta n-ar fi ceva prea grav”, zise Țacu „și pe-aici de cînd cu mecanizarea, cu asfaltul și televizorul, de cînd cu drepturile egale, muierile joacă-n firu și sar la persoană mai rău ca... Să-ți vorbească tovul Floricel ce pate dînsul cu nevastă-sa, vorba ceea căsătorie de douăzeci și șapte de ani. În noaptea asta respiră și el mai liniștit că a plecat la oraș la ginere, astfel... „S-au deșteptat și ele” spuse resemnat Floricel „nu mai poți să le fii legate ca înainte. Iar că a mai fost, femeia de care vorbiși, căsătorită odată, asta a început să se întîmple și pe la noi prin sat. Unde se pomenea un divorț pe timpuri în Boldești. Fiecare fată cu norocul ei. Care nime-reca prost, răbda, înghitea, se sfăiogea de bătaie și amar, dar își purta piatra de gît. Acum, gata, cum faci puțin pe-al dracului, cum te trage prin tribunale... Respectă-mă, zice, drăgostește-mă, zice, sînt și eu o ființă la fel ca și tine. Așa și cu Zana asta, nu poți să cunoști ce s-a perindat între ea și primul soț. Poate a avut dreptat să se despartă de el, poate căsătoria aia nu i-a adus nimic bun. Nu trebuie să gîndești pripit: dacă o femeie a fost căsătorită și a divorțat, imediat e tîrfă. Cine judecă așa e un înapoiat”. „Bine” ripostă Petrescu cel tînăr „dar e un fapt că în afară de Vasile, roiesc prea mulți bărbați în jurul ei. Nu că s-ar întîmpla numaidecît ceva, dar e prea mult scandal și mie nu-mi place treaba asta, mă tulbură, mă chinuie”. „Ai dreptate feciorule” interveni Țacu „aici ai dreptate. Dar pe viitor nu fleacurile astea contează. Toate femeile se potolesc, chiar și cele mai nestatornice, dacă nimeresc pe cineva care să le pună zăbala și care să le dea pe mînă o gospodărie trainică. Important e dacă are ștofă. Pune-o la încercări, și dacă le trece cu bine, nu te mai tîrgui, ia-o și să fii sănătos”. „E frumoasă brîndușa ta Prislea?”, cloncâni Gavrileanu. „Foarte frumoasă, parcă e desenantă” răspunse avîntat Petrescu cel tînăr. „Atunci grăbește-te și fă-i copii” se înveseli Ciocan, „de cînd așteaptă Țacu să aibă nepoți și de la tine. Surorile ta-

le au fost mai harnice”. „Bine că mi-ai adus aminte, da unde-i Ruxandra și Veta, că nu le văd” zine Dincu. „Au plecat cu soții lor la stațiunea de mașini; ambli tractoriști, același loc de muncă, fac și ei petrecerea cu ai lor”, îl lămuri Țacu. Pe la opt seara, taraful se opri din cîntat. Cineva dădu drumul televizorului „cățărât” pe o masă cu picioroange ca mesenii să

poată urmări în voie și comod emisiunea.

— Fiecare să-și umple paharul!, strigă Floricel.

Se împletiră cu sunete moi șuvoaiele vinului turnat. Apoi se făcu liniște. La ediția de seară a jurnalului televiziunii se depăna reportajul filmat — de ziua recoltei. Pe ecranul scripitor și clar apărură figura bărbatului

atit de cunoscut, lat, ușor alb, suviță compas, deasupra frunții în pofida anilor duri în jurul gîl bărbiei, nerețe biruită. Ochii căp-tînd pe neprăntăcit, un textul imprimat neau mătăsos timbrul vocii timpuri, pe cînd ajung de viitor, la țării, glasul nător.

Cei de față culegere a gî-lar cînd vor-tuos: „Multă tă fericire”, odată, cîo-nu Perechi, în-zorului care sub apăsarea foanelor, se-a alții încinse colț mai dep-taraful ce se întrecere făc-le geamurilo-

O parte din în bucătării spatele sălii „sala de pe-alte țavi cu Cîteva coda din roilul mul-tară spre Pe-

— Tu nu v-noi?, îl imb-piersică, mă-

— Acum v-mă invitați?

— Nu-i nim-Alege-ți o d-sezi; alege-ce, ce, num-mîndre?!, g-tule.

— Găsesc eu-

— Vai de r-impune bo-debil?

— Mă doare-că mă doar-scrîntit. Ar-scara vagon-în tren să-

— Ce ne m-amestecă ur-căra-imple-coroană de-mai lăsați-vedeți că e-acolo pe ș-ce mai cal-plata lui.

Codanele se-

socru-său-biserică, s-

Coti pe-pă colț, de doi a-vizitiului

ordonă or-departat, c-peziară la-nile în h-în trăsura

— Mergi-

— De ce?

— Trebuie-

— Ai ap-militar?

— O am, fac perch-Vasile Gu-nu se po-lași timp, me! Aca-corp deli-

Totuși fî-

— Sînt oi-ciul fr-

ce faci?

— Dacă n-

să fugi!

— De ce-

Comisaru-

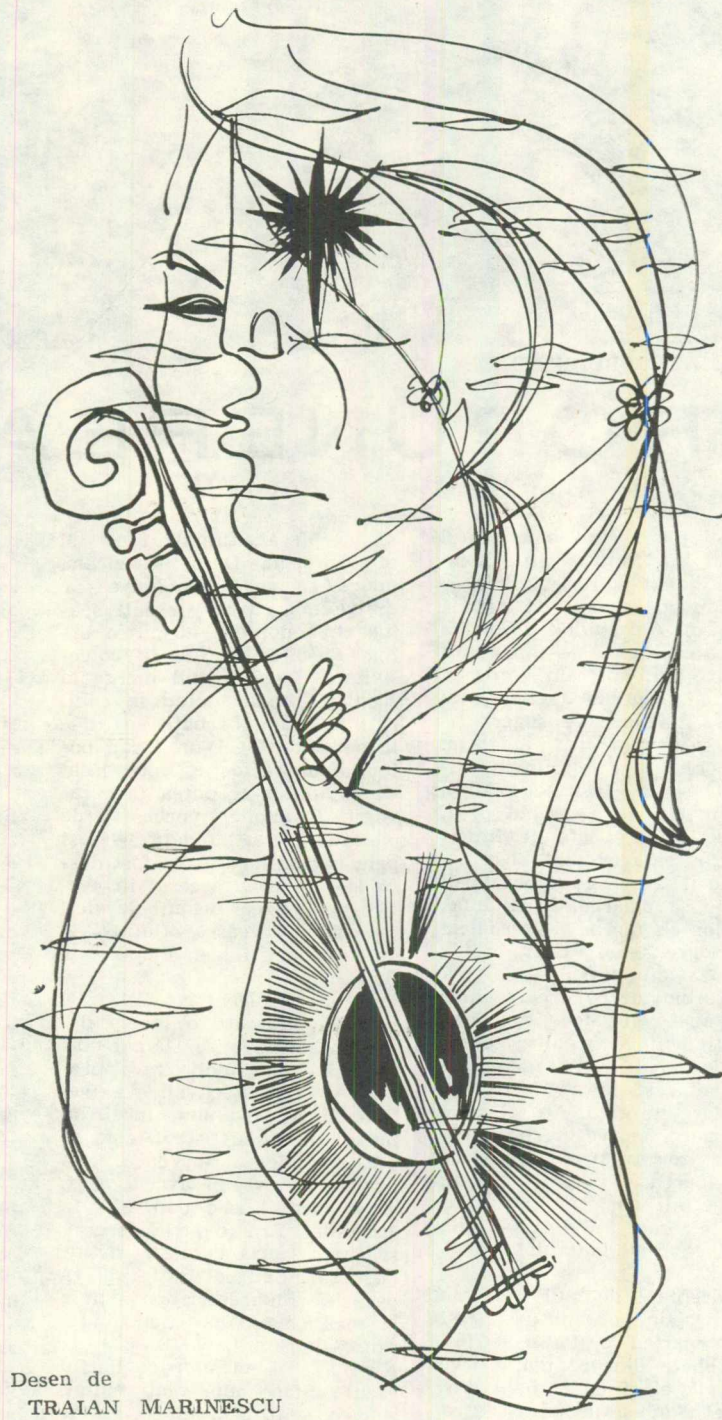
să se ur-

— La du-

Comisaru-

mina lur-

ride. Co-

Desen de
TRAIAN MARINESCU

INSURECȚIE ÎN CETATE

de ȘERBAN NEDELCU

I

Comisarul Năstase Dumitru, ce-va mai scund decît Popescu-Tinca, se înalță pe virfurile picioarelor șoptindu-i la ure-che:

— Vă rog să veniți pînă afară, avem un caz grav!

Apoi își lăcut loc spre ieșire. Cînd ajunseră în curtea cate-dralei, Tinca întrebă iarăși:

— Ce s-a întîmplat?

— Comuniștii...

— Ce-au făcut comuniștii?

— Au pus o bombă la depozit-ul german de muniții. E panică în oraș. Sîntem chemați la Gestapou.

— De ce?

— Otto Willy e supărat foc. Mi-a spus prietenul meu sublo-cotenentul Katz, că vrea să se plîngă la Siguranța generală.

— Poate să se plîngă și lui Dumnezeu! Nu-mi pasă de Willy, nu-mi pasă de nici un neam! Dacă e el mare și deș-terent, să-i prindă cu oamenii lui.

să-mi părăsesc postul fără a-probarea prefectului.

Lui Dumitru Năstase îi conve-nea atitudinea comisarului-șef.

Stăruî, însă numai de formă:

— Eu cred că-i bine să mer-geți. Otto asta e o mare cana-lie! Lipsa dumneavoastră va fi socotită refuz de colaborare.

— S-o socotească oricum îi pla-ce! Nu sînt obligat să execut ordinul lui.

— Cum credeți...

— Hai, du-te! Vezi ce spune și vino să-mi raportezi.

În clipa cînd comisarul-șef se întoarse în biserică, slujba se sfîrșise și prefectul plecase la birou, înștiințat și el de bomba de la depozitul german. Episco-pul miruia lumea. Popescu-Tin-ca sărută icoana Sfintei Fecioa-re, sărută și mîna ierarhului care-i atîrse fruntea cu o cru-ciuliță de tablă muiată-n ulei de măsline, apoi merse la tava de argint plină cu anafură, se închină, luă o bucatică și o

risipească nici o firimitură. În timp ce înghitea pîinea sfîn-șită, un bătrîn îi dădu să bea dintr-o ploscă.

Bău cu sete. Vinul era bun. Luă și un ou roșu dăruit de o bătrînă și porni gînditor spre sediul Siguranței.

Cine-ar putea fi autorul aten-tatului? Muncitorul Ilie Mirea, vechi sindicalist, care de vreo doi ani intrase în partidul co-munist? Marin Topor, Niculaie Bunea? Avocatul Vasile Guțu, întors nu de mult de pe front și încadrat la regimentul 29 Ca-valerie P.S.?

— Banditul asta a pus totul la cale! Cît a lipsit el de-aici, de ce n-am avut atîta de furcă? Înjură crunt.

— Dacă mi-ar sta în puteri, i-aș împușca pe toți magistrații militari. Aș desființa jandar-meria, Curtea marțială!

Cu aproape doi ani în urmă, Ion Popescu-Tinca dăduse o

muniste. Îl arestase pe Filimon Sîrbu, trimițîndu-l în fața plu-tonului de execuție. Pusese mî-na și pe Vasile Guțu, îl anche-tase și-l deferise Curții marțiale a Armatei a V-a, cu probe evidente de vinovăție. Dar cei de acolo, în loc să-l condamne la moarte, l-au trimis pe front, de unde s-a întors după cîteva luni, fiind încadrat la P.S. — chipurile pentru invaliditate douăzeci la sută. Nu trecuse mult și comuniștii începuseră iarăși să se agite.

— Am să-i pun mîna în gît! își zise cu minie Tinca. Am să-l îngunchez și prin el am să dau și de cei care înainte au fost în conducerea regiunii, iar acum se află la comitetul cen-tral. Pe urmă...

Rămase pe gînduri.

II

Trăsura regimentului 29 cava-lerie, venind dinspre Cristești pătrunse în oraș pe lîngă farul înalt. La corpul de gardă de la bazinele petroliere Unirea, sub-locotenentul în rezervă Guțu Vasile spuse vizitiului să o-prească și cobori. În fața unei porți mari, de fier, zăngăni o armă. O voce groasă strigă:

— Cine e? Stai!

— Ofiterul de rond.

— Ofiterul de rond.

— Rond, da parola și înaintea-ză!

— Romis! răspunse Guțu și făcu doi pași înainte, în timp ce glasul care ceruse parola rosti:

— Isaccea!

Caporalul și soldații minuiră armele pentru onor, iar același glas raportă:

— Să trăiți domnule ofiter de rond, sînt fruntașul T.R. Dinu Stan, caporal de schimb la So-cietatea Petroliera Unirea. În timpul serviciului meu nu s-a întîmplat nimic suspect.

— Bine, bine! Pe loc repaus! Ofiterul inspectă posturile de pază, găsind totul în ordine. Mai trebuia să se abată pe la cele două obiective dinspre par-tea de vest a orașului. Se gră-bea. La ora două, cel tîrziu la două și jumătate, cînd soția și

Guțu făcu un pas înainte, dar santinela țipă:

— Staaai!

Adăugă ceva mai încet, ame-nințînd cu arma spre ofiter:

— Caporal de schimb, treci și recunoaște ofiter de rond! Trei ostași sosiră în fugă, se postară în fața ofiterului.

Un glas gros întrebă:

— Cine e?

— Ofiter de rond.

— Rond, da parola și înaintea-ză!

— Romis! răspunse Guțu și făcu doi pași înainte, în timp ce glasul care ceruse parola rosti:

— Isaccea!

Caporalul și soldații minuiră armele pentru onor, iar același glas raportă:

— Să trăiți domnule ofiter de rond, sînt fruntașul T.R. Dinu Stan, caporal de schimb la So-cietatea Petroliera Unirea. În timpul serviciului meu nu s-a întîmplat nimic suspect.

— Bine, bine! Pe loc repaus! Ofiterul inspectă posturile de pază, găsind totul în ordine. Mai trebuia să se abată pe la cele două obiective dinspre par-tea de vest a orașului. Se gră-bea. La ora două, cel tîrziu la două și jumătate, cînd soția și

Guțu făcu un pas înainte, dar santinela țipă:

— Staaai!

Adăugă ceva mai încet, ame-nințînd cu arma spre ofiter:

— Caporal de schimb, treci și recunoaște ofiter de rond! Trei ostași sosiră în fugă, se postară în fața ofiterului.

Un glas gros întrebă:

— Cine e?

— Ofiter de rond.

— Ofiter de rond.

— Rond, da parola și înaintea-ză!

— Romis! răspunse Guțu și făcu doi pași înainte, în timp ce glasul care ceruse parola rosti:

— Isaccea!

Caporalul și soldații minuiră armele pentru onor, iar același glas raportă:

— Să trăiți domnule ofiter de rond, sînt fruntașul T.R. Dinu Stan, caporal de schimb la So-cietatea Petroliera Unirea. În timpul serviciului meu nu s-a întîmplat nimic suspect.

— Bine, bine! Pe loc repaus! Ofiterul inspectă posturile de pază, găsind totul în ordine. Mai trebuia să se abată pe la cele două obiective dinspre par-tea de vest a orașului. Se gră-bea. La ora două, cel tîrziu la două și jumătate, cînd soția și

Un imperiu al viilor

- Ferma 3, ferma 3, sintem Ostrovul, recepție !
- Ferma 7, ferma 7, sintem Ostrovul, recepție !
- Ghimoaica, zi mai repede realizările ! Recepție !
- „Plaiul“, sintem centrul ! Au venit mașinile ? Recepție !

Și inginerul șef Gheorghe Glăman notează pe foile șapirografiate situațiile zilnice ale culesului, cifrele raportate de ferme, realizările quantumului expediției.

Preț de vreo jumătate de oră. Pentru ca apoi să se așeze la volanul I.M.S.-ului gălbui, plin de praful drumului, și să demareze într-una din cursele zilnice de câteva zeci de kilometri pe coastele bătute de soarele incandescent al Dobrogei, către cutare sau cutare fermă, de-a lungul perdelelor de viță lungi ca niște ziduri născute de o putere ciclopică, întinse cit vezi cu ochii, pînă la limita unde linia verde a dealurilor se îngemănează cu albastrul intens al cerului. În zilele acestea cînd culesul e în toi, sediul I.A.S. Ostrov, „Regia“, cum i se mai spune prin partea locului, e aidoma unui creier strategic care dirijează o bătălie. Aceeași forfotă, aceeași interferență a întrebărilor și răspunsurilor, febrile — căci timpul nu așteaptă și nu iartă. O adevărată bătălie — cea mai nobilă dintre toate. Bătălia recoltei. Imensă, totală. Căci așa poruncește bogăția de struguri, revărsată pe toată întinderea podgoriilor, ca dintr-un impresionant corn al abundenței. Struguri de masă, struguri de vin, ciorchini prelungi de Afuz-Ali, galben chihlimbarii, în boabele cărora razele soarelui și sevele pămîntului s-au preschimbat generos în arome subtile și zahăr, ciorchini viguroși de Cardinal, cu pelița brună, întunecată ca miezul nopților fermecate cînd Dunărea sclipește leneș, de-abia ghicit, la picioarele imensului amfiteatru de coline pe care sînt clădite podgoriile. „Recolta lui '73 este incomparabilă, sub toate raporturile, cu cea de anul trecut“, îmi spunea tovarășul inginer **Gheorghe Lozoveanu**, directorul I.A.S. „Au fost întrecute chiar și cele mai optimiste prevederi“. Iar contabilul șef, tovarășul **Petre Ciutacu**, afirma : „De cînd sînt aici — și nu sînt puțini ani — recolta aceasta este cea mai bună“. La ora culesului calculele nu pot fi decît estimative. „Linia“ finală se va trage tîrziu, la sfîrșitul toamnei, și tot atunci se va face și totalul. La ora calculelor. Probabilitățile de astăzi sînt însă — fapt dictat de nemaiomenita bogăție de struguri — certitudini în germene. Căci de la 17.300 tone de struguri, cit prevedeau cifrele de plan, abstracte, se va ajunge la o recoltă de 20.000 de tone, după cum probează realitatea fermelor, cu noianul lor auriu și brun de struguri, cu munca fără astîmpăr a oamenilor, cu forfota autocamioanelor și tractoarelor cu remorcă. Recolta aceasta fără precedent este desigur, în bună parte, opera condițiilor excepționale de regim al precipitațiilor și al zilelor însoțite din acest an ; dar cheia de boltă a succeselor rămîne munca oamenilor, a întregului colectiv de ingineri, muncitori și tehnicieni, din toate compartimentele, din conducere, din ferme, din atelierul mecanic, de la crame, unde s-au și făcut deja toate cele ouve.

Rep. : — Cum ați caracteriza, stimate tovarășe director, recolta de struguri din anul acesta ?

Ing. **Gheorghe Lozoveanu**, directorul I.A.S. Ostrov : — Anul acesta avem o recoltă excelentă, cu mult deasupra așteptărilor. Planul prevedea 17.300 tone, Organizarea judicioasă, corectă, promptă a lucrărilor, rîvna colectivă.

**recoltă
excelentă,
deasupra
așteptărilor**

lui de muncitori, tehnicieni, ingineri, condițiile climatice au dus, în anul acesta, la o abundență de struguri cu totul îmbucurătoare. Bogăția ciorchinilor ne îngăduie să estimăm recolta '73 la cca. 20.000 tone.

— Ce ați întreprins pentru a asigura această recoltă ?

— Lucrările de întreținere a viilor și de combatere a dăunătorilor au fost aplicate, așa cum spuneam, în mod riguros, conform celor mai moderne procedee. Nu s-a neglijat nimic : intervenția omului a fost promptă.

Pagini realizate de
AL. MIHALCEA

nite pentru ca mustul dulce să fie primit așa cum se cuvine. De peste tot. **I.A.S. OSTROV** are oameni de nădejde, a căror destoinicie este cîntărită cu măsura izbînzilor, a recoltelor de excepție.

Șefi de fermă ca inginerii **Gh. Georgescu, Marin Mazilu**, tehnicienii, **Mircea Palotă, C. Vlădescu**, lucrători preocupați în permanență de renumele unității — șoferul **Ștefan Popescu**, tractoriștii, **Marin Banu și Stelian Cociorbă**, mecanicul **Ștefan Sima**. S-au evidențiat aici prin hărnicie oameni ca economiștii **Teodora și Dumitru Delea**, inginerul **Moleavin**, tehnicianul **Constantin Preoteasa**, secretarul de partid al I.A.S., mecanicii **Ilie Demostene, Șerban Frunză, Anghel Ghegelu**, tehnicienii **Ștefan Matei, Viorel Burada**; numele lui **Ion Miță, Nicolae Chirea, N. Dumitrescu, Boris Cociorbă, Nicolae Vasilică**, ale atîtor altora, sînt în mod deosebit apreciate de către colegii lor de muncă. Activitatea lor este concretizată în cele 15 medalii, în diplomele de cîștigător al multor concursuri, republicane și la scara Dobrogei, în unanimitățile de aprecieri ale beneficiarilor de pe piața internă și din R.F.G., Polonia, Finlanda, Cehoslovacia, Austria, Danemarca, R.D.G., U.R.S.S., unde strugurii de masă de la Ostrov sînt extraordinar de căutați.

cazare și activități social- culturale pentru 3600 persoane aflate în campania de recoltare

Rep.: — **Există diferențe sensibile între media producției planificate la hectar și situația existentă acum ?**

Gheorghe Glăman, inginer șef al I.A.S. Ostrov: — Da. Inițial fusese planificată o medie de 10.400 kg/ha. În realitate, cifra aceasta se cere acum reconsiderată fiindcă bogăția strugurilor a fost mult mai mare decît s-a prevăzut. Media a ajuns la aproximativ 12.200 kg/ha, unele ferme depășind și această cifră. Așa sînt fermele nr. 7 (șef fermă **C. Vlădescu** — media, cca. 17.000 kg struguri la hectar) și nr. 1 (șef fermă **Gh. Georgescu**, media 15.500 kg/ha).

— **Care sînt varietățile de struguri de masă pe care le produce unitatea dumneavoastră ?**

— Soiurile cu cea mai mare pondere sînt **Afuz-Ali, Italia, Cardinal, Perlă, Regina viilor, Chaselas**; cultivăm însă și **Pance precoce, Regina puglia, Regina nera**.

— **Iar cele de vin ?**

— În principal struguri pentru vinuri superioare seci — **Fetească albă și Riesling**; dar și **Cabernet, Sauvignon, Pinot gris**, pe suprafețe mai restrînse.

— **De ce utilaj de vinificație dispuneți ?**

— De 7 prese pneumatice, 3 prese mecano-hidraulice și o presă continuă, cu o capacitate de prelucrare de 7.500 tone de struguri. Cît despre capacitatea de depozitare, aceasta se ridică la 4.000 t vin.

— **Spuneți-mi, vă rog, tovarășe inginer șef, ce condiții de cazare și hrană oferiți lucrătorilor întreprinderii ?**

— Capacitatea de cazare existentă este de 3.600 locuri, dintre care 2.200 în condiții de încălzire centrală, cu apă curentă, caldă și rece, plus cazarmament complet. Cele două cantine, care servesc zilnic 3 mese, au capacitatea de cîte 700 de locuri pe serie. În perspectivă, vom dezvolta instalațiile de apă caldă și rece iar în anul viitor vom construi noi capacități de cazare pentru încă 800 de locuri și o cantină modernă cu 300 locuri pe serie. În afară de acestea, clubul e dotat cu televizor, radio, mese de tenis și biliard, șah, table, o sală de specta-

cole de 600 de locuri, cu aparat de proiecție normal și o bibliotecă de cca. 3.500 volume. În patru dintre fermele noastre există minicluburi, cu biblioteci volante, aparate de radio, televizoare, mese de tenis și șah.

condiții de prezentare și expediere de cea mai bună factură

— În momentul de față, preocuparea dvs. principală constă în recoltarea și expedierea, în cele mai bune condiții, atît pe piața internă cît și la export, a strugurilor de masă. Cum realizați acest lucru ?

Tovarășul **Petre Ciutacu**, contabil șef al I.A.S. :

— Ați văzut cît de intens se muncește la recoltarea și ambalarea strugurilor în lădițe, cu cîtă grijă sînt triați ciorchinii, cît de frumos sînt așezați, în așa fel încît banderola cu inscripția „Fructexport — Romania” să constituie, prin simpla ei prezență, un certificat al înaltei calități. Desigur, pentru ca strugurii să ajungă în timp util la beneficiari, la populație sau pe piețele țărilor unde trimitem, ne-am organizat un sistem de expediție care folosește mijloace auto, avioane ca și vagoane de cale ferată. În gara Călărași, unde lucrează în permanență cca. 100 de oameni, încărcăm zilnic 15—20 de vagoane.

— **Ce intenționați să faceți, în viitor, în direcția extinderii sistemului de expediții ?**

— Vom accentua caracterul industrial al expediției prin crearea unor spații speciale pentru prevenirea dezvoltării mușgaiurilor, pentru ca marfa să stea cît mai puțin expusă la soare; în afară de acestea, din fondurile de consolidare se vor construi hale frigorifice și vom contribui la mărirea fabricii de gheață a I.A.S. Călărași, știut fiind că la trimiterea unei tone de struguri e nevoie cam de tot atîta gheață...

A fost limpede pentru toată lumea că factorul pedo-climatic, singur, nu este suficient pentru a determina o bună recoltă. Desigur, anul acesta condițiile de climă au fost superioare. Toate acestea explică rezultatele la care s-a ajuns.

— **Ce veți întreprinde în viitor pentru a asigura în continuare recolte superioare ?**

— Vom proceda la completarea golurilor, pentru a asigura densitatea viilor. Prin scoaterea unui rînd de viță,

pe terase în special, vom lucra mecanizat peste tot. Vom înălța scaunul butucilor ca să ridicăm rodul de la sol mai sus. Sistemul de susținere, din lemn, necorespunzător, va fi înlocuit, acolo unde încă mai este, cu spații din beton. Aceasta înseamnă cam 350 de hectare. Pe 1.400 ha există deja spații din beton. Suprafețele actuale i se vor adăuga încă 250 ha destinate strugurilor de vin; proiectul există, există și terenul, foarte nimerit pentru asemenea cultură.

DEANU

u părul ondu-
timple, cu o
uțin bombată
nalte, dîndu-i
e se înscriau
i și de-a lun-
acela de ti-
veșnic regă-
enuși, reflec-
te tonuri de
u fără grabă
filele ce fos-
bea lîmpe de
voala în răs-
ca atunci
la proiectele
e ambiții ale
devină răs-

au într-o re-
lor...

Prosti impe-
tate și mul-
dicară de-
brățișindu-se.
tatea televi-
or și a saxo-
pentru dans;
horă într-un
al sălii, lîngă
mțuise într-o
zumzăie foi-

se retraseră
provizate în
edinte, acum
„, pregătind
ire.

desprinseră
și se îndrep-
prislea.

danzezi cu
cu obraji de
și indesață.
zit și voi să

ine și acum.
hai să dan-
care-ți pla-
raș sînt fete
și aicea des-

mi arde.
de mine, îl
oi fi vreun

ul, pe cuvînt
ul; mi l-am
t greșit pe
d m-am suit
Boldești.

, flăcăule, se
șitele ca fla-
înăsurate
capului, ia
lor, voi nu

Are pe una
E atins rău,
„ lăsați-l în

ară mofluze.

Bine troscănit, albinarul Buloi se agăță de Marin Ciocan gîngăvind ceva de neînțeles.

— Scoate-ți friptura din gură și după aia vorbește.

— Mai bine o înghit, și George Buloi își jucă trudnic omușorul alungînd în pîntec meste-cătura leneșă. Ia să-mi explici tu chestia aia de demult cu batoza.

— Cum te-mbeți cășuni pe mine cu batoza. Ai un fix, Georgele. — Am un fix, dar tot nu pricep, fă-mă să pricep.

— Ce să mai pricepi, mîrîi plictisit Ciocan, azi nu mai sînt batoze. Sînt combine, com-bine, ai băgat la țeastă ? !

— Am băgat la țeastă, dar spu-ne-mi tu cum se mișcă vaporul propriu-zisa, cum de-nvîrte roa-ta propriu-zisei...

În 1948, Marin Ciocan fusese făcut șef de batoză. Albinarul, care era mînat de un spirit de aprigă invidie și concurență fa-ță de tot ceea ce făcea consă-teanul său Ciocan, își pierduse somnul de pismă. Cum n-avea „de unde să-l apuce altfel”, lu-ase poziția prostului și-i cerea mereu să-l lămurească ce e cu „transmisia și cureaua care se plimbă”. Ciocan, de bună cre-dință, îi explicase la început cu bunăvoință, apoi dîndu-și sea-ma de ironia ascunsă a celui-lalt, îl repezise, îi întorsese spa-tele.

„Ce ai bre cu alde Marin”, îl întreba din cînd în cînd pe Bu-loi cite un cunoscut, „de ce-l zădărești și nu te porți cu el omeneste ?, ce-aveți frate de-m-părțit ?”. „N-avem cevașilea de-mpărțit, dar nu-mi place mie creatura asta. Dacă e pe dreptate, apoi află că eu din clasele primare îl urmăresc pe individ. Se bagă și se-nfîge ; mereu vrea să fie în moțul bu-catelor ; de ce el da, și eu nu”. Dar trecuse și „nebulia bato-zei” și tinerețea lor... Numai la beție, George Buloi se mai dis-tra, „il apuca fixul” și se afir-na de fostul șef de „șchimb”.

Iar fostul șef de „șchimb”, (o dată cu scurgerea orelor și în-mulțirea paharelor) nu se do-vedea la rîndul său mai breaz, se potrivea în cele din urmă la mintea albinarului, bilbiind teorii înclănte... Buloi însă clă-tina din cap și behăia : „Nu pri-cep, individule, încă o dată și mai popular dacă vrei, mai la firul ierbii”. „Mai popular, da” se dispera Ciocan „că cînd va-porul se-aprîndea, se-aprîndea și-odată, înțelegi, și-odată ve-neea de-i dădea un damf și dam-ful ăla mișca roata, înțelegi, mișca r-o-a-t-a”.

Chestia cu damful îl surprinse pe Buloi.

— Damful, păi asta nu mi-ai mai spus-o, păi asta n-am mai auzit-o din gura ta. Damful ; să știi că-mi place. Să fiu al lui Scaraoțchi dacă nu-mi pla-

ce. Auzi, damful de mișcă roa-ta. Acuș înțeleg.

— Nu mai rabdî, zvîcni ca a-pucat de streche Floricel care pînă atunci stătuse liniștit „su-gînd la ugerul unei vedre de țuică” pitită cu îndeminare sub masă, (cînd își turna, Floricel se apleca ușurel ca și cum ar fi căutat ceva, anume, un lu-cru pierdut, rătăcit... și reve-nea apoi cu ceașca rasă) ; il în-treba Gavrileanu : „Ce faci a-colo, scumpe președinte ?”. Iar acesta răspundea șoptit : „Îmi încarc pistolul, frățioare”.

— Atenție, zise Dincu, nea Flo-ricel e în formă și vrea să cînte.

Încurajat, Floricel se sculă, și țeapăn, neclătinat, urlă ultima noutate vocală de prin partea locului : **Sus pe linia ferată tre-ce-o fată tamponată...**

Cei din preajmă aplaudară ; președintele mulțumi, emoțio-nat și asudat, apoi se așeză dînd pe git cu o mișcare voi-nică „doza reglementară”.

— Mai spuneți și voi ceva, se oțări Ciocan, ce naiba, altfel o să ne plictisim. Zi-i tu Tacule comedia ce ți s-a întîmplat cînd ai fost la mare, s-o audă și Petrescu prislea, hai că istori-sești cu haz.

Tata Petrescu se mai codi, se mai lăsă rugat un pic, dar toți știau că bătrînul abia așteaptă să-și dea drumul.

— Și uite-așa, începu el, în sep-tembrie ce-a trecut, hotărâste Adunarea Generală să trimită pe unul la mare și pe altul la munte. Căci și țărănul mai în-vîrstă și suferitor să guste din plăcerile odihnei... Dar trec pe-ste asta, important e că Matei Săcăleț s-a dus la cabana Bilea iar eu la Eforie. Cum a fost, cum n-a fost, totul bine și fru-mos, am apucat un soare încă arzător, mai ales la vremea a-miezii... Cine naiba mă pune însă pe mine să mă urc într-o bună zi în autobuz și să mă duc la Mamaia, să văd ce e și pe-a-colo ; n-aveam stare liniștită, îmi ardea de excursii. Ajung, mă dau undeva la dos, îmi scot nădragii și cămașa, rămîn în chiloți, îmi împăturesc frumos hainele, le pun sub braț și ti-pa-tipa o apuc de-a lungul pla-jei. Nisipul auriu, cerul ca si-neala, minune, mă tot zgîlesc la blocuri și la restaurante, trec de-un prag de iarbă și mă tre-zesc cu un cetățean care îmi umblă în față ; eu cu ochii în paipse părți, nu bag bine de seamă, îl calc, dau peste el : — Pardon, zic, — Nu face ni-mic, răspunde omul în chestie și întoarce capul spre mine, zîmbește ; mă uit mai atent, bă-iat frumos, cu umerii cît ursul, părul negru, tuns la frunte cu foarfeca, bretonat adică, părul fi lucea și-i strălucea ca în fil-me, eu încetinesc pasul, el o ia binîșor înainte, și iar n-am stare de bărbat serios și la locul

meu ; îmi spun : „Ce ar fi dom-nule să mă iau după el, să văz unde se duce. Fără vreun mo-tiv, să văz unde merge, să-l urmez așa într-o doară”. Tre-ba îmi suride, măresc compa-sul, mă apropiu de tip, ată în spatele lui... Deodată însă se îngustează plaja, nu mai e loc de trecut, o îmbărligătură de trupuri și picioare, na, Tacule, de-aici nu mai ieși, dar tipul nu se intimidează, mai calcă o gleznă, mai se apleacă și sal-tă ușurel cite-un genunchi de cucoană, și rinjește cu dinții lungi, albi și ascuțiți ca de lup și se tot scuza, eu, după el, li-pid, aud din trei în trei pași : „Vă rog să mă scuzați tovarășe ministru, ce mai faceți tovarășe adjunct, hai să trăiți tovarășe director prim, o, la mulți ani doamnă director general...”.

GRIGORE SĂLCEANU

arabescuri marine

O rochie albastră, suflată de furtună,
Se-nalță în văzduhuri și împinzește zarea,
În freamăt de mătășă se-mprăstie, s-adună
Și lunecă pe țărături topindu-se cu marea.

Ci din adîncuri sute de rochii se ridică,
Scăldate în safire și-argint scînteietor,
Frumoase brațe albe văzduhul îl despică
Și-n dansuri se avîntă plutind cu trup de nor.

Răsună o imensă, albastră simfonic,
Din trîmbiți de lumină și flaute de vînt ;
Un lung convoi de nimfe ca un zefîr adie,
Pe dune așternîndu-și mirificul veșmint.

Dar, mai presus de toate, din larguri se arată
O albă-ntruchipare cu ochii mari deschiși,
Zîmbind cu frăgezimea întîiilor iriși,
Acea ce c-un zîmbet m-a cucerit odată.

Transpir de parcă am gripă, o frică mă cuprinde, zăresc nu-mai picioare de miniștri pînă dincolo de dincolo, îmi vine să strig ajutooor !, dar dă bunul dumnezeu și scap din îngrămă-deală, băiatul bretonat pleacă fluierînd mai departe, pe mine m-apucă o sfîrșeală, m-așez în-cetinel, lîngă o tufă. Aud un glas hîrîit : — Nu cumva dum-neata ești bolnav ?, tremuri și... Sar în picioare ca o zvîrlugă, tip : — Să trăiți, tovarășe mi-nistru. Cel care mi-a vorbit se pune pe ris. Mă dezmeticesc, e un bătrînel, poartă izmană și o cămașă albă, desfăcută tare la piept, în mină ține un toiaș. — Tot în conced ?, zic. — Tot. Pe mine m-au trimis ai din Cri-vina. Pe tine ? — Pe mine cei din Boldești. — Vii de prima

dată ? — Prima dată, bădie. — Eu anul ăsta sînt de-a doua oară. Îmi mai vine inima la loc. — Cum te cheamă ? — Petres-cu. Mă strigă Tacu. — Numele meu e Stamate. Moș Stamate. Acum că ne pare bine de cu-noștință spune-mi și mie de ce arătai așa speriat de bombe cînd te-ai așezat lîngă tufa de bozie ? I-am povestit ce și cum. Stamate se înveselește nevoie mare. — Fugi că ești copil. — Copil, necopil, dar în toate zi-lișoarele mele n-am mai întîl-nit la un loc atîtea mărîmi. Tacule, Tacule, sînt și ei oa-meni ca toți oamenii. Azi mi-niștri, mîine ingineri, cine știe unde, așa cum cer sau vor cere interesele obștii. Cu vreo cițiva m-am și împrietenit ; jucăm ta-ble, mai stăm la taifas. El par, și Stamate șopti de data asta

spuse Ciocan după ce se mai potoliră.

— Pe cine să-i cam rărescă ?, întrebă nedumerit George Bu-loi.

— Cum pe cine, pe directori ; în general și în special. S-au înmulțit, s-au prăsit și nu mai ajută, nu mai corespund.

— Da ce, ștabii sînt porumbi să-i răriți voi la prașilă cum voiți ? se indignă albinarul. N-aveți așa un respect pentru nimeni, voi sînteți stăpîni și nimeni nu vă caută în răspăr... — Eu cred că Ciocan are drep-tate, se amestecă și Tacu, iar tu Georgele bați cîmpii și spui vorbe de pomană.

— Pomană, pomană, se ofilii și suspină Buloi.

— Băgați-i domne ceva în gură să tacă, se exasperă Gavrileanu. Dincu luă o coșcoaga bucată de cozonac și îi infundă lui Bu-loi „gura pînă-n catapetezme”, îi împine aluatul pînă în o-mușor. Albinarul holbă ochii, început să mestece agale coca dospită, ațipi apoi de îndestu-lare și de vin cu înmiresmata felie de cozonac pe jumătate răfuită între masele.

Cei din preajma lui Floricel continuară.

— Bine, zise Gavrileanu, dacă tu Tacule afirmi că Ciocan are dreptate, dezvăluie-ne și nouă taina, unde și cum ai aflat ce-o să fie și cum o să fie. Ți-a spus cineva, așa personal, ciți direc-tori o să-ți trimită la Boldești și cum o să vină aia la tîm în ogradă să te întrebe dacă n-ai nevoie de un ajutor cumva, să devină și ei productivi...

— N-am stat de vorbă cu El, deși, la o adică, și tu și eu am putea sta de vorbă ca să-i spu-nem ce gîndim și ce sperăm. El tocmai de aceea călătorește prin țară și se află pretutin-deni. Dar m-am scotit, m-am chibzuit și am ajuns la conclu-zia că oricum te-ai întoarce, dacă e să construiești societate, nimeni nu poate să tolereze sistemul aia de-au trecut-o și în ziare : doi cu sapa cinci cu mapa.

— Gavrilene ai rămas de căru-ță, zise Dincu. Tacu are minte și judecă bine.

— Are, recunosc Gavrileanu. Îl privi drept în ochi pe Tacu. Mă Petrescule, tu nu ești prost degeaba.

— Așa e vecine, nu sînt deș-tept degeaba.

— Ia mai lăsați politica, se iuți Floricel, atîns oarecum în sta-tutul lui de conducător. Ce dis-cutați voi lucruri care vă de-pășesc.

— Ba nu ne depășesc deloc, se îndirji pe loc Gavrileanu. Pa-ulică, fiu-meu, a fost propus de-puțat. Și cu cine credeți voi că s-a sfătuit ?, cu vreunul de la fabrica de otomobile unde lu-crează ? Nu. Cu mine s-a sfă-

(Continuare în pag. 14)

ntoarce de la
el acasă.

agă. De du-l-șef, însoțit făcură semn ească. Guțu mine mai

ții se și re-gîndu-și mîl-misarul sări

pînă acasă !
Guțu făcînd

c percheziție.
procurorului

, merg să-ți

du seama că
rivi. În ace-

de ce se te-
afla nici un

părat :
ond în exer-

ț dai seama

stez acum, ai

mn agenților
vizitui.

ercasă !
ervă, în lu-

sile Guțu su-

— Ne cunoaștem de mult. Se poate spune că am fost prie-teni.

Așteptă citeva secunde, nu pri-mi răspuns și reluă ceva mai încet :

— Dumneata, ca avocat, știi ce-nseamnă datoria de a res-pecta legile statului, de a fi patriot !

— Știu ! răspune scurt Guțu. — De-aia sper că mă vei ajuta.

— Cum să te-ajut ?

— Să-mi spui cine-a pus bomba la depozit, cine-a afișat mani-festele, cine-i autorul celorlal-te sabotaje. Dacă-mi declari a-devărul, nu-ți mai fac perche-ziție.

— Ce bombă ? Ce manifeste ?

— Aia care-a pricinuit explo-zia de la depozitul armatei ger-mane. N-ai auzit-o ?

— Am auzit ceva, dar nu mi-am dat seama că-i o explo-zie.

Popescu-Tinca se uită mai a-tent la Vasile Guțu. Părea ne-păsător. Se rețină cu greu să nu-i dea vreo doi pumni.

— Pe mine nu mă lua așa, că nu-ți merge ! Dacă nu-mi spui cîstît, te trimit din nou la Curtea marțială și de data asta ajungi sigur în fața plutonului de execuție.

Vasile Gutu fusese achitat la

Curtea marțială, dar nici pînă la acea dată nu știa cine-l tră-dase pe el și pe Filimon Sirbu, pe atîția membri ai organiza-ției, care fuseseră împușcați sau zăceau în închisori.

— Nu-mi răspunzi ? întrebă amenințător comisarul-șef.

— Ce să-ți răspund ?

— Cu cine ții legătura ?

— Ce legătură ?

— De la Comitetul Central.

— Ascultă, se hotărî Guțu, în sfîrșit, să vorbească. M-ai a-restat în anul acela și m-ai tri-mis la Curtea marțială. Mă poți aresta și-acum, dar tot așa se va-ntîmpla. N-am avut atunci și n-am nici acum nici o legă-tură cu mișcările clandestine.

Te rog, dă-te jos din trăsura și lasă-mă să-mi fac rondul. Popescu-Tinca își aprinse o țigară. Se uită la sublocotenent pe sub sprîncene și scrișni.

— Nu face pe Ghiță-n porumb. Agenții mei te-au urmărit pas cu pas.

— M-or fi urmărit, dar n-au avut ce să vadă.

— Dacă mă ajuți să ajung la Aurel Valea, la Nenea Costa-che...

— Nu știi cine e Aurel Valea. Nu știi nimic nici de Nenea Costache. N-am auzit de nu-mele lor. Nu știu decît parola

rondului din noaptea asta, dar e secret militar și nu ți-o pot da.

— Binee ! Să știi că am să te aranjez ! Ai să fii condamnat la moarte !

Vasile Guțu făcu un gest de dispreț și întoarce capul în cea-laltă parte. Popescu-Tinca se gîndi puțin. Își dădea seama că nu va scoate nimic de la Guțu. Ar fi fost mai bine poate să-l fi lăsat în pace, să-l urmărească și să-l ancheteze întîi pe subalternii lui. Să afle ceva de la ei și pe urmă să-l aresteze. Acum n-are cum să mai dea înapoi. Spuse vizitiului să mîne mai repede și, cînd intrară în casa lui Vasile Guțu, se adresă agenților :

— Percheziționați peste tot ! Agenții începură să cotrobăias-că prin odăi, dar străfulgerat de un gînd, comisarul-șef îi opri :

— Dați-i jos uniformă și îm-brăcați-l civil. Cercetați fieca-re ungher. Orice notiță, orice hîrtie compromițătoare o ata-șați la procesul-verbal.

Se întoarce către sublocote-nent :

— Dezbracă-te repede !

— Nu mă dezbrac. Ai atacat un ofițer în timpul cînd își în-dedlinea misiunea Știi că v-as

fi putut împușca pe loc pe toți trei ? Îți dai seama că pentru abuzul ăsta poți ajunge la Curtea marțială ?

— Dacă nu te dezbraci singur, te vom dezbrăca noi !

La un semn al comisarului-șef, agenții se repeziră la Guțu, îi scoaseră uniforma. Începură percheziția prin casă. Scotoci-seră în bibliotecă, în dormitor, în birou. Desfăcură pernele și saltelele.

— N-am găsit nimic ! zise în sfîrșit un agent.

— Căutați bine !

Pe buzele lui Vasile Guțu stă-ruia un zîmbet de triumf. Ieșit din fire, Popescu-Tinca strigă celor doi agenți :

— Umflați-l și lăidăm cu el la cheștură !

Porniră. Guțu se întoarce spre comisar.

— Ai să plătești scump, abu-zul ăsta, domnule Tinca !

— Deocamdată vei plăti dum-neata ! N-am să te las din mî-nă pînă nu te voi trimite în fața plutonului de execuție ! În aceeași zi, pe la prînz, ma-iorul Borănescu, comandantul pieții garnizoanei D., citea a-dresa semnată de maiorul Be-nedict, șeful Biroului Mobili-zării regimentului 29 cavalerie. Era un protest împotriva abu-zului săvîrșit de comisarul-sef.

În încheiere, sta scris :

„Vă rugăm să interveniți cu energie, cerînd Siguranței să-l elibereze pe ofițerul arestat în timpul cînd își exercita misiu-ne. În același timp, sesizați Marele Stat Major, cerînd să fie arestat comisarul-șef Po-pescu-Tinca și deferit justiției militare !”

Borănescu se simțea încurcat. Arestarea ofițerului Guțu în e-xercițiul funcțiunii constituia un afront la adresa armatei și el era dator să intervină. Așa ar fi făcut, bineînțeles, cu toa-te că nu-l simpatiza pe Vasile Guțu. Dar cu vreo două ore înainte, șeful Gestapoului din localitate îl chemase la telefon și-i atrăsese atenția să nu se amestece în treburile comisa-rului-șef. În cursul nopții, a-vuseseră loc evenimente deose-bit de grave, fiind lezată în-săși armata Führerului, Oricine va încerca să-i ia apărarea lui Guțu, va fi învinuit de compli-citate.

A da curs adresei maiorului însemna deci să-și primejduias-că nu numai situația, ci chiar viața. Cu Gestapoul nu era de glumit.

Virî adresa într-un dosar și-o încheie în dulapul de fier. Nu va da deocamdată nici un răs-puns.

Nici n-am prins de veste cind s-a întunecat. Imaginile la care nu mă săturam să privesc s-au transformat în puncte de lumină ascunse printre copaci sau prin ceață, ori irizate din cauza picăturilor de ploaie care ne-au întâmpinat la sosirea în Sulmona.

Oprim la primul hotel care ne întâmpină la intrarea în oraș. În curte, autobuzul cu care au călătorit artiștii Briulețului și studenții. Ei nu se vad pe nicăieri. Or fi ocupați să se instaleze.

Ni se spune că sîntem așteptați la hotelul Arto. Și peste puțin timp, ajungem. Întîlnim zîmbitoare, prietenoase, aceleași gazde care ne-au primit la aeroport. Dar, ciudat, chipurile ne par cunoscute, familiare. Și, deși obosiți, ne simțim bine lângă oamenii aceștia prietenoși și simpatici.

Repartizarea și instalarea în camere se desfășoară rapid. Am fost preveniți că sîntem așteptați la masă. Aici, ultimele rețineri au dispărut. Este uimitor cît de repede se pot înțelege și apropia oameni care nu s-au văzut și nu s-au cunoscut niciodată!

După masă, cineva a făcut propunerea să dăm o raită prin oraș. Am pornit fără nici o întârziere. Ploaia nu știe ce să facă: să curgă sau să se oprească. Treceam pe lângă un parc. Privim siluetele caselor învăluite în lumina domoală a becurilor. Ne rețin prin monumentalitate. Se va fi găsim oare pe aici și vreo urmă de construcție din vremea lui Ovidiu?

Pe ziduri, în vitrinele magazinelor, o adevărată proclamație a primarului Sulmonei îi înștiințează pe „cetadini” despre sosirea noastră și despre rostul manifestărilor din săptămîna prieteniei italo-române. Iată, în traducere, textul acestei proclamații:

SULMO MIHI PATRIA EST
„Cetățeni, la distanță de aproape patru ani, delegația municipală a Constanței, se întoarce, oaspete prea dorit, în orașul nostru. Ea va fi condusă de onorabilul Nicolae Petre, președintele Consiliului popular al orașului Constanța, membru al Adunării Naționale al Republicii Socialiste România și cetățean de onoare al Sulmonei. Delegația municipală este însoțită de un grup de latinisti, o reprezentanță a tineretului universitar și formația folclorică din Constanța-Mamaia.

„Oaspeții vor fi primiți de Președintele Republicii, Giovanni Leone, la 25 ale lunii curente și vor ajunge la Sulmona cel mai tîrziu, în seara aceleiași zile.

„Sînt prevăzute manifestări ce vor avea loc la Sulmona. L' Aquila, Pescara, Chieti, Teramo și Vasto, de la 26 la 31 iulie, în cadrul Săptămîinii prieteniei italo-române inițiată de Regiune și de conducerea comunală a Sulmonei în

colaborare cu Oficiul provincial pentru turism al Abruzzului și cu Întreprinderea autonomă pentru sejur și turism din Sulmona. Programul este anexat acestui manifest. (Alături era afișat și programul, n.n.)

Cetățeni, Săptămîna prieteniei italo-române a fost programată pentru a aduce un omagiu marelui nostru Poet, cel mai sensibil interpret al sentimentelor omenești. Să ne pregătim așadar să-i primim pe Prietenii români în același spirit cu care vechii tomitani îl vor fi primit acum douăzeci de secole pe marele exilat, ale cărui triste elegii, scrise pe țărmul Mării Negre și bogate în informații asupra ținutului genetic constituie pentru poezii tuturor timpurilor un exemplu pentru mesajul de înfrățire și pace. Primind acest mesaj, pelignii și dacii, încurajați de o tradiție care-i consideră descendenții unor strămoși comuni, părtași ai unei istorii care i-a sortit protagoniști ai unei lupte la fel de vii purtată pentru existență și libertate, s-au pornit să reînnoiască sentimentul lor de grațitudine pentru Publius Ovidius Naso, pentru că el a contribuit, prin operele sale la înfrățirea a două popoare în spiritul păcii și al colaborării.”

În palatul San Francesco, la 24 iulie 1973

Primar, Paolo Di Bartolomeo
Lectura acestui document ne-a emoționat prin ideile generoase de care-i străbătut, prin nota de solemnitate imprimată de redactare și — firesc, prin știrea că șeful delegației noastre va fi declarat cetățean de onoare al orașului nașterii și copilăriei lui Ovidiu.

Deodată — și aceasta ne-a surprins — într-o piață, ne-am întîlnit cu Ovidiu. Același chip de bronz ne privește melancolic ca în piața Constanței noastre. Doar soclul parcă e puțin deosebit, lipsește inscripția cu epitaful, iar pe fiecare latură se află încrustată cîte-o frază din stihurile lui autobiografice. **SULMO MIHI PATRIA EST...** stăruie ca un avertisment și ca un salut. Inițialele S M P E — prescurtare a frazei citate — se întîlnesc pretutindeni pe clădirile din Sulmona și pe stema orașului. Așa cum precizează profesorul Nicolae Lascu, această inscripție a fost adoptată ca deviză a orașului natal al poetului încă din secolul al XIII-lea. S-ar părea că Boccaccio a cunoscut acest fapt, dacă, un secol mai tîrziu, în *Viața lui Dante* spune că „Sulmona n-a plîns îndelung nimic altceva afară de faptul că insula din Pont îl păstrează într-un anume loc pe Ovidiu al său”. Îl întîlnim aici pe viceprimarul Antonia Trotta care — și el — făcea o plimbare nocturnă și care ne invită să servim cîte un „amaro digestivo” într-un bar din apropiere. Cînd am por-

MEMORIAL SULMONEZ (II)

nit spre hotel, am dat ocol din nou statuii lui Ovidiu. M-am oprit și i-am contemplat cîteva minute chipul. Picături din ploaia care se întetea se prelungea pe obrajii încremeniți ai chipului de bronz. Lacrimile cerului natal care jela parcă pe cel plecat departe tără de întoarcere.

☆

A doua zi, pînă la intrarea în program, am încercat să mă familiarizez cu peisajul. Sulmona, oraș cu aproximativ 24.000 locuitori, este așezată într-un fel de căldare. De jur împrejur străjuită de munți pe care italienii se străduiesc să-i reimpădurească, orașul beneficiază de o climă dulce, cu vînturi domoale, cu temperatură aproape constantă și niciodată exagerată. Vegetația bogată în oraș și în împrejurimi — fundul cîldării e o cîmpie fertilă, acoperită cu livezi de măsline, vii, pășuni, grîne. Peisajul ni s-a părut de la început familiar, asemuindu-se foarte bine cu priveștița Zăganului — văzută de la Cheia — sau cea pe care o oferă Bucegii văzuți din Valea Cerbului de la Bușteni. Undeva în *Amores*, Ovidiu lasă o succintă dar foarte exactă descriere a locurilor natale: „Sînt din Sulmo, care ocupă o treime din teritoriul pelignilor. Ținutul este mic, dar aerul-i curat: se află aici numeroase izvoare cu apă proaspătă. Deși soarele năpădește pămîntul cu carul său, deși aici vezi lucind constelații fierbinte a caniculei, țărînițele peligne sînt scaldate de numeroase riulețe limpezi; un verde covor delicat și plăcut îi acoperă pămîntul. Acest climat produce din destul darurile zeiței Ceres și mai ales fructele lui Bacchus, el produce și migdalele care rodesc în pomul zeiței Pallas. Iarba crește cu repeziciune în finetele al căror sol umed este acoperit de o pajiște deasă...”

Se pare că vatra orașului antic era alta. Săpăturile recente au scos la iveală urmele unor construcții monumentale. Într-o vreme, sulmonezii au crezut că au descoperit chiar urmele casei familiei lui Ovidiu, dar — ca și cu așa zisul mormînt de la Constanța — s-a dovedit că era cu totul altceva: ruinele unui templu

al lui Hercule. Orașul păstrează un puternic aer medieval: clădiri în stilul diferitelor epoci — începînd cu secolul XII — o serie de ulițe strîmte, turnuri, porți și porticuri, apeducte, toate creează o atmosferă specifică de altfel multor orașe și sate italiene. Există însă și o Sulmonă modernă: cu vile elegante, cu blocuri, cu străzi largi, trase drept. Dar și aici, vechiul se combină și se armonizează de minune cu noul completîndu-se și parcă favorizîndu-se reciproc.

Am pornit spre palatul San Francesco — sediul Consiliului comunal — în a cărui aulă se desfășoară solemnitatea inaugurării săptămîinii prieteniei italo-române. În balcoanele principalelor clădiri, în piețe, sînt arborate drapelurile italian și român. Adunarea, la care numărul mare al participanților face cu totul neîncăpătoare aula, se deschide cu cele două imnuri naționale pe care le ascultăm puternic emoționați. Nu mi-am închipuit niciodată că vederea drapelului și ascultarea imnului țării tale în asemenea împrejurări îți pot provoca un sentiment de mîndrie și de bucurie și îți pot da senzația că, deși departe de patrie, ființa ei îți este aproape de inimă și de gînduri. Urmărim cu interes cuvîntările reprezentanților oficialităților române și italiene, traduse cu grijă de tovarășa Elena Florescu, neobosita noastră interpretă în toate aceste zile atît de pline. Pentru noi însă, momentul culminant al solemnității a fost citirea de către domnul primar Paolo Di Bartolomeo a actului prin care Consiliul comunal al orașului Sulmona acordă cetățenia de onoare primarului Constanței, Petre Nicolae. Documentul, scris pe pergament, este redactat după toate normele retoricii ciceroniene, cu expunere de motive, cu precizarea argumentelor și sublinierea concluziilor. Pentru informarea cît mai exactă a cititorilor, dăm în traducere, textul acestui document:

CONSILIUL COMUNAL AL
ORAȘULUI SULMONA
în ședința din 9 iulie 1973

Avînd în vedere

— că Sulmona, custode, împreună cu Constanța, al memoriei lui Ovidiu, și-a îmbogățit din 1968 pînă astăzi propriu conținut uman;

— că viața plină de peripeții a poetului pelign a lărgit sfera latinității întregii lumi orientale în care pămîntul României deține o deosebită funcție;

— că prin istorie și mit poetul se alătură astăzi tuturor oamenilor pentru a indica respectul față de cultură;

— că afinitățile dintre civilizația italiană și cea românească, revelate de limba comună a Romei, constituie continuarea ideală a pămîntului sulmonez;

— că pe țărmul Mării Negre se înalță încă din 1887 monumentul lui Ovidiu, operă a sculptorului italian Ferrari, în amintirea unui exil mîngiat de o adevărată ospitalitate;

— că vechii tomitani au introdus pe ilustrul exilat într-o nouă comunitate și că astăzi românii îl socotesc pe Ovidiu ca reprezentant de seamă al literaturii lor;

Ținînd seamă

— că este o dorință unanimă a tuturor cetățenilor Sulmonei de a întări sentimentul de fraternitate care unește Sulmona de Constanța, printr-un act care, fie chiar și la distanță de 20 de secole, exprimă grațitudinea poporului sulmonez față de urmașii vechilor tomitani;

— că în ziua de 24 iulie delegația oficială a municipiului Constanța revine să viziteze Patria și locurile natale ale poetului;

Considerînd
— că vechile raporturi de prietenie între cele două orașe și cele dintre Guvernul Republicii Italiene și Guvernul Republicii Socialiste România, s-au consolidat ulterior cu ocazia înfrățirii Sulmonei cu Constanța și a recente vizite a Președintelui Republicii Socialiste România, Excelența Sa Nicolae Ceaușescu în Italia.

În unanimitate acordă
Deputatului Nicolae Petre, primar al Constanței, conducător al delegației oficiale, cetățenia de onoare a orașului Sulmona, ca demn urmaș al poporului dac și moștenitor al tradițiilor tomitanilor cărora, poetul profet le-a prezis transformarea de astăzi, rezultat și semn al unor bogate și pașnice activități.
Primarul

Di Bartolomeo Paolo.
Aplauzele îndelungi au confirmat adeziunea participanților la acest gest de prietenie și stimă al sulmonezilor pentru România, pentru Constanța, pentru români care cultivă cu venerație memoria lui Ovidiu și care promovează în politica lor prietenia, pacea, înfrățirea și colaborarea între popoare.

Solemnitatea a continuat, cum era și firesc, cu depunerea unei coroane la monumentul lui Ovidiu. Procesiunea este impresionantă. Celor care au fost prezenți în aula primăriei, li se alătură numeroși cetățeni ai Sulmonei. Străbăteam în liniște distanța pînă în Piazza XX Settembre unde, în ziua de 30 aprilie 1925 a fost dezvelită statuia lui Ovidiu, chip geamăn celui din piața primăriei constănțene. Ezio Mattiocco, în interesanta sa monografie *Sulmona ieri* (1972), notează că atunci „ropotul de aplauze l-au primit pe Poet întocmai ca într-o ideală reîntoarcere acasă, după secol de exiliu”.

ION BĂDICĂ

(Continuare în pag. 14)

COPPELIA

Prin prezentarea în premieră a baletului „Coppelia” de Delibes, Teatrul liric constănțean a adus un omagiu artei coregrafice.

Trupa de balet a Teatrului liric a prezentat un spectacol remarcabil, plin de farmec, poezie și emoție.

Textul libretului este de fapt o farsă populară, alcătuită pe ideea respingerii practicii alchimiste, fără temei legic, real, extras din povestirea „Negustorul de nisip” de Hoffmann. Ch. Nuyter — în colaborare cu marele maestru coregraf romantic, Arthur Saint-Léon — realizează o succesiune de scene dinamice care oferă interpretelor numeroase prilejuri de valorificare a măiestriei lor.

Muzica se impune prin frumusețea imaginilor, bogăția expresiei artistice cu originea în nesecata sursă populară.

Autor al multor lucrări de mare artă, Leo Delibes a compus pentru baletul Coppelia o muzică de mare rafinament, cu elemente savante dar nu mai puțin larg accesibile și care au oferit bune modele lui Ceai-kovski.

Regia maestrei Mireille Savopol a creat o coregrafie dinamică, fină, spirituală, integrată riguros în dramaturgia spectacolului. Pentru asta a folosit cu pricepere însușirile și posibilitățile artistice ale interpretelor-balerini, a armonizat plastic scenele de caracter cu cele clasice, dându-le o linie elegantă, dinamizându-le printr-o varietate de figuri, desene și pași în concordanță cu ritmul muzicii, fără să stingherească mersul acțiunii. În evoluția lor, interpretii au creat individualități artistice bine integrate în structura ansamblului. Personajul central, Swanhilda (Isabela Aguletti), s-a bucurat de o realizare cu totul deosebită. Complexul de calitate, cu care este dotată Isabela Aguletti, amintește de o subliniere a unuiu dintre cei mai străluciți croniciari de balet, Théophile Gautier: „Dacă piciorul este mic, bine cambrat și recade pe poantă ca săgeata, dacă pulpa orbitoare și pură se agită voluptuos în ceața muselinei, ne neliniștim foarte puțin de rest...”.

Într-adevăr, interpretarea plină de feminitate și expresivitate a Isabellei Aguletti, prin avântul mișcărilor, vioiciune temperamentală și pasiune, a prezentat în tradiționalul vals din actul I, în bolero și gigă din actul II, o demonstrație de virtuozitate, dând impresia de zbor aerian cu piruete și sărituri largi și elastice, fără aparențe de efort, demonstrând o susținută tehnicitate profesională. Spectatorii au savurat în arta ei întreaga talmăcire a rolului.

În economia spectacolului, meșterul păpușar Coppélius, pe punctul de a reedita în variantă legenda „Pygmalion” cu păpușa Coppelia, a fost trezit la realitate de poezia Swanhilda. Acesta este rolul de compoziție alcătuit cu grijă de Iuliu Filip. Expresia obrazului și a tuturor mișcărilor sale pantomimice ilustrează intențiile preconizate de libret și muzică în personajul căruia i-a dat viață și al cărui „zbucium” interior l-a dezvoltat gradat până la înțeleapta lui rezolvare în final, unde, în cele din urmă, ajunge la înțelegerea adevărului. Iuliu Filip mai realizează un lucru important în spectacol: continuitatea ideii oarecum tranșantă a dansurilor.

Ca partener al Swanhildei, Franz-Stefan Sactor a creat un personaj liric și cald. S-a remarcat în baladă (duet cu Isabela Aguletti din actul I), printr-o ținută sveltă și elegantă, fără să egaleze însă performanțele de virtuozitate și temperamentală ale partenerii sale, în celelalte numere solistice.

O impresionantă demonstrație de virtuozitate a fost prilejuită de evoluțiile celor trei perechi de prietene și prieteni: Dora

Carpov — Fănică Lupu, Ileana Dumitrescu — Gheorghe Moțpan, Monica Olariu — Bogdan Condurățeanu, în duete și terțete, în vestitele „pas de deux” și „pas de trois”, mai apoi cele trei prietene împreună cu Isabela, în „pas de quatre”, actul I și II, mai ales, în care ne-au transmis o pregnantă senzație a ritmului, ne-a emoționat profund prin acel scriitor dans al poantelor. S-au remarcat prin exuberanță, tehnicitate și expresivitate primele două perechi din cele amintite, în care s-au întrezărit viitoarele Swanhilde și Franzi și pe care așteptăm cu nerăbdare să-i urmărim cu același interes în aceste roluri.

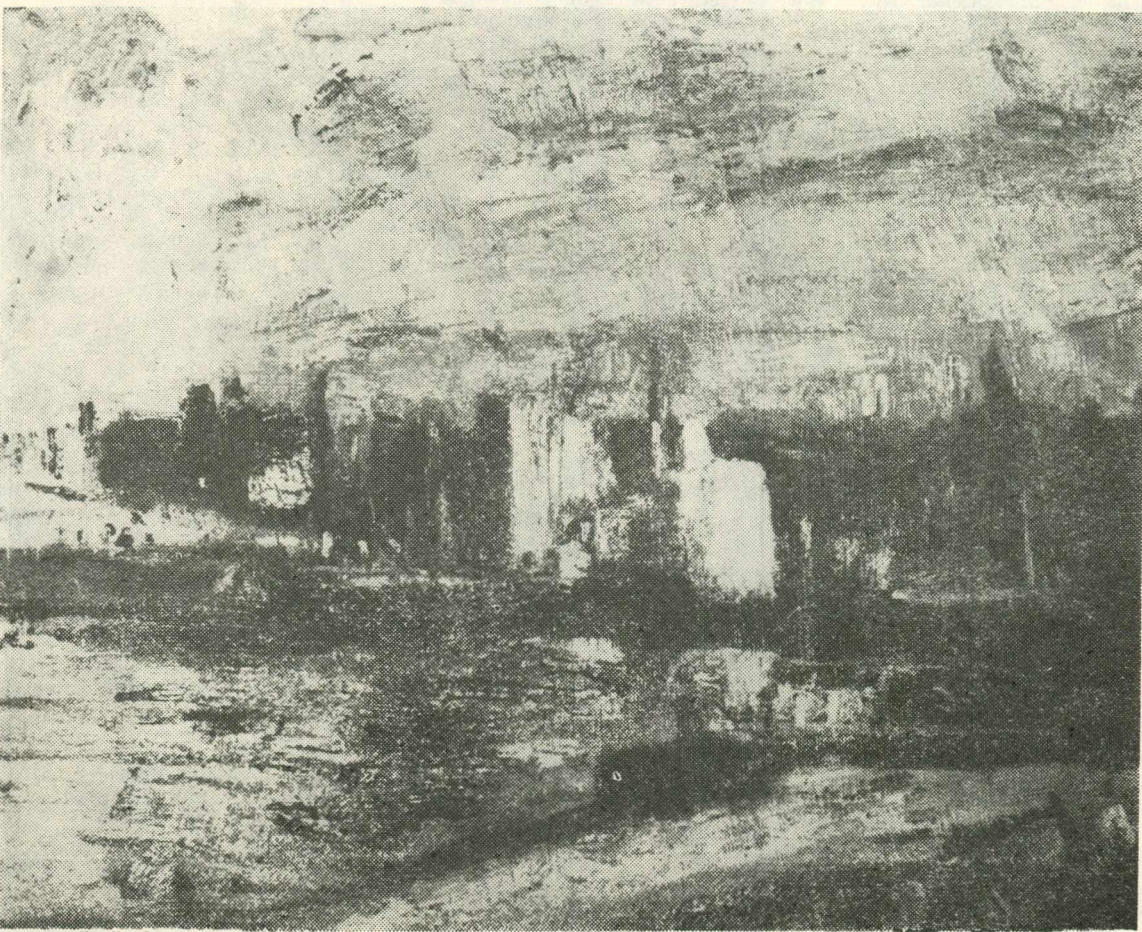
Compoziția coregrafică-regizorală nu a neglijat scenele de masă reprezentate de dansurile de caracter, „mazurcile” și „Ceardașul” din actul I și III, bine inserate în contextul povestirii. Viu colorate, cu o sumedenie de figuri și desene puse la punct până în cele mai mici amănunte tehnice (de stil), aceste dansuri de ansamblu au oferit o priveliște încântătoare.

Orchestra condusă de talentatul dirijor Iulius Szarvady a izbutit să traducă funcțional arta sunetelor, a dantelat paleta orchestrală, a creat o armonioasă euritmie de sunet și mișcare.

În sfârșit, scenografia și costumele — semnate de Șerban Jianu — s-au remarcat prin coeziunea funcțională cu cerințele spectacolului. Elementele de timp, loc, culoare și ținută au fost bine studiate și redată în decoruri miniaturale și în frumoase costume în culori pastelate (pentru dansurile clasice), în culori vii (pentru dansurile de caracter). S-a creat prin toate acestea o atmosferă caldă și intimă. Dar spectacolul nu este scutit de unele deficiențe: actul III a apărut nefinalizat și nefinisat. Ultima scenă de ansamblu mi s-a părut neconvingătoare ca final de spectacol. În coregrafie, ingenuitatea partenerului și rotirea partenerii în jurul său apar de câteva ori în „Mazurca” din actul I și se repetă și în actul III. În actul II costumele păpușilor mi se par insuficient puse în valoare de lumini, ori poate chiar culorile lor sînt prea apropiate între ele.

Dincolo de aceste câteva scăpări, **Coppelia** este una din bunele realizări ale Teatrului liric constănțean.

IOANA PAȚE

ION MĂTĂSĂREANU

Muzeul de artă Constanța a organizat în sălile sale expoziția retrospectivă Lucia Ioanid, prilejuită de generoasa donație a fraților dr. docent George Ioanid și prof. pictor Costin Ioanid. Expoziția își propune o evocare a operei Luciei Ioanid, și prin operă a unei modalități particulare de a vizualiza gânduri despre om și lume.

Evoluția picturii și graficii Luciei Ioanid înregistrează etape succesive de opțiuni și anexare ale unor tot mai complexe cuprinderi ale vizibilului. Vastitatea se anexează nostalgic dorului intimist al evaziunii. Se pot stabili, în întreaga creație a pictoriței, serii tipologice (care corespund în acest caz celor istorice), determinante ce sporesc puterea semnificației evocatoare a imaginii prin serii temporale bazate pe invarianta melodică a contopirii afective a eului cu universul care îl angajează. Sensul cumulativ al seriilor picturale este expresia și nevoia unui asemenea mod de integrare. Pictura și desenul se folosesc de specificitatea limbajului lor pentru a converge către același spațiu spiritual, figurat la nivelul senzației activ-integratoare.

Perioadele în care evoluează, în general fără etape de tranziție, pictura și desenul artistei nu sînt corespondente. În etape sincrone, exemplul anului 1960, desenul este delimitativ, de o acuzată minuție, iar pictura deschisă aluziv unei ambiguități plastice și conceptuale. Ceea ce pare transcriere a realității la nivelul percepției sensibile imediate, este de fapt graficul trăirilor estetice ale artistei cărora le este subordonat momentul alegerii subiectului literar. Pictorița nu metamorfozează porțiunea de realitate propusă în funcție de calitatea emoției particularizată temporal care ar dizolva consistența materială într-una efemeră temporală. Relația ei cu realitatea nu se rezolvă la nivel impresionist. Un uimitor respect și chiar o deferență față de realitate o fac să nu-și supună realul afectivului devorant, ci să-și aleagă un loc al acțiunii care să acopere sentimentul propus. De aici seriile care nu sporesc calitativ realitatea interioară investită, ci se vădesc în alegerea porțiunii de realitate corespunzătoare sentimental. Momentul acțiunii este acela al stabilirii coordonatelor imaginii, și nu cel care diferențiază subiectiv și pictural o fișe de realitate amorfă. Rezultă un respect pentru materia constituită în obiecte, respectul pentru obiecte și relații între obiecte manifestat prin juxtapuneri de culori neparticularizate luministic și temporal în ansambluri construite cu

grijă, rezultă de aici prezența nemijlocită a culorii locale și ignorarea culorii lumină. Din acest punct de vedere, arta pictoriței în ultimii ani este surprinzătoare, aproape nemotivată. De la notarea exhaustivă, aproape mecanică a obiectului în ansamblul relațiilor sale spațiale, artista ajunge la un tip de fuziune integratoare, neatmosferică.

Pictura Luciei Ioanid evoluează de la o formulă bazată pe puterea de sugestie sintetică a clarobscurului (Odihna — 1925) de scurtă durată, către o perioadă de mare întindere, 1930—1958, în care, într-o pictură mimetică și decorativă, linia, extinsă de la funcția delimitativă la cea ordonatoare, stabilește formele ce urmează a fi colorate. În interiorul formelor astfel delimitate, artista folosește culoarea știută a o-

simeza

retrospectiva

LUCIA
IOANID

biectelor, dorind prin desenul precis și prin culoarea neparticularizată în funcție de lumină, un plus de veridicitate și generalizare. Atenția acordată desenului, care se desfășoară în general într-un prim plan acuzat și un plan secund foarte apropiat, ce diminuează distanțele spațiale convenționale stabilite ca reale, aduce compoziția într-un prim plan decorativ.

Pasta diluată, distribuită în mod uniform în localitățile de culoare determinate sever de desen, sugerează prezența materiei, dar nu și calitatea acesteia.

O nouă înțelegere a materialului peisagistic îl marchează lucrările care au figurat în expoziția personală din 1946, sala Dalles, pictate probabil între anii 1944—1946. Prima pînă a seriei stabilește și punctul ei de emergență. Realitatea recunoscută formează încă subiectul literar, dar este estompată

de o proliferare coloristică în care sugestia figurativă rămîne punctul de plecare pentru desfășurarea unei proiecții spațiale simultane care folosește exigențele unui rigorism geometric. Celelalte lucrări ale ciclului realizează echivalența coloristică a senzației spațiale, dar tot în forme rigide. Culoarea, care-și pierde corespondențele reale, se așterne în tonuri neutre și plate. Descompunerea în spații geometrice practicate de Lucia Ioanid nu este nici corespondența divizării tușei argumentată de curentul impresionist, nici al descompunerilor și simultaneităților cubismului, pentru că artista nu pictează lumina, nu investește tușa cu funcții spațializante și individualizate și nici nu descompune obiectul în vederea unei recompuneri sintetice justificată prin introducerea unei noi dimensiuni. Ea pictează echivalențele senzațiilor vizuale care încetează de a mai fi generate de realitatea spațială a corpurilor și sînt percepute prin calitatea activă cu care le înzestrează. Culorii știute i se adaugă culoarea temperaturii sufletești a artistei, care eliberează pictura ei de referința la o realitate concret materială.

A treia fază de creație vedește un alt tip de participare a artistei la actul creator. Porțiunea de real aleasă în cea de a doua etapă era martora nemijlocită a unei relații afective care prezida doar momentul alegerii, dar nu și acela al relațiilor compoziționale. Acum pictorița se va picta pe sine în relație simpatetică cu natura. La Lucia Ioanid există în această perioadă o indeterminare care se intercalează între realitate și obiectul reprezentat, o anumită atenție acordată culorii sufletești, rezonanței afective care se stabilește între peisajul etat d'ame, receptacol al trăirii și demersul creator. Acest lucru face realismul rigid al perioadei anterioare mai labil, permite intervenția imaginației și după momentul de alegere al peisajului acordat afectiv trăirilor artistei. Momentul stabilirii porțiunii de realitate alese era, în faza anterioară, singura mărturie a caracterului selectiv al actului de creație. Ultima fază decretează primatul afectivului asupra reprezentării mimetice. Îndepărtarea de realitate stabilește criteriile unui alt tip de mimesis, cel imaginar, reprodus însă cu aceeași exactitate. Această etapă a picturii Luciei Ioanid este expresia obiectivă și imediată a tipului de gândire plastică a artistei.

Consecvența manifestată față de speciile de artă alese: peisaj, natură moartă, portret, precum și în unele desene ale perioadei 1950—1960, tendința de a acorda libertate imaginativă arabescului sînt observații ce se impun cu necesitate. Sînt de notat, ca repere fundamentale ale unei intenționalități stilistice, manifestă mai mult livresc decît creator, voința monumentalității, care se risipește în pictura de șevalet într-un lirism pitoresc și decorativ, dar ale cărei surse se identifică de-a lungul unor transformări care se pot argumenta prin grija față de specificitatea fiecărui gen al limbajului, în pictura murală, în care și mă refer la pictura altarului și a cupolei din biserica Sf. Ingeri din Constanța executată de către artistă între anii 1959—1960, o anumită vastitate a spațiului negativ alătură alese referiri stilistice. O torsionare gracilă, nu lipsită de manierism, coexistă cu un ritm de largă respirație și cu o aleasă știință a proporțiilor monumentale.

Peisaj

DOINA PĂULEANU

ROMÂNIA LA AL VIII-LEA CONGRES INTERNAȚIONAL DE BIBLIOFILIE

În această vară a avut loc, la Cracovia, Jędrzejów și Varșovia, cel de al VIII-lea Congres ordinar al Asociației Internaționale de Bibliofilie.

La această prestigioasă manifestare a participat, pentru prima oară, și o delegație din țara noastră, reprezentând **Societatea Română de Bibliofilie**, creată la finele anului trecut, la Tîrgoviște. Delegația oficială, alcătuită din dr. **Corneliu Dima-Drăgan**, lector la Universitatea din București, secretar general al Societății Române de Bibliofilie, dr. medic **Emil I. Bologa**, din Brașov, vice-președinte al Societății, și prof. **Gh. Părvulescu**, inspector la Comitetul de cultură și educație socialistă al județului Dîmbovița, a fost însoțită de 12 observatori: conducători de mari biblioteci, redactori la publicații de specialitate, colecționari.

În programul Congresului, la care au participat 110 delegați din 15 țări, a figurat și o contribuție românească: o comunicare privind „Cunoașterea și răspîndirea operei lui Nicolaus Copernic în vechile biblioteci românești”, prezentată de dr.

lonez și ale continuatorilor săi: Kepler și Galileo Galilei, cărți rare din țările românești, precum: stolnicul Constantin Cantacuzino, Gheorghe Hypomenă din Trapezunt, bursier al domnitorului Constantin Brâncoveanu la Universitatea din Padova, domnitorul Nicolae Mavrocordat și ginerele său, Ioan Scarlat. Comunicarea, însoțită de proiectii, a stîrnit un real interes în rîndurile participanților, care, în cea mai mare parte, veneau pentru prima oară în contact cu realizările de factură umanistă ale culturii noastre din veacurile XVI—XVIII.

La recomandarea delegației franceze, condusă de domnul **Jacques Guignard**, director al Bibliotecii Arsenalului din Paris și secretar general al Asociației Internaționale de Bibliofilie, și a reprezentantului bibliofililor din Spania, domnul **Ramon de Dalmases de Mura**, președintele Asociației iubitorilor de carte din Barcelona, Societatea Română de Bibliofilie a fost cooptată, prin votul unanim al Consiliului dirigent al Asociației Internaționale de Bibliofilie, membru titular al acestui important organism internațional, prezidat de marele bibliolog, om de litere și bibliofil, **Julien Cain**, membru al Academiei Franceze, director general honorisim al Bibliotecii Naționale din Paris. Menționăm că România este a doua țară socialistă (alături de Polonia) reprezentată, printr-o societate națională, în Asociația Internațională de Bibliofilie. Cu ocazia primirii Societății Române de Bibliofilie în Asociația mondială a iubitorilor de carte, doctor docent **Tadeusz Przypkowski**, director al Muzeului de istoria astronomiei de la Jędrzejów, membru de onoare al Asociației Internaționale de Bibliofilie, principalul organizator al Congresului desfășurat în Polonia, a transmis

Am cunoscut odată un ins impunător în ținuta sa voit severă, unul din acei oameni care și-au propus să nu zîmbească decît cînd este absolut necesar și atunci abia schițat, să nu aibă emoții, să le refuze ca pe niște păcate capitale, să-și păstreze intactă o aceeași figură impenetrabilă. Acest om mi-a declarat că nu gîndește decît în cifre, că nu are vise decît rareori și atunci visează formule, că întreaga lume poate fi exprimată strict matematic și că în afară de matematică nu mai există nimic. Cum era de așteptat, declarația nu mi-a făcut-o prin viu grai, ci a bătut cuvintele la mașină, oferindu-mi apoi foaia. Am încercat să-l imaginez singur pe o plajă pustie, fără mașină de scris, în fața unui peisaj. Ce-i putea spune un soare uriaș incendiind marea? Mi-a venit în minte un tablou de Dali, o girafă în flăcări, muma cu sertărasele ei de-a lungul diformului trup. Oricum, nici soarele, nici marea, nu puteau fi înlocuite prin formule. Și acum refuz să cred că acest om transforma percepțiile în cifre, că-n spiritul său imaginile acestei lumi, culorile și sunetele apăsau pe clapele unei mașini de calcul. Despre altceva era vorba. Despre un credit fără rezerve, candid și idolatru, acordat acelor științe numite exacte, admirabil desigur pînă la un punct, pînă ce nu aducea cu sine un dispreț suveran față de orice altă manifestare umană, față de natura omului însăși... V-am spus această istorie pentru a vedea cum se formează o mentalitate liniară prin supraevaluarea unei unice preocupări. Atenție la echilibrul despre care au scris și pe care l-au prescris gînditorii lumii. Omul poate fi „o cifră în univers”, dar nu cifra, ci Omul este măsura. A vedea lumea în cifre este, de bună seamă, util —, a nu vedea ce este dincolo de cifre, cui folosesc cifrele etc., poate fi de-a dreptul primejdios. În pofida unor atari mentalități liniare, care, așa cum zice un proverb românesc, nu vād pădurea din cauza copacilor, lumea omului și lumea naturii continuă să coexiste în chip real, adică problematic. Trebuie să coexiste, să respire în armonie, în diversitate și profunzime, este legea legilor firii, ne spun alți savanți, tot așa de exact ca și ceilalți, situați, însă, pe poziția omului luat ca întreg, ca ființă fiziologică și psiho-socială deopotrivă. Acești savanți ne avertizează de la o vreme asupra unor efecte nocive care umbresc expansiunea civilizației tehnice, a unor tendințe de rupere a echilibrelor necesare între om și mediul natural. Ei aduc argumente doveditoare din diferite părți ale globului, unele de o realitate dramatică, menite nu doar să ne incite curiozitatea, ci să ne prevină. Sfera impurificărilor adresate atît naturii cît și omului este de o diversitate teribilă. Exalațiile industriale, fumul rezultat din arderea carburanților, deșeurile, abuzul de substanțe chimice în agricultură, zgomotele, iată doar cîteva din ele. Un tratat scos sub auspiciile Comisiei pentru combaterea poluării mediului (**Efectele biologice ale poluării mediului**, Ed. Academiei R.S.R., București 1973) ne înfățișează, în date și cifre, o gamă impresionantă de efecte ale poluării, cu unele repercusiuni vizibile de pe acum și asupra unor zone din țara noastră. Deși redactate într-un limbaj științific constant, cu tot arsenalul de formule, scheme, tablouri ordonatoare și planșe necesar, studiile din această carte se citește cu interes. Ele pot fi urmărite de oricine depășește dificultățile inerente unei terminologii științifice, expunerea datelor și ideilor fiind de o rigoare și o claritate ireprosabile. Așadar, o carte despre și împotriva poluării, cu un apel ferm în favoarea naturii atît de grav periclitată în

multe zone ale lumii de impurificările ce însoțesc ca un revers nefast impetuoasă dezvoltare tehnico-industrială. „Poluarea mediului — arată Emanuel Merdinger, președintele Academiei de științe din Illinois, într-o succintă și expresivă prefață — este o problemă fără graniță, o problemă a întregii lumi. Apele murdare, aerul plin de gaze toxice, solul încărcat cu reziduuri nocive, iată tot atîtea pericole pentru viața de pe Terra”. Și acum urmează o frază demnă de reținut: „Prejudiciile pe care le aduc plantelor, animalelor și oamenilor sînt adesea evidente și pot fi recunoscute cu ușurință; altădată însă — și în cazurile cele mai numeroase — ele acționează insidios, pe nesimțite, încetul cu încetul, aproape invizibil”. Un exemplu îl oferă folosirea irațională a pesticidelor, substanțe chimice pentru distrugerea

de escamotare și pasivitate față de cortegiul de noxe pe care îl aduce cu sine secolul nostru tehnic. „Cine sînt poluatorii? În primul rînd, marile aglomerări urbane; apoi industriile de tot felul (...) cea a hidrocarburilor, detergenților, extracțiile miniere, centralele termice, uzinele de fibre sintetice, industria carboniferă, pesticidele...”, notează succint Al. Ionescu, avertizînd asupra stringenței unor măsuri capabile să stăvilească noxele industriale. Se știe că aceste măsuri au fost și sînt pe cale de a fi întreprinse și în țara noastră, în aglomerările urbane, în uzine etc., că o lege reglementează și precizează îndatoririle ce ne revin tuturor în lupta pentru combaterea poluării. Însuși partidul, prin secretarul său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a inițiat aceste măsuri menite să ocrotească natura patriei pentru viitorime. Să cităm aici aceste cuvinte memorabile, rostite cu un spirit de înaltă responsabilitate: „...Să păstrăm apele curate pentru noi și pentru generațiile care vin”, imperativ desigur al conștiinței noastre socialiste.

Cunoscuții autori de studii științifice prof. dr. doc. C. Rabega și dr. M. Barnea semnează în această carte exegeza intitulată **Sursele de poluare și limitele tolerabile ale noxelor**, cu subcapitole și tabele înfățișînd sursele de poluare atmosferică (cu particule solide naturale și artificiale, cu gaze și vapori), sursele de poluare a apei, poluarea solului, poluarea sonoră, nivelele-limită tolerabile ale poluanților mediului (normele de protecție ale apei potabile, normele de puritate a aerului, normele de protecție împotriva zgomotului). Cîteva studii sînt rezultate cercetărilor pe teren, al unor investigații conjugate, la care au participat biologi, chimiști, agronomi etc., și care nu numai că semnalează unele pericole de infestare a naturii, a plantelor și animalelor, dar oferă și soluții, propun măsuri de remediere. De la constatările de teren se trece deci la propuneri ferme și utile. Aceste studii se recomandă de la sine specialiștilor, factorilor răspunzători, mai ales din zonele menționate (**Elemente din simptomatologia poluării la plante, Vegetația și era industrială. Interrelația științe agricole — fenomenul poluării mediului, Problema de zootehnie și medicină veterinară etc.**). Un studiu de o argumentație penetrantă, cu elemente ale unei contribuții originale în literatura mondială de specialitate, este cel datorat acad. prof. E. A. Pora. **Fiziologia poluării în lumea animală**.

Să ne întoarcem la ideea cu care am deschis această cronică: aceea de a nu privi lumea dintr-un turn de fildeș al științei, prin ochelarii roz ai lipsei de discernămint (și de răspundere), de a vedea dincolo de cifre, de abstracții luate izolat ori goale de conținut. Complexitatea fenomenelor civilizației tehnice contemporane presupune o colaborare intensă și egală în termeni între oamenii de știință din cele mai variate domenii și pe terenul realităților producției materiale, condițiilor de mediu și existență. Să nu uităm că omul este deopotrivă creatura și creatorul mediului său, că cele două elemente ale acestui mediu, cel natural și cel pe care el singur și l-a creat, sînt indisolubil legate, „sînt indispensabile fericirii sale și folosirii drepturilor sale fundamentale” (**Declarația asupra mediului**, conferința O.N.U., Stockholm, 1972). Un vers antic ne povățuiește tot astfel: să nu gonești natura cu furca, căci dacă „naturam expelles furca, tamen usque recurret”.

OCTAVIAN GEORGESCU

Pour les Bibliophiles de Roumanie heureux de les rencontrer parmi les membres de l'Association Internationale de Bibliophilie

Spl

Corneliu Dima-Drăgan. Autorul ei a încercat să demonstreze, pe baza unui bogat material documentar inedit, larga receptivitate a culturii medievale românești față de teoria copernicană, la care au subscris, prin lectură și note marginale la operele marelui savant po-

tuturor bibliofililor din România un cald mesaj de prietenie și colaborare: „Pentru bibliofilii din România, fericit de a-i reîntîlni printre membrii Asociației Internaționale de Bibliofilie, T. Przypkowski”.

NICOLAE VASILESCU-CAPSALI

din activitatea casei corpului didactic

Orientarea fundamentală a școlii către legarea învățămîntului de viață, de practică îi impune acestuia o accentuare a caracterului aplicativ. „Problema centrală a dezvoltării învățămîntului nostru în condițiile de astăzi — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, — este îmbunătățirea legăturii sale cu practica. Întregul proces de instruire trebuie să pornească de la cerințele economiei, științei și culturii, din societatea noastră.

Ridicarea nivelului politico-ideologic și profesional al cadrelor didactice este un proces necesar și continuu, în cadrul căruia Casa corpului didactic, instituție cu multiple valențe, deschide largi posibilități de angajare a personalului de la catedră în realizarea sarcinilor ce revin școlii.

Sub conducerea Secției de propagandă a Comitetului județean al P.C.R., a Inspectoratului școlar județean și a Comitetului sindicatului învățămînt, recurgînd la un larg sondaj de opinie, s-au găsit cele mai adecvate modalități de organizare a activității comisiilor pe probleme și specialități. S-a dat extindere lecțiilor deschise, orientate spre folosirea noii metodologii didactice (problematizare, programare, integrare, descoperire, dezbateri, meselor rotunde și chiar a unor simpozioane de amploare, în care cadrele didactice au susținut interesante referate și comunicări. De asemenea, în mijlocul profesorilor și învățătorilor noștri au fost prezente personalități ale vieții politice, științifice și pedagogice.

Secția de documentare, printr-o sistematică organizare și diversificare continuă, și-a lărgit cîmpul de acțiune asupra informării, documentării și perfecționării în specialitate a cadrelor didactice. Asigurarea funcționalității secției pentru integrarea organică în efortul general de rezolvare a problemelor majore puse de conducerea de partid și de stat în fața învățămîntului, stabilirea profilului și asigurarea unui conținut științific pentru punctele de documentare, permanența unor elemente cu caracter informațional în „Buletinul de informare și documentare“, orientarea avizată a bibliotecii, precum și întocmirea unui fond bogat de bibliografii definesc fizionomia complexă a acestui compartiment de muncă.

Pornind de la realitatea concretă a județului (cele 2.500 cadre didactice care își desfășoară activitatea în unitățile de învățămînt din orașe și sate; numărul mare de profesori, învățători și educatoare ce se află la începutul muncii didactice; posibilitățile reduse de pătrundere a fluxului informațional, în cele mai îndepărtate zone; complexitatea sarcinilor educativului din mediul sătesc — dată fiind și responsabilitatea sa pentru realizarea prin educația permanentă a unei orientări științifice) — am conceput intensificarea activității de informare și perfecționare a tuturor slujitorilor școlii de pe întregul cuprins al județului.

S-a întreprins un studiu asupra teritoriului județului, fixîndu-se 10 centre — numite de noi filiale — cu reședința într-o comună cu liceu de cultură generală.

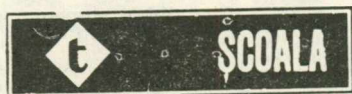
Crearea și activizarea filialelor coincide cu trimestrul al III-lea al anului școlar 1971/1972, cînd s-au întreprins cîte una-două activități metodico-științifice în cadrul unor filiale, la care erau mobilizate numai cadrele didactice din centrul de comună.

Iată cîteva exemple: „Realizarea educației ateist-științifice în procesul de învățămînt“ — Cernavodă; Metode și procedee

pentru completarea fișei psiho-pedagogice și rolul ei în orientarea profesională a elevilor“ — Cobadin; „Practica în producție a elevilor din clasele a IX-a și a X-a ale școlii generale“ — Medgidia; „Modelarea cibernetică a procesului de învățămînt“ — Cogealac.

Am întreprins repartizarea comunelor pe filiale (între 3 și 6); am recomandat șefului de filială crearea unui colectiv de colaboratori — colectivul de conducere al filialei; organizarea unui punct de documentare și informare care să asigure ținerea la zi a cadrelor cu informarea ideologică și politică, cu noutățile în pedagogie și specialitate. Paralel cu aceasta, am continuat îndrumarea prin șefii de comisii pe probleme și specialități din cadrul Casei corpului didactic și realizarea unor acțiuni în colaborare.

S-au inițiat astfel, în colaborare cu Cabinetul județean al P.C.R., consultații, dezbateri, expuneri, atît în predarea disciplinelor din domeniul știin-

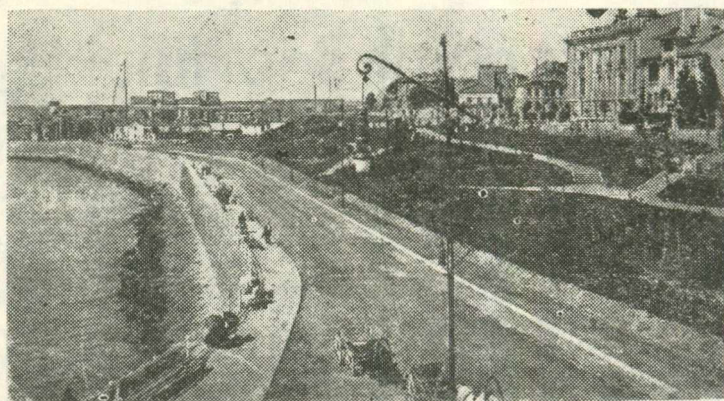
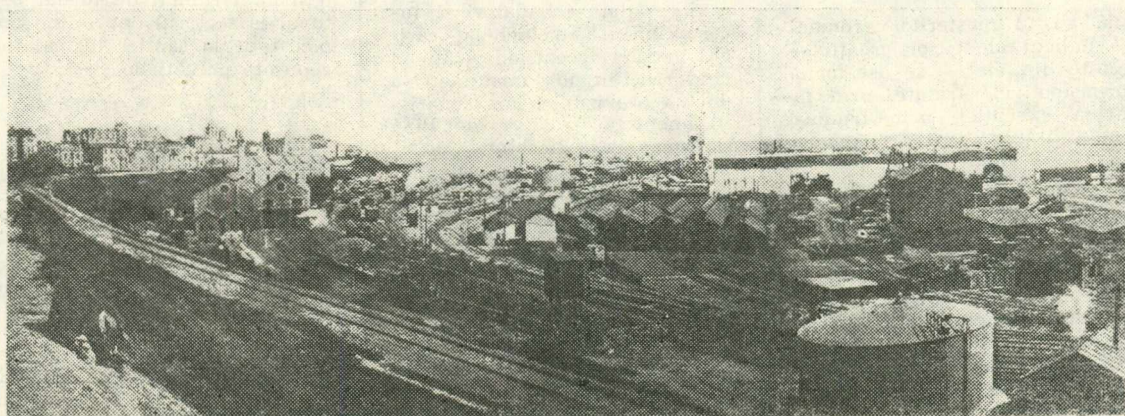

țelor sociale, cît și pentru orientarea ideologică de ansamblu a cadrelor didactice: „Perfecționarea predării științelor sociale“, „Funcționalitatea cabinetului de științe sociale“ — la Cernavodă, Mangalia, Negru-Vodă, Topraisar; „Conceptul de societate socialistă multilateral dezvoltată“ — Hirșova, Cogealac; „Știința conducerii societății socialiste. Creșterea rolului conducător al P.C.R. în edificarea socialismului și comunismului“ — Cobadin; „România în circuitul universal de valori materiale și spirituale“ — Topraisar. De asemenea, au fost organizate expuneri și dezbateri privind probleme de psiho-pedagogie și didactică, mese rotunde pe teme de metodică cu participarea unor cadre universitare de la I.C.P.P.D., Institutul pedagogic Constanța, psihologi școlari, profesori din învățămîntul liceal, pedagogici: „Procesul social-contemporan și modernizarea învățămîntului“ — Băneasa și Hirșova; „Schimbări în relația profesor-elev impuse de modernizarea învățămîntului“ — Negru-Vodă, Medgidia, Cernavodă, Mangalia; „Fundamentarea psiho-pedagogică a tratării diferențiate a elevilor“ — M. Kogălniceanu; „Cabinetul școlar, mijloc eficient de sporire a calității lecției“ — Hirșova; „Metodologia îndrumării lecturii elevilor în afara clasei“ — Cernavodă.

Ținînd seama de schimbările structurale ce-au intervenit în metodică lecției, pe linia popularizării inovațiilor reieșite din practica directă la catedră, a fost abandonată forma rigidă, depășită, a referatului, și înlocuită cu schimbul larg de opinii pe baza unor lecții și ore deschise, dezbateri care s-au finalizat în generalizarea experienței pozitive prin scrieri metodice sau materiale publicate în Buletinul infor-

mativ: „Elemente de problematizare în lecțiile de matematică“ — Hirșova; „Înțelegerea și redarea raporturilor de mărime și relief prin orele de desen după natură“ și „Mijloacele audio-vizuale în învățarea limbilor străine ca reflex“ — M. Kogălniceanu; „Contribuția orelor de dirigiență în dezvoltarea la elevi a interesului pentru munca practică“ — Medgidia; „Contribuția orelor de dirigiență la sporirea eficienței educaționale a școlii“ — Cogealac; „Implicații interdisciplinare în pregătirea tehnico-productivă a elevilor“ — Mangalia; „Integrarea orientării școlare și profesionale în sistemul muncii profesorului diriginte“ — Negru-Vodă etc. Se cuvine să facem cîteva aprecieri asupra buletinului de informare, care, încă de la primele sale numere, s-a bucurat de o largă circulație în rîndul personalului de la catedră. Această, credem noi, și datorită faptului că structura și conținutul au fost hotărîte de problematica stringentă impusă spre rezolvare, de intenția de a satisface exigențele și specificul activității cadrelor din întregul județ. Astfel, materialele publicate sînt elaborate fie de activiști de partid și de stat, de inspectori școlari, fie de cadre didactice cu experiență din învățămîntul general, liceal și universitar. De asemenea, s-a procedat la reproducerea unor articole, studii, comunicări. Un loc aparte a fost destinat popularizării unor preocupări și realizări ale profesorilor, învățătorilor și educatoarelor din școlile județului. Au cunoscut o mai largă apreciere buletinele care prezentau o dominantă a învățămîntului — „Munca de conducere în școală“, „Munca profesorului diriginte“, „Predarea științelor sociale“, „Învățămîntul preșcolar“, „Munca tehnico-productivă“ etc. Faptul acesta a condus la ideea scoaterii buletinelor cu profil, pe probleme sau discipline. Este în lucru fișierul analitic „Pedagogie și învățămînt“ care va exista în fiecare punct documentar, în scopul ținerii la zi a profesorilor cu noutățile din învățămînt. De asemenea, vor fi întocmite liste selectivă cu materiale cuprinse în buletinele informative ale celorlalte case ale corpului didactic, ce pot fi consultate la centru sau, la cerere, vor fi trimise în extras ori rezumate. Pentru sporirea personalității acestor microcentre de documentare, componente ale activității instructiv-educative, în înfăptuirea dezideratului de desăvîrșire a formației prin informație, în viitor urmează să fie dotate cu mijloace audio-vizuale de înmagazinare și difuzare a informațiilor științifice. Concret, vrem să extindem în toate punctele documentare prezența benzii de magnetofon cu înregistrări de valoare pentru procesul didactic (comunicări, mese rotunde, lecții deschise). Aceste posibilități vor constitui un sprijin în pregătirea slujitorilor școlii din mediul rural.

RODICA LEONTE
ION FAITĂR

călătorie în timp

O IMAGINE A PORTULUI

Constanța, ca de altfel Dobrogea toată, este o uriașă carte de lut, în paginile căreia stau ascunse urmele traiului atîtor și atîtor generații din demult trecute și uitate vremuri. Săpăturile pentru cîte-o temelie de casă nouă sau pentru cîte-un șanț de canalizare scot la lumină vestigii care surprind și uimesc prin frumusețe și — uneori — prin proporții. Așa s-a întîmplat în acel iulie 1959 cînd, într-una din zile, am fost înștiințați că, în apropierea colțului de sud-vest al localului primăriei, au apărut urmele unui ciudat covor de mozaic ale cărui culori impresionează prin desene și colorit.

Muncitorii trustului local de construcții săpau șanțul pentru fundația blocului de locuințe ce se ridica destul de repede pe terenul degajat de clădirile pipernicite, fără personalitate, care ocupaseră pînă nu de mult această zonă a Pieței Ovidiu. Pe fundul gropii, se zărea o parte a covorului imens al actualului Monument cu mozaic. Lucrarea a fost sistată, proiectul blocului a fost modificat, reducîndu-i-se partea dinspre malul portului. Nimeni n-ar fi bănuț, pînă atunci, că stratul de pămînt acoperea un asemenea impunător edificiu. N-au bănuț existența lui nici englezii care în 1857 obținuseră „de la guvernul otoman întreprinderea construcției și exploatarea portului și a liniei ferate Cernavodă-Constanța“. Aici, au amplasat ei un atelier „pentru reparatul mașinilor și al vagoanelor“ și o serie de magazii. O fotografie panoramică — aflătoare ca și toate celelalte folosite pentru însemnările noastre în colecția inginerului Silviu Dragomir — ne prezintă această parte a orașului așa cum arăta ea la începutul secolului, înainte de a se fi început construcția actualului edificiu al Primăriei municipiului.

Linia ferată — pînă după al doilea război mondial — lega, printr-un zig-zag destul de complicat, gara veche — construită tot de englezi prin 1860 — cu depoul a cărui clădire era așezată în zona portului, nu departe de tunel. Acest zig-zag pornea de la gară pînă la Cantonul 2 — aflător atunci cam pe locul unde este azi stația de plecare a autobuzelor pentru Mangalia, Techirghiol și Eforie. De aici, altă porțiune venea prin dreptul străzii Traian, și se infunda cam în punctul unde se află intrarea la Monumentul

cu mozaic. Aici, se afla halta Thetis. Un alt segment cobora în pantă pe un terasament chiar deasupra mozaicului și se oprea la Cabina B — fosta hală Tomis — de unde se desprindea: o parte urca pînă la ușa și ieșea la Vii la halta Ovidiu, alta întregea zig-zagul coborînd spre clădirile atelierelor c.f.r. și ale gării Constanța-Port, de unde ultimul fragment urca așa-zisa „cocoașă“ — cam pe locul unde trece azi pasarella spre poarta nr. 2 de intrare în port — și ajungea la depou.

În prim-planul imaginii, se distinge bine partea de linie dintre halta Thetis și halta Tomis și se poate vedea aceea parte estică a bazinului portuar cu toate instalațiile existente atunci. În partea centrală a fotografiei se distinge silueta atelierelor D.P.M., în spatele cărora, tras la chei, se află vaporul Împăratul Traian.

Cît de modest era traficul de mărfuri pe atunci, o arată numărul mic al vaselor, porțiunile goale ale danelor, liniile de garaj libere în așteptarea trenurilor.

În colțul din stînga, jos, silueta unui muncitor cu o legătură alături, probabil traista cu merinde pentru masa lui sîracă din timpul orelor de lucru.

În port, nici un fel de instalații pentru încărcatul și descărcatul vaselor. Operația era executată de echipe de muncitori care cărau cu spinarea — cu circa — greutatea de-a dreptul istovitoare.

La cîteva pași, în clădirea nouă a Cazinoului, lumea „bună“ petrecea la balurile pline de fast sau își arunca banii muncii de alții, pe mesele de joc. De sus, din clădirea de lemn a restaurantului Veneția — așezat chiar lîngă calea ferată din spatele primăriei — răzbăteau pînă în port acordurile cînd vioale, cînd oboiste ale unei orchestre și cîntecele înginate de cheflii în redingotă sau în frac, veniți aici să contemple marea și să-și uite de necazul insucceselor la femei sau la ruletă.

După cel de-al doilea război, municipalitatea, pentru a proteja localul primăriei, afectat de trepidările provocate de locomotive, a interzis circulația pe această complicată arteră feroviară, a demontat instalațiile și a amenajat bulevardele largi, moderne care asigură o legătură rapidă între port și oraș. Peisajul s-a schimbat total. Atelierele c.f.r. au fost mutate prin 1937 la Palas, halele lor au fost dărîmate pentru a lăsa locul noilor amenajări.

Au mai rămas, din imaginea de acum 60 de ani a acestor locuri, doar cîteva clădiri modest, în port, pierdute printre construcțiile noi, iar în partea peninsulară, o serie de clădiri de care ne vom ocupa în alt articol.

Pădurea de macarale, mișcarea autostivuitoarelor, simfonia muncii libere, desfășurată cu entuziasm, contrastează puternic cu privilegiul portului parcă amorțit, de acum mai bine de jumătate de veac.

I. B.

din trecutul sportului dobrogean (VIII)

Iubitorii întrecerilor hipice duceau de mai mulți ani dorul unor spectacole de specialitate. Cei care suferau mai crunt erau înșiși călăreții — mulți dintre ei ofițeri ai regimentelor de cavalerie și artilerie din localitate. Unii dintre ei, nemai-putînd rezista pasiunii, se deplasau la Brăila, unde hipismul era în vogă mare, concurînd pe hipodromul de la „Monument” (Parcul sportiv). Dar, firește, una era evoluția în deplasare, alta ar fi fost cea de „acasă”, în fața spectatorilor și (mai ales) a spectatoarelor din bătrîna urbe.

Iată, însă, că îndelungata așteptare — a concurenților și, bineînțeles, a spectatorilor — a luat sfîrșit în vara lui 1924, cînd a avut loc premiera hipică la Anadolchioi. Hipodromul (sau „cîmpul de curse”, cum i se mai spunea) din Constanța — care cunoscutese înainte de război o adevărată epocă de glorie — își redeschidea porțile după o inactivitate de zece ani.

Premiera de la Anadolchioi s-a bucurat de amploarea și fastul cuvenit, de față fiind edili și toată protipendada orașului, precum și unele personalități din Capitală. Reuniunea care a avut loc în luna iulie, a fost prima după război și „ea a prezentat un viu interes pentru proprietarii de cai” — sublinia ziarul „SPORTUL” din București în pagina sa de hipism. În vederea festivității inaugurale, — scria ziarul — pista a fost radical amenajată — tribunele distruse în timpul războiului au fost refăcute, iar „pentru a se înlesni transportul amatorilor, direcția C.F.R. a pus în circulație un tren special”. Cum era și de așteptat, întrecerile (1.500 m plat, galop 3.500 m, trap, cursa ostașilor, cursa ofițerilor, etc., etc.) au avut succes. La terminarea festivității, „conducătorii au făgăduit să nu se oprească la actualele amenajări, iar atunci cînd pista va fi la înălțimea celor mai pretențioase cerințe, metingurile hipice vor fi cît mai dese”. Și, într-adevăr, în Constanța, întrecerile de cai vor cunoaște o largă dezvoltare.

În ceea ce privește fotbalul, mare bătălie pentru cucerirea „prea frumosului” trofeu „Cupa Jean Stoescu-Dunăre” pusă în joc de către clubul „Săgeată” și cîștigată, după „palpitante matchuri”, de către jucătorii de la „Venus” (n.n. — Constanța). Un alt trofeu, „Cupa I. Boloiu” — pentru juniori (există, deci, și o preocupare pentru creșterea de noi cadre) a fost cucerită de formația „ARTZIV”. Dar, consemnează presa, s-a depus contestație împotriva cîștigătorilor, pentru că ar fi utilizat și jucători care nu mai erau juniori.

Cluburile de fotbal aveau acum — mai toate — cîte două echipe (A și B) și cîte o formație de juniori. Acest impetuos avînt se producea însă într-un mod destul de puțin organizat, făcîndu-se din ce în ce mai simțită necesitatea unui for fotbalistic regional, despre care se tot vorbea, dar nu se realizase încă nimic concret.

În lipsa unui comitet regional — subliniau cronicarii — sportivi din Constanța „au lărgit atribuțiunile Comisiunii campio-

natului de Foot-ball-Asociație” (înființată în 1923), adăugîndu-le pe cele ale regionalei. Sub această nouă firmă, comisia s-a întrunit la 28 octombrie 1924 și a decis (redăm textul apărut în presă) următoarele:

— Trecerea la comisiune a produsului match-ului „TRICOLOR” — „ELPIS” în sumă de 960 lei și anularea acestui match, ca fiind arbitrat de o persoană neoficială.

— A suspendat pe 3 luni pe jucătorul Negulescu (Tricolor) pentru faptul de insubordonanță față de comisiune.

— A amînat match-ul VICTORIA—ELPIS la cererea ambelor cluburi și a decis ca la viitoarele ședințe să nu mai ia parte decît delegații cluburilor.

Este deci lesne de presupus în ce mod „învîlburat” se desfășurau ședințele de lucru ale comisiei, la care participau atît cei chemați cît și cei mai puțin indicați, susținîndu-și vehement punctul de vedere.

Presa vremii sublinia aportul deosebit pe care l-a adus clubul „VICTORIA” la acțiunea de organizare a fotbalului constănțean. Mai înainte se disputau diferite „Cupe” al căror „regulament” urmărea mai mult interesul de club, dar nu interesul general al fotbalului. Datorită acțiunii duse de „Victoria”, a luat ființă un comitet de conducere a campionatului, s-a procedat la clasificarea echipelor, s-au pus plase la „goal-uri (porți) — fapt care a produs senzație și, firește, apreciere — a fost alcătuit un regulament, larg dezbătut și apoi aprobat de cluburile participante, și s-a stabilit ca din încasări 50% să revină comitetului. Cu aceste sume au început să se aducă îmbunătățiri terenurilor, să se facă afișe și să existe mijloace pentru o mai susținută acțiune de propagare a fotbalului.

Un pas înainte l-a constituit și faptul că s-a pus capăt fluctuației neîncetate a jucătorilor care evoluau cînd într-o echipă, cînd în alta, după pofta inimii. De asemenea, a luat sfîrșit sistemul angajării meciurilor prin lansări de provocări, întîlnirile avînd acum loc după un program prealabil stabilit.

Din decembrie 1924, urma să se înființeze prima școală de arbitri din Constanța, la care fiecare club urma să-și trimită candidați, cursuri datorită cărora „lipsa de arbitri, cu bunăvoința domnilor candidați, va fi înlăturată”.

Și toți acești frumoși pași înainte în fotbalul constănțean de acum 50 de ani au fost posibili „datorită comisiunii de sub precepta conducere a d-lui profesor Constantinescu” — comisie căreia — desigur — nu i-a fost de fel ușor să înceapă a înlătura vechile practici și a pune ordine în activitatea fotbalistică din ce în ce mai vie, dar haotică...

EMIL IENCEC

Foștii sportivi dobrogeni, cititorii acestei rubrici și toți cei care dețin informații cu privire la trecutul sportului din această parte a țării sînt rugați să comunice numele și adresa, fie redacției **Tomisului**, fie tovarășului Emil Iencec, București, str. P. Maior 12, Bloc A, etaj 1, ap. 3.

ția, gustul meșterilor români și italieni ale căror creații — multe din ele — se aseamănă prin motivele tratate, prin finețea execuției, prin frumusețea liniilor sau a culorilor. Îți dai seama că, de undeva, din străfundurile veacurilor, o tradiție comună a germinat și a rodit opere atît de înrudite. Programul, distribuit de organizatori cu gentilețea care-i caracterizează — dovadă chiar coperta, redactată în ambele limbi — ne anunță că diseară vom asista în Piazza Garibaldi la „Spettacolo di folklore romano e abruzzese”.

Amza Pellea. L-am văzut în **Descoperirea familiei**, dramatizare după romanul cu același nume al lui Ion Brad. Impetuos sau excesiv de prudent, refractar la modul copilăresc sau de o disponibilitate consternantă, plîpînd ca o floare, violent ca un urs zădărit, tiranic sau supus, Octavian Borcea nu-și putea găsi o altă interpretare. În satul de pe Crișuri se cam vorbea, ce-i drept, moldoveneste ca pe malul Bahluiului iar feciorii se uitaseră travestiți în actori cu plete, dar măruntele anacronisme din jur pălesc în fața interpretării fără cusur a lui Amza Pellea. Cîteodată doar, în prim-plan, chipul protagonistului se agrementează în mod fatal cu un zîmbet ascuțit ca o lamă de brici, o zbatere de pleoape petrecută cu viteza luminii, traducînd un gînd bogat în nuanțe suprapus altui gînd, la fel de bogat, traducînd adică puterea unui anume ins de a scutura o lume din perspectivă absolut inedită.

Acel zîmbet superaristocratic și fatal prin care Amza Pellea intră în ușoară, aproape imperceptibilă dispută cu eroul său, aparține de drept lui Ilie Moromete și de aceea mă întreb cînd îi va fi restituit în fapt, în ambianța dramatică necesară, de către cel ales să-l întruchipeze.

Năstase. Nu l-am văzut în semifinale. Indiferent de motivele care au determinat-o, tele-

DE FAPT ȘI DE DREPT

viziunea ne-a menajat orgoliul de compatrioți ai marelui dar capriciosului tenisman, oferindu-ne doar fragmente din bătaia lui pierdută. Ceea ce, văzută pe îndelete, ar fi putut reprezenta o dramă, a rămas astfel o simplă știre care nu zguduie, informează. Înfrîngerea lui Hector în războiul troian îi lasă reci pe cei care nu-l secondează în goana lui înfricoșată din jurul cetății. Năstase în calitate de tele-vedetă, a (mai) cîștigat încă o dată prin propria sa neprezentare în fața suporterilor lui care mai au un motiv să aștepte anul viitor, pendulînd între bucuria de a-l vedea — de drept — cîștigătorul lor și amărăciunea de a-l vedea — de fapt — învinsul repetat al aceluiași...

Marina Voica. Am văzut-o evoluînd într-un decor natural montan, cu poieni necontrafăcute și cu vile labirintice. Avea același lal ei înimitabil, dar, vai, operatorul a completat cu munții înconjurători privind-o dintr-un unghi imposibil, din care pînă și eroii își pierd atributele măreției: regia, pe partea ei, a însărcinat-o cu misiuni alpine, încît puteai deslusi cu greu unde se sfîrșește echilibrul și unde începe grația: au mai fost cîteva uși și ferestre care se etalau dezinvoltura banalei lor funcții eclipsînd-o pe cea a cîntăreței căreia faptul de a fi valoroasă i-ar da și dreptul de a fi tratată în consecință.

Mike Connors. supranumit Man-nix cincizeci de minute pe săptămîină. a devenit, se pare, performerul protagonistilor de seriale cu pistoale și uppercuturi în bărbie. Sfînti eleganți, baroni, evadați, invadatori și incoruptibili și-au încheiat cariera în mod decent, adică atunci cînd reacțiile lor amenințau să devină previzibile, iar scenariștii amenințau să se repete. Pînă și **Lunga vară fierbinte** n-a ținut decît un anotimp calendaristic. Anonimul **private investigator** ne cam obligă de multisor să-i consacram ritualul de schimbătoare seara. Cum știm totul despre el, ba uneori aflăm de două ori același lucru, s-ar putea spune că, de drept, serialul cu pricina s-a isorăvit de mult, rămîine numai faptul...

C. NOVAC

ion gheorghe

(Urmare din pag. 4)

nolitice, de o simplitate aproape inaccesibilă. Dar aceasta nu duce decît la o intensificare a suflului poemelor. Ca și altădată, Ion Gheorghe „atacă” subiecte, numai că acum ele sînt rudimentare ca și mijloacele de care dispune. Iată, de exemplu, un pasaj în care se exaltă fertilitatea ineputabilă a mediului acvatic: „Crește fără grabă, fără grabă cade / pieptul legănat de respirație al zmircului copil, / nedespriș din zolul numeroaselor plămăde / fierțe în retorta oceanului fosil; / hleiuri mucedate, nerupte paste, / tremurînd pleacă din matcă, se ridică fug / și din nou le trage-n scorburi-l vaste / Marea Mărilor, arșă de rug” — **Asupra plămădei.** Deși limbajul nu este mai cultivat decît cel al lui Heliade (pentru comparație, cităm din opera acestuia cîteva versuri similare: „Formați-vă în rouă, din rouă-n picături, / Din picături-n ploaie, cîntați și trageți danțul, / Descindeți și risorgeți, formați fîntini, piraie, / Luați cursul în riuri, sisteme, congregații, / Impleți și văi, ș-abisuri, și mări, pelage toate, / Formați de oceane catena prelungită / Și trageți, trageți hora, încegeți tot pămîntul, / Scălțați-l, fecundați-l” — **Anatolida**), nimeni nu are impresia că poemul ar trebui revăzut. Forța sa stă în faptul că reproduce inform o realitate informă.

Printre poezii de azi, Ion Gheorghe, cu stilul său monumental și greoi, este singurul care ar putea reabilita epopeea.

o petrecere de toamnă

(Urmare din pag. 9)

tuit. S-a urcat într-o **Dacie** și nu s-a oprit decît la poarta bătrînilor lui. — Uite tată ce vor colegii mei... Cum vezi dumneata problema, crezi că am să corespund...

— Bine, bine, zise stînjinit președintele, dar nu știu cum faceți voi de vă adunați la nunți și botezuri și la Anul nou și la lăsata secului și cum vă așezați în jurul unei mese, cum taratara, luați cîte-o situație și-o întoarceți pe toate fețele.

— Păi unde vrei să punem și noi țara la cale, îi „puse capac discuției” Ciocan, atunci cînd stăm cîlare pe semănători și dăm la grîu, sau cînd trudim la sortatul recoltei în pulbere și vuiet, sau săpăm la irigații, de te vedem, obosiți și năclăiți de sudoare, în trei exemplare, și ne întrebăm unul pe altul: — Bă, care ați furat plumbagina de la contabilitate și l-ați dactilografiat pe Floricel în trei foi, una velină și două foițe... Președintele dădu a lehamite din umeri.

— M-ai dat gata, Ciocane. Parcă ai limbă de șarpe, nu alta. Împăcați, băura cu poftă din licorile ce bolboroseau înspumate în ulcioare și păhare; Floricel se alină cu încă o ceașcă de țuică aburită...

Orele se depănau, zorii palizi ciocăniră în ferestrele împodobite cu dalii. Petrescu prislea veghea și el lîngă izvorul vinului și nu se lăsa „murai urmă”. Dar gîndurile îi zburau departe, către întinderile acoperite cu rețele și piloni: „Oare băieții au terminat de turnat betonul la sectorul opt? Cînd am plecat de la șantier tocmai începuseră pregătirile...”

un eseist cordial

(Urmare din pag. 6)

vidență pretutindeni și iată-te un om liniștit, sau, cu o expresie curentă (pe care o urăsc), **un om aranjat**. Ștefan Gheorghidiu este din neamul oamenilor care nu se **aranjează** niciodată.

Eseist prin structură, diagnostician aproape perfect, ca și Pompiliu Constantinescu, intelectual fin, de o mare vervă a ideilor, din familia lui Camil Petrescu, Mihail Sebastian — fie și numai prin această culegere incompletă de eseuri — se dovedește unul dintre criticii noștri importanți dintre cele două războaie mondiale. Tonul cam neautoritar și stilul prea oral ne pot crea acea impresie falsă că nu ar fi o personalitate critică de înția mărime. Călinescu nu putea da asupra lui o judecată exactă, deoarece la acea dată publicistica nu era adunată în volum.

convorbire cu un tînar reporter

(Urmare din pag. 2)

cuvinte frumos înșiruie nu redai complexitatea unor existențe ce se refuză șabloanelor... dictate din birou. Eu am trăit în mijlocul acelor oameni, știu cînd s-a născut fiul lui cutare și ce s-a întîmplat secundă cu secundă în timpul inundațiilor. Asta trebuia să scriu. Pentru că reportajul adevărat vorbește despre omul — în istorie — redă complexitatea realului. Și transmite conștiința vremii, îl implică pe autor și acesta, implicat fiind, are datoria să vadă totul și să scrie despre tot, pentru că e vorba și de el. În „Țara Lotrului” mă consider și eu erou, cum constructorii mă știu de-al lor, „om de șantier”, oferindu-mi chiar un „Carnet de brigadier”, adevărat certificat de participare la ridicarea celei mai mari hidrocentrale de pe riurile noastre interioare. Aceasta-i scurta biografie a cărții pentru care am primit Premiul C.C. al U.T.C.

școala

(Urmare din pag. 3)

școlar trecut am dobîndit bune rezultate în pregătirea practică a elevilor, mai ales a celor de la liceele de specialitate și a elevilor din mediul rural. Vom organiza cursuri de reciclare a maștrilor-instructori, vom îmbunătăți dotarea și organiza mai bine practica în atelierele școlare, vom introduce, experimental, planuri de producție pentru activitatea tehnicoproductivă desfășurată în școli generale și licee etc., etc. Consider, însă, că în raportul dintre școală și întreprinderile patronatoare, oricîtă bunăvoință ar exista de ambele părți, nu este suficientă, în absența unui act normativ care să stipuleze toate aspectele și care să fie, cum se spune, „o lege pentru toți”. E o propunere la care ne gîndim.

— **Ce măsuri ați prevăzut pentru perfecționarea pregătirii cadrelor didactice?**

— Activitatea Casei corpului didactic, a cercurilor pedagogice, comisiilor metodice și catedrelor din școli va fi orientată în principal spre cercetarea formelor și metodelor moderne de predare. Se vor organiza, trimestrial, schimburi de experiență la nivelul filialelor Casei corpului didactic, în vederea popularizării experienței pozitive obținute de școli și cadre didactice pe cabinete și laboratoare. Va fi extinsă munca de cercetare a cadrelor didactice, rezultatele obținute fiind popularizate prin buletine de informare editate de Inspectoratul școlar și Casa corpului didactic. Iată doar cîteva din măsurile menite să ducă la perfecționarea pregătirii cadrelor noastre din școlile de toate gradele.

memorial sulmonez

(Urmare din pag. 10)

În continuare, participanții se îndreaptă spre **Palazzo dell' Annunziata**, unde se inaugurează expoziția de artizanat românesc și a XI-a expoziție-tîrg a artizanatului abruzzese și molisan. După seria de înșuflește cuvîntări, punctate la un moment dat de bătaia gravă a orologiuului care anunța ora 12, vizităm expoziția și admirăm măiestria, imagina-

Cîteva gînduri, convingeri personale, mărturisite cu franchețe, pe un ton ușor polemic, despre artă, despre profesia de actor, despre omul care este, desprindem dintr-un interviu acordat Evei Sirbu de **George Constantin**. („Cinema“, nr. 8). „Nu cred în spontaneitate — afirmă G.C. — ca sistem de lucru nici unde, darămi-te în artă. Acel ce susține că lucrind la un film trebuie să lași totul în seama ineditului, a surprizei, a inspirației de moment, se păcălesc pe ei înșiși“. În legătură cu ceea ce îl preocupă în ultima vreme, C.G. constată că s-a întrebat serios dacă mai poate sau nu să-și facă profesia: „Mi se pare că teatrul e din ce în ce mai greu de făcut. Devine un fel de lux de care oamenii nu mai au timp“. Dacă și-ar schimba profesia, lui G.C. i-ar place „să facă case. Un fel de zidărie... Să pui o temelie, să ridici un zid care rămîne acolo...“. La obiecția publicistei că și de pe urma profesiei de actor rămîne ceva, G.C. răspunde cu amărăciune: „Credeți? Nu știu, zău... Aura Buzescu trăiește încă și să zicem că 50 la sută dintre spectatori își mai amintesc de ea. Sonia Cluceru, Timică, Bălățeanu, Mihai Popescu... Puțini, chiar din breasla noastră, își mai amintesc de ei... În meseria noastră oamenii sînt uitați repede“. Întrebat dacă faptul că e cotel drept un mare actor nu-l mulțumește, G.C. răspunde magistral: „Mie mi se pare că înainte de a spune mare actor ar trebui spus om care știe ce e măsura, pentru că în teatru ca și în viață, măsura are o importanță vitală... Prin măsură, înțeleg fiare, în primul rînd, puterea de a te aprecia la adevărata ta valoare“.

REALITATEA ILUSTRATA ?

Revista „Flacăra“, poate pentru a marca faptul că beneficiază de citiva timp de prestigioasă colaborare a scriitorului Eugen Barbu, își delectează cititorii cu o nouă rubrică: realitatea ilustrată, realizată exact după modelul Săptămîinii în imagini din „Săptămîna culturală a Capitalei“. Avem ocazia să admirăm aici purceii fermei de la C.A.P. Variaș (o parte, evident, din cele peste opt mii de suflete...) mîncînd pe săturate, într-o „ilustrată“ care se învecinează, fără complexe, cu altele reprezentîndu-i pe actorul Dan Năpuț la iarbă verde, sau pe Florian Pittiș învățînd limba lui Shakespeare. Sub o imagine de la Fabrica de nutrețuri combinate din Lenauheim, compozitorul Radu Șerban se întreabă în fața unei sticle de bere: „a fost sau n-a fost succes la Mamaia?“ Pe scurt — un amestec de fotografii, care mai de care mai pestrițe și mai stridente, îngrămădite fără nici o noimă pe două pagini de revistă. Spre deosebire de pagina de imagini, antrenantă și la obiect, din „Săptămîna“, rubrica „realitatea ilustrată“ din „Flacăra“ (nr. 35) se ocupă de toate și de nimic.

„AL. PIRU ESTE O NECESITATE“

Este adevărat că, nu de prea mult timp, Mihai Drăgan și Mircea Iorgulescu au semnat articole care încercau să pună în cumpănă prestigiul și valoarea operei critice a lui Al. Piru. Nu ne închipuim că Al. Piru, din perspectiva unei imense experiențe critice, nu le-a acordat exact considerația pe care o meritau. În orice caz, Al. Piru nu a crezut că e necesar să se apere. Iată-l însă pe Zaharia Sângeorzan („Cronica“, nr. 34) asumîndu-și rolul de apărător din oficiu și, întîrziat și confuz, izbutind să-i facă lui Al. Piru mai de grabă un deserviciu. Pentru că Z.S. gafează, mai întîi, cînd afirmă că „textele critice ale lui Al. Piru au trezit întotdeauna... vociferări, contestări“. Generalizează pripit, adică, și acordă o

importanță exagerată unor intervenții critice sporadice și întîmplătoare. De asemenea, Z.S. dovedește, cel puțin, lipsă de tact cînd scrie negru pe alb că Al. Piru este un critic și istoric literar „care știe să analizeze o operă, să-i refacă structura poetică sau narativă, s-o definească lapidar, uneori memorabil“, pentru simplul fapt că prin ea însăși o astfel de afirmație conține o îndoială gravă față de condiția elementară a unui critic. În sfîrșit, după ce

un interviu cu academicianul Octav Onicescu. Desigur, răspunsurile cunoscutului matematician sînt cel mai adesea interesante, neașteptat de bogate în imagini de o forță plastică reală („...nu pot să mă gîndesc la Monvizo fără să evoc bărbatul acela cu femeia lui... Erau un fel de ființe ale muntelui“; „Muntele, mai ales, creează un sentiment de apropiere între oameni... Cred că muntele îi unește pe oameni și cînd spun asta, am în vedere munții noș-

balon, ce înseamnă o înțepătură bine plasată? Nu se dezumflă balonul chiar cînd înțepătura e mai puțin bine plasată?

POETUL ȘI ALIMENTARELE

Aiurit și simpatice, poetul Dumitru Mureșan descoperă poezia magazinelor. Americanul Alen Ginsberg este deja autorul unui amplu poem despre un supermarket unde e evocat „bătrînul mîncău“ Walt Whitman. Poetul Dumitru Mureșan scrie însă despre „atmosfera de pace, tăcere și ordine desăvîrșită“ care domnește în alimentarele cu autoservire din Tîrgu Mureș: „V-ați gîndit vreodată la poezia alimentarelor cu autoservire?... Aici, timpul capătă o nebănuită valoare, un orologiu viu îi conferă durată tainică a comunicării umane...“. Abia sosit de pe altă planetă, D.M. consemnează cu mirare: „Cum intri, în dreapta, produsele sînt expuse pe etajere de-a lungul pereților și în interior pe trei rînduri. Rețîn triumfuriile negre suspendate cu indicațiile: **Intrare și ieșire**, piramidele de conserve, diversitatea uluitoare a culorilor, a obiectelor de uz casnic alăturate (cum or fi alăturate? n.n.), margaretele artificiale... Plantele decorative, cuiul de la intrare de care atîrnă cordonul ce marchează odată prins de celălalt capăt „închiderea“ micului bar din colțul din stînga (cuiul asta de la intrare atît de misterios... n.n.), agitația neîncetată a lichidului galben a (sic) răcoitoarelor în pasul (probabil: vasul — n.n.) paralelipipedic de sticlă (frumos spus, nu? — n.n.) completează ambianța plăcută, odihnitoare. Pe etichetele cutiilor cu lapte-praf ride un copil“ ș.a.m.d. (Vatra, nr. 7).

„DIRECTIVE“ DISCUTABILE

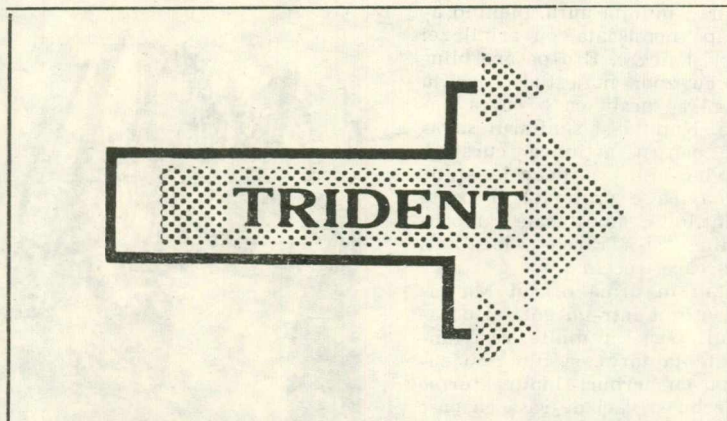
Sub genericul „Cum scriem“, **Luiza Seche** încearcă să ne prezinte rezumativ (în Presa noastră nr. 8) dezbaterile care au avut loc în cadrul Academiei în legătură cu limbajul criticii literare actuale. Cînd se referă la aspecte ale limbii, Luiza Seche ne aduce la cunoștință cu suficientă fidelitate principalele tendințe și idei care au apărut pe parcursul dezbaterii. Luiza Seche nu se mulțumește însă cu atît. Domnia sa (sau Academia?) dorește să stabilească și ceea ce trebuie să facă și cum trebuie să fie critica literară actuală. Rezultă „directive“ cel puțin discutabile:

— „Criticii trebuie să rămînă în umbra cărților și autorilor pe care îi recenzează“.

— „Să se mențină (criticii trebuie...) în permanență cu un pas în urma creatorilor propriu-ziși“.

— „tot așa, în lumea criticilor, existența lor este condiționată de existența scriitorilor și a creațiilor lor“.

LIVIU ERGAN

demonstrează cu lux de amănunte originalitatea ideilor lui Al. Piru, Z.S. ajunge la o concluzie și inutilă, în candoarea ei, și jignitoare: „Într-o literatură ca a noastră, deschisă progresului estetic, tuturor modalităților de expresie, un critic și un istoric literar ca Al. Piru este o necesitate“.

UN NUMĂR DE BÎLCI

Destul de săracă și improvizată — ultima gală a lunilor (24 august) din seria promisă de T.V. Desigur n-au lipsit nici Aura Urziceanu sau Mihaela Mihai, nici excelenții actori Dem. Rădulescu și Mișu Fotino, nici simpaticul cuplu Tapalagă și nici, se putea altfel?, prietenul nostru și al tuturor, Florin Piersic, care a început să îmbătrînească în postura de prezentator de o falsă dezinvoltură. Și totuși gala a fost cu mult sub nivelul celorlalte. Nu „distribuția“ (deși absența lui Toma Caragiu, singură, e în stare să ruineze un spectacol...), ci țesătura „prea rară“ a textelor, puțînătatea genurilor revuistice folosite ne-au nemulțumit cu adevărat. Finalul galei a fost parcă anume conceput pentru a demonstra „pasa neagră“ de inspirație în care se află cei doi realizatori, Al. Bocăneț și Ovidiu Dumitru. A fost un „număr“ de bîlci în care microfoanele, reflectoarele și camerele de luat vederi, gătite care mai de care mai tipător, cu bluze țarcale, cu fuste desuchiate și pălării, au jucat rolurile unor sperietoare de ciori bine dispuse și puse pe țopăit și cîntat. („Ce bine e să fii microfon“; „bunica mea a fost lampă cu gaz“ — ș.a.m.d.).

O ÎNTREBARE FRUMOASA

Poeta **Dona Roșu** semnează în „România pitorească“, nr. 20,

tri, istoria neamului nostru“, dar întrebările poetei închid unele gînduri care merită să fie dezvoltate, să ia proporțiile unui eseu: „Mă întreb dacă natura în sine e atît de frumoasă sau dacă nu cumva, noi, oamenii, îi exagerăm frumusețea în desperarea că de pe o mare întindere din suprafața pămîntului încetul cu încetul dispăre o parte din ceea ce noi înțelegem prin tabloul ei complet“.

RĂZLEȚE

● În niște însemnări de atelier, găzduite de „Lucașărul“, nr. 34, criticul și prozatorul **Paul Georgescu** formulează o opinie cel puțin ciudată despre fantezie: „Cît privește fantasia mărturisesc, ignar, că nici nu-i pricep ficțiunea ei într-aripată, că o detest sincer și-i datorez două opere atît de stupide încît le-am sfîșiat cu dinții. Detest fantasia și o consider semnul oboeslii creatoare și al necunoașterii“. Chiar așa?

☆

● Excelent studiul lui **M. Ungheanu** din același număr al „Lucașărului“ despre criticul Alexandru George. La un moment dat însă, în focul argumentelor, M.U. scapă o astfel de frază: „Ramificata construcție este demolată cu precizie nu printr-un atac orbesc de berbece, ci printr-o precisă orientare către fisură. Cu un efort minim întreaga construcție se năruie, așa cum un balon se dezumflă în urma unei înțepătură“ („Cinema“, nr. 8). „Nu o parte faptul că o construcție, fie ea și „demolată cu precizie“, nu poate fi comparată cu... un

RODICA TOTT

firul ariadnei

- Dacă n-ai de gînd să-ți iubești nevasta pînă la moarte, las-o să trăiască.
- De cînd am început să mă cunosc pe mine însumi, nu mă mai recunosc.
- O fi timid sau e urma unei palme?
- Părerile de rău pot fi și ele doar simple păreri.
- Nu poți împăca pe toată lumea pentru că nu toată lumea se ceartă.
- E mare lucru să recunoști că ai greșit cînd din greșeală a ieșit un lucru bun.

- Dacă nici în teatru nu se fac intrigi bune, atunci unde?
- Îi plîng pe tinerii care se gîndesc tot timpul la bătrînețea lor și nu la cea a părinților.
- Și cel care duce citațiile are impresia că împarte dreptate.
- După ce-i dai, nu mai dai de el.
- Într-o ciocnire de idei nu e obligatoriu să se spargă și capetele.
- Chiar și pentru a te retrage trebuie să alegi calea cea bună.
- Omul a venit pe lume ca s-o facă mai că lumea.

judo — sportul tuturor vîrstelor (I)

Un nou sport începe să se afirme, ca pretutindeni, și în țara noastră. E vorba de o ramură sportivă de luptă însă cu multe caracteristici care o deosebesc de „lupte“. Este evident că această disciplină sportivă cîștigă tot mai mulți adepți, de toate vîrstele, de la copii pînă la vîrstnici sexagenari. Il pot practica atît bărbații cît și femeile cu rezultate și satisfacții egale. E totuși cel mai tînăr sport practicat la noi. Numele său este **Judo**. În traducere, Judo înseamnă „calea către artă“ cu sensul de „calea către arta luptei și a curajului“. Prin specificul său, noul sport dezvoltă la cei care îl deprind, pe lîngă un corp armonios, reflexe deosebite, luciditate, calm și autostăpînire. Departe de a fi un sport dur și periculos, Judo-ul implică o cunoaștere științifică a tehnicilor sale și o perfectă sincronizare a mișcărilor specifice lui.

Apariția Judo-ului este consemnată în anul 1882, cînd Jigoro Kano înființează prima sa școală de acest fel din lume, numită **Kodokan**. Sportul în care vor fi inițiați noii discipoli va purta denumirea completă de **Kodokan — Judo**. Datorită spectaculozității sale Judo-ul se va răspîndi destul de repede. La ora de față institutul Kodokan din Tokio este pepiniera campionilor olimpici și a marilor maeștri internaționali. Inițial profesorul Kano și-a predat primele lecții în lăcașul unui templu nipon. Astăzi clădirea Kodokanului e o construcție ultra-modernă cu peste 500 de „tatami“ (saltele de luptă) unde se antrenează mii de sportivi. Judo-ul nu a apărut însă în forma în care se practică astăzi. El derivă din vechile arte marțiale japoneze, din care s-au eliminat o serie de procedee de distrugere a adversarului, păstrîndu-se doar cîteva tehnici articulare asupra cotului, aproximativ patruzeci de tehnici de ancurare și luptă la sol, adică fixări și imobilizări. Îi revine deci profesorului Kano meritul de a fi transformat arta războinică cunoscută sub numele de Jiu-Jitsu (arta supleții) într-un sport accesibil tuturor. Dar despre străvechea artă a Jiu-Jitsului, în numărul viitor...

A. DIMA — antrenor

Desen de
TRAIAN MARINESCU

DIN LIRICA SUDAMERICANĂ CONTEMPORANĂ

CHILE

LUIS OYRZUM

neclintirea

Ca o petală incoruptibilă, ca o vastă prăbușire. Dorințele mi se topesc. Acum o singură imagine imensă. Marginile necunoscutului, metafizica străzilor care se pierd într-o unică atitudine de uitare. Priviri slabe mă mențin pe lume

Viața moare în lucrurile pe care le descoperă lumina; sub lămpi o privești de statui sfărâmate, de urechi vineții

Ochii mei își supraviețuiesc în obiceiul privirii.

Dar circulația singelui meu, mișcările mele taie nice de felină, încununează dorința pierdută de a schimba lucrurile.

Chemați-o, chemați-o! Mă răscolește o dorință de cucerire.

Am ajuns să urăsc marile clopote care iluminează noaptea...

VENEZUELA

REYNA RIVAS

cîntec pentru cuvînt

Nu mă covârșește nimic.

Remușcările

Nu-mi fac parte din zile.

Timpul e clipa

Și o străbatem:

Tu urmărindu-ți

dimensiunea,

Eu, fiindu-ți întâlnirea.

Da, căutăm dar

Nu mai sînt comori.

Ne spunem: eu, el,

Ție îți spunem tu,

Simplu, firesc.

Înainte... îți amintești?

Bunica aduna ceasurile

...și vorbea mereu

De vapoarele ancorate

Pe dune de grâu și bere.

Vorbea de alte mări.

Cînd îl urmărea

Pe marginea meselor

Ai fi spus că timpul

E un fruct.

Dar astfel într-o zi

S-a întîmplat să-și

găsească

Celălalt nume

Pe marginea unei glinzi.

ARGENTINA

ALEYANDRA PIZARNIK

pe un exemplar al cîntecelor lui maldoror

Sub veșmintul meu ardea o pajiște de flori
veselă precum copiii de la miezul nopții
Pătrunderea luminii în oasele mele
cînd scriu cuvîntul pămînt
Prezența sau cuvînt urmat de animale mirositoare;
tristă ca ea însăși, frumoasă
ca sinuciderea; și care zboară deasupra
mea ca o dinastie de sori.

PERU

CESAR VALLEJO

marș nupțial

Cu coroana în mâini înaintea
PROPRIILOR mele fapte batalion al zeilor
cu semnul pierzaniei pe gît cumplite
fosforul și graba, stupefiate
sufletul și curajul două ciocniri
la picioarele privirii; înalte vocile
limitele dinamice feroce
înghițind lacrimile inexacte
Mă voi înflăcăra, mi se va înflăcăra funia
și de asemeni cheia și cearta
în care mi-am pierdut pricina urmelor
Atunci făcînd din atom o întăritură
Îmi voi incendia văile la picioarele întăriturii
Și întăritura va fi în sfîrșit o întăritură.

În românește de

ANGELA TEODORESCU și D. MARIAN

E dimineată și pornim din Havana spre interiorul Cubei. Soarele arde plenitudinar, mașina rulează calm de-a lungul Atlanticului, pe autostrada largă și dreaptă, peisajul tropical mi se pare acum familiar și-n aceste momente uit cu totul zăpezile și gerurile de-acasă, sînt pur și simplu părăsit de sentimentul iernii, din care abia am plecat.

Iată cîmpurile înalte de trestie de zahăr, apoi, cit vezi cu ochii, întinsurile de iarbă, coloanele albe și rare ale palmierilor care cresc prin toată savana, iar în văzduhul albastru și limpede pasărea numită **aura**, planînd aproape nemiscată, cu aripile ei mari și negre. E o pasăre blîndă, cu zbor majestuos, dar la sol ni se arată ca o curcă banală. Numită și sanitarul savanei, pentru acțiunea curativă ce vine din mijloacele ei de hrană, ea e protejată și poate fi întîlnită, amestecată cu orăntăniile, și-n rarele localități prin care trecem.

Lăsăm în urmă orașul Matanzas, așezat într-un golf al oceanului, port cu multe vase ancorate la țărm, și din nou savana cu ierburi înalte, turme de **zebu** și vaci de rasă ce pasc singure în sistemul nesfîrșit de pășuni îngrădite cu sîrmă ghimpată. Apoi pădurile de **marabu**, un fel de mărăcină ce se întind mereu, amenințînd, cu plasa lor de nepătruns, culturile. Ni se spune că această adevărată pecingine a savanei a fost adusă, ca tot ce a fost rău adus în Cuba, de către americani, ca arbor ornamental, iar cubanezii duc acum o luptă îndrăjită pentru stîrpirea lui. Se fac acțiuni de muncă colectivă pentru tăierea acestui marabu, însă mărăciniișul se ntinde mereu, ca o scabie. Nici arderea, nici tăierea lui nu dau decît rezultate de moment, ceea ce face ca în acțiunea de stîrpire să fie folosit, în ultima vreme, și un lichid antimarabuic cu care sînt stropite locurile defrișate.

Din atîtea drumuri parcurse prin savanele Cubei, îmi amintesc adesea dimineața aceea cînd, plecînd din Ciego de Avila și trecînd prin Moron, șoseaua înainta spre insula Turiguano. Era un peisaj pe care-l asociaz celor din scrierile lui Hemingway despre vinătorii lui din Africa. Floră colorată intens, cerul adînc, savana fără margini. Apoi arborii ciudați, cu trunchiuri masive și cu coroane mici, aproape desfrunzite, arborii aceia ce păreau că veghează, la distanțe mari, întinsul savanei. Apoi pîlcurile de cocotieri, cu legăturile lor de fructe galbene sub evantaiile abia mișcate de vînt. Și cedrii uriași, tamarinii, acei arbori cu coronamentul ca o bască, numiți **algarobo**, păsările auri patrulînd neconținut, stolurile de palmieri, pămîntul roșu, văzduhul aprins și impresia aceea stăruitoare de drum fără sfîrșit prin tărîmuri de vis vegetal. Și în acest peisaj, moriștile eoliene, revenind obsesiv, un fel de corospondent cubanez al fîntînilor noastre cu cumpănă. Aceste siluete metalice, de-un farmec indicibil, cu corolele lor de elice acționate continuu de vînt, par niște păsări ciudate care-și întorc mereu fața în curgerea aerului parcă spre a bea răcoarea văzduhului, în timp ce scot din pămînt apa necesară omului și plantelor lui. Trecem pe lîngă întinse livezi de lămi și portocali, din nou puternice contraste coloristice, între albastrul bolții și roșul ardent al soarelui, și-n memorie îmi revin pinzele lui Gauguin. Dar orice prezentare a savanei cubaneze nu poate uita prezența de grație rară a păsării **garsa**. Albă și delicată ca o egretă, pasărea garsa se spune c-ar fi venit adusă de un ciclon, traversînd Atlanticul, tocmai din Africa. Garsa este acum pretutindeni în Cuba, însoțind, în

pîlcuri albe, cirezile de vite care o suportă și o protejează pentru ajutorul ei în lupta cu norii insectelor. Cum stă și ascultă ceea ce spune vîntul savanei, cum se mișcă încet pe picioarele ei subțiri și înalte, pasărea garsa pare o crizantemă de nea, iar cînd zboară nu e decît o exclamație pură sau un suris peste spicele galbene ale ierbii, sub răsufierea zării fără sfîrșit.

☆

Insula Turiguano, legată acum de țărm printr-un dig de cîțiva kilometri și printr-o șosea asfaltată, are o întindere de 570

escale contemplative

peisaje
cubaneze

caballerias, ceea ce, tradus în unitățile noastre de măsură, înseamnă 7.400 ha. Era, înainte de revoluție, proprietatea unui american numit Barker, care o stăpînea după bunul lui plac, exploatîndu-i singeros pe locuitori, pe care-i folosea la creșterea vitelor și-i ținea într-o cumplită sărăcie și ignoranță. Insula era ruptă de restul Cubei. Singura legătură era un mic vas cu care proprietarul transporta laptele și pe care, își amintesc, cu un puternic sentiment de revoltă, locuitorii de azi, refuza să-l pună la dispoziția oamenilor chiar în situații limită.

Acum în insula Turiguano se află un centru de creșterea vitelor cu procedee genetice moderne, selecție dirijată etc. Se urmărește ameliorarea raselor, menținerea calității acestora. Revoluția a schimbat cu totul fața insulei. Vom aminti, mai întîi, că insula este acum conectată la marele puls al vieții noi din Cuba. Pe lîngă șoseaua care o leagă de Moron, orașul de reședință al regiunii, insula are acum un aerodrom și legături permanente pe mare. Aici s-au construit șase sate, în care trăiesc peste 1000 de locuitori. Unul din ele, numit **satul olandez**, datorită stilului în care au fost construite casele, poate pentru a aminti ceva de țara europeană renumită în creșterea vitelor, are o înfățișare de liniștită și pitorească așezare balneară. În toate satele s-au construit școli primare, cum și școli serale pentru muncitorii dornici de învățatură. Insula a fost electrificată, sînt în construcție cinematografe, iar pînă atunci caravanele cinematografice proiectează zilnic. Se ridică un spital, funcționează de pe acum o școală primară cu semi-internat (în legătură cu acțiunea de încadrare a femeilor în muncă), unde copiii rămîn de dimineața pînă seara, beneficiînd de un program și de o îngrijire specială. În curînd, ni se spune, aici va fi înălțat un a-

devărat orașel. Medicii, învățătorii, profesorii vin cu plăcere în insulă, atrași de frumusețea vieții, de nivelul ridicat de trai de aici.

Vizităm centrul genetic al insulei Turiguano, care are peste 11.000 de bovine, 350 de cai, 7.000 de porcine. Dragostea acestor oameni pentru animale, tradițiile vechi și priceperea cu care ei le-ngrijesc fac din acest teritoriu un renumit centru zootehnic al Cubei.

Directorul centrului genetic din insula Turiguano este Dagoberto Dias Garcia, un bărbat de 33 de ani, vînjos în salopeta lui albastră, tehnician în genetică, venit din Direcția generală de genetică și integrat cu totul muncii sale de-aici. El ne primește cu o bună dispoziție molsitoare, ne invită în sediu, scoate din frigider bere rece și începe să ne povestească, mîndru, despre înfăptuirile fermei pe care o conduce și despre schimbările pe care le-a adus revoluția în această zonă, altădată părăsită și lipsită de elementarele binefaceri ale civilizației și culturii. În acest timp, pe sub fereastra deschisă trece, în arcuire destinsă, o căprioară, oceanul vîiește surd, se văd pădurile tropicale pînă departe. El ne conduce apoi cu mașina la grajdurile de cai, unde rămînem într-o mută admirație față de exemplarele de elită ce ne sînt arătate.

Se apropie orele amiezii, pornim cu Dagoberto spre Playa Cirofrias avînd surpriza de a-l întîlni la plecare, pe Andres Morello care a învățat, în 1964 — 1966, la Casa agronomului de la Băneasa.

Playa Cirofrias este o stațiune de odihnă la malul oceanului. Cîteva vile și hoteluri, un restaurant frumos și mai ales vegetația de tropice ne introduc în cîteva ore de neuitată destindere. Oceanul înaintează aici la adîncimi mici, ceea ce face ca valurile ușoare să aibă culori de transparențe fascinante. Un turchiz mătăsoasă scaldă nisipul alb și ne abandonăm o vreme deliciilor apei.

La ora prînzului, cunoaștem pe Carlos Beltran, secretarul organizatoric al Comitetului regional Moron al Partidului Comunist Cubanez, și pe Andres Nunez, secretarul Comitetului de partid al districtului Turiguano. O masă abundentă arată calitățile producției din insula ai cărei oaspeți sîntem. Vinul este, ca de obicei, chilian.

Vom porni apoi, împreună cu toți amfitrionii noștri, după lungi și folositoare, într-o cunoașterea realităților Cubei, discuții, spre **Laguna de la lecha** (ceea ce înseamnă **Laguna laptelui**). Mergem o vreme de-a lungul unui canal înecat în vegetație abundentă și ieșim la marginea lagunei care nu are deloc culoarea presupusă, dar sîntem asigurați că de la înălțime ea are puternice reflexe argintii. Cîțiva pelicanii de culoare cafenie, numiți **alcstras**, plutesc în largul lagunei. Rămînem o vreme în restaurantul de la debarcader, construit ca un vapor, și avem ocazia să sacrificăm cîteva nuci de cocos. Lichidul care ni se toarnă e tulbure și are un gust dulceag, oarecum sălcu. Sîntem ușor dezamăgiți, ni se spune că sucul acesta e foarte bun dacă-l prepari cu zahăr și rom, dar nu insistăm la asemenea operațiuni. Ni se aduc ciudate crustacee caraibice, raci și languste colorate fastuos și gustoase, sîntem într-un răsfăț culinar prelungit, discutăm mult, gazele noastre sînt îndatoritoare și ne copleșesc cu atenția lor. Tirziu ne despărțim cu un bine formulat regret, după ce sîntem conduși o vreme, cu mașinile, și ne întoarcem la Ciego de Avilla covîrșiți de impresii de neuitat.

ANGHEL DUMBRĂVEANU

Colegiul de redacție: ION BĂDICĂ (redactor-șef), NICOLAE MOTOC (redactor-șef adj.),

ȘTEFAN CAREJA, GH. DUMITRAȘCU, MARIN PORUMBESCU, FLORICA POSTOLACHE, ADRIAN RĂDULESCU, EM. ȘTEFĂNESCU

Tomis, revistă bilunară editată de Comitetul pentru cultură și educație socialistă al județului Constanța, B-dul Republicii nr. 28, telefon 1 34 16 — 2 13 68. Căsuța poștală nr. 112

Rugăm să ni se trimită manuscrisele dactilografiate. Cele nepublicate nu se restituie.

Tiparul: I. P. „Dobrogea”, Constanța